

Weidevogelverslag 2020

WWW.NVWK.NL

Weidewachter en Weidevogelboer 6/7
van het Jaar 2020

Grutto's wereldwijd te volgen! 32
Zenderproject met grutto's
uit de Krimpenerwaard

Predatie: preventie en/of beheer 35
Wat kan, mag en is wenselijk
in het weidevogelbelang

Namen, telefoonnummers en e-mailadressen

Bestuur Natuur- en Vogelwerkgroep Krimpenerwaard (NVWK)

Voorzitter	Jaap Graveland, jaap.graveland@nvwk.nl	XX XXXXXXXX	XXXX XXXXXXXX
Secretaris	Frans van der Storm, info@nvwk.nl	XX XXXXXXXX	
	Boschpolderstraat 14, 2807 LJ Gouda		
Penningmeester	Jan de Boer, penningmeester@nvwk.nl	XX XXXXXXXX	
	bankrekening NVWK: NL82 RABO 0127 2948 80		
Algemeen adjunct	Vacant		
Coördinator plantenwerkgroep	Stef van Walsum, planten@nvwk.nl	XX XXXXXXXX	
Coördinator vogelwerkgroep	Vacant		
Coördinator PR	Joke Colijn, j.j.colijn@gmail.com	XX XXXXXXXX	XXXX XXXXXXXX

Werkgroep weidevogelbescherming

Coördinator weidevogelbescherming	Klaas de Milk, xxxxxxxxxxxx@xxxx.xx	XX XXXXXXXX	XXXX XXXXXXXX
Assistent weidevogelbescherming	Joep Vermaat, weidevogels@nvwk.nl		
Overige leden van het team weidevogelbescherming	Joke Colijn, xxxxxxxxxxxx@xxxx.xx	XX XXXXXXXX	XXXX XXXXXXXX
	Bernard de Jong, xxxxxxxxxxxx@xxxx.xx	XX XXXXXXXX	
	Arie Kooy, ariewilkooy@ziggo.nl		XXXX XXXXXXXX
Helpdesk invoeren digitale gegevens	Joep Vermaat, xxxxxxxxxxxx@xxxx.xx		

Belangrijk

Kantoor Agrarisch Collectief Krimpenerwaard (ACK)	Ambachtstraat 3a/b, 2861 EW Bergambacht		XXXX XXXXXXXX
Gebiedscoördinator	Mariëtte Oudenes, mariette@collectiefkrimpenerwaard.nl	XX XXXXXXXX	

Op initiatief van ACK is deze prachtige plasdras aangelegd langs de Bergweg in Bergambacht op het bedrijf van A.P. de Jong

Colofon

Weidevogelverslag

Publicatie Natuur- en Vogelwerkgroep
Krimpenerwaard
Ouderkerk aan den IJssel, oktober 2020©

Oplage

225 exemplaren

Redactie

Bente Tielkemeijer
Joke Colijn
Maria Kuijf
nvwwredactie@gmail.com

Website www.nvww.nl

 www.facebook.com/denvwk/
 <https://twitter.com/denvwk>

Secretariaat & ledenadministratie

Frans van der Storm
Boschpolderstraat 14
2807 LJ Gouda
info@nvww.nl

Contributie per kalenderjaar

€ 5,- voor een jeugdlidmaatschap,
één kind t/m 16 jaar
€ 17,- voor een basislidmaatschap
€ 22,- voor een gezinslidmaatschap

Bankrekeningnummer

NL82 RABO 0127 2948 80

Lid worden

U kunt lid worden via www.nvww.nl
of door een e-mail met uw gegevens
te sturen naar info@nvww.nl

Op de voorpagina

Tureluur in de regen
foto: Marian Bosch
Inzet: Witvleugelstern
foto: Max Ossevoort

Tekeningen

Hans Tielkemeijer

Overname van artikelen

Overname van artikelen uit dit blad
is toegestaan onder voorwaarde van
[bronvermelding](#)

Disclaimer

Artikelen of uitingen van derden in
dit Weidevogelverslag geven niet
noodzakelijkerwijs de mening van
de redactie of van de Natuur- en
Vogelwerkgroep Krimpenerwaard
weer, maar zijn voor rekening van de
auteurs, de geciteerden of de bron

Drukkerij

Efficiënta
Krimpen aan den IJssel
Zie advertentie

Van de coördinator

Klaas de Mik, coördinator weidevogelbescherming NVWK

Ondanks het uitbreken van de Coronapandemie in het voorjaar van 2020 zijn alle weidewachters aan de slag gegaan bij de deelnemende boeren. Alle activiteiten en contacten waren zo mogelijk op anderhalve meter afstand, zodat het risico op besmetting kleiner is. De gesprekken zijn dit jaar vaker via telefoonberichten gegaan en we hebben wat minder aan de keukentafel gezeten om samen met de boer de dag te bespreken. Ook bij het droneteam werd de anderhalve meter zo goed mogelijk in acht genomen, hoewel dat niet altijd meevalt als je samen iets op het scherm wil bekijken. Het was soms allemaal een beetje lastig, maar met een beetje goede wil was het goed te doen.

W e hebben ook dit jaar mooie resultaten behaald met de nestbescherming. Door de inzet van weidewachters en deelnemende boeren konden er meer nesten beschermd worden. Er zijn echter wel wat meer nesten verloren gegaan, deels door werkzaamheden en deels door predatie. Bij de betrokken bedrijven zal dit een aandachtspunt zijn. De nestbescherming is goed onder controle en daar zijn we in de loop der jaren best goed in geworden. Dit moeten we vasthouden want onze aandacht mag op het gebied van nestbescherming niet verslappen.

W e kijken ook verder op het gebied van kuikenoverleving. De kuikenbescherming is een lastige opgave, maar ook hier zetten we stappen: plas-dras, voorweiden, extensief beweiden, kuikenstroken, bloemrijke weilanden, insectenrijkdom. Het zijn allemaal kernwoorden voor de noodzakelijke kuikenoverleving. Samen met het ACK zijn we al enkele jaren bezig om deze maatregelen toe te passen. Nu zijn we deze maatregelen aan het observeren en monitoren, vervolgens moeten de uitkomsten op de juiste manier gedocumenteerd worden en kunnen we voorzichtig beginnen met conclusies hier uit te trekken.

Voor het monitoren en verzamelen van gegevens zijn we grotendeels afhankelijk van de weidewachters. Een aantal weidewachters doet mee aan BTS-tellingen. Door middel van deze tellingen weten we meer over kuikenoverleving in de verschillende deelgebieden van de Krimpenerwaard, zie hiervoor het uitgebreide artikel van Rudi Terlouw op pag. 40. Voorlopige conclusie is dat het nog beter moet, en we geloven nog steeds dat het ook beter kan. Het zou enorm helpen als de politiek een ommezwaai maakt en helpt door meer promotie van en inzet op natuurinclusieve landbouwmethoden, zodat juist boeren die zich met veel tijd en extra energie inzetten voor weidevogeloverleving er financieel beter uitspringen dan tot nu.

W ij blijven waarnemen of en waar de genomen maatregelen een positief effect hebben op de kuikenoverleving. Zo willen we met de juiste inzet van onze huidige middelen zorgen dat meer kuikens van weidevogels vliegvlug worden. Daar doen we het voor en daar zetten wij ons, als weidewachters, graag voor in.

De resultaten en de belevenissen van de weidewachters zijn opgetekend in het mooie weidevogelverslag. Ik wens u veel leesplezier.

In dit nummer

Belangrijke gegevens 2
Van de coördinator 3
Groepssamenstellingen 4
Nieuwe cursusdata volgen in 2021 4
Terugblik weidevogelseizoen 5
Weidewachter van het Jaar 2020 6
Weidevogelboer van het Jaar 2020 7
Overzichten en tabellen 8
Verslagen per bedrijf 13
Beheerpakketten ACK in 2020 31

Grutto's wereldwijd te volgen! 32
Gezenderde grutto's naar Afrika 34
Predatie: preventie en/of beheer 35
Actieplan Boerenlandvogels 38
Paren- en kuikentelling, BTS 2020 40
Inzet Boerenlandvogeldrone 42
De zwarte stern in de Krimpenerwaard 44
Het weer en onze weidevogels 49
In de media 52
Kaartbeeld Boerenlandvogeldrone 56

Groepssamenstellingen

Slager:	Meindert Slager, Piet Slager, Henk Marcus, John Tomesen
Kattenwinkel:	Hans Kattenwinkel, Els van der Veer, Birgit de Wild
Bosch:	Marian Bosch-van Valkenhoef, Anton van der Linde, Hans van der Heijden
Tussenlanen / Bovenberg:	Sjaak van Buren, Jan Stout, Jan Vreugdenhil, Rob Schmidt, Mariëlle Oudenes, Leen de Gier, Bouw Breedveld, Tineke Hoekstra, Ellen Breider
Noorlander:	Adrie Noorlander, Cor Rabouw, Lex Neijenesch
Kooy / Koppe :	Arie Kooy, Dick Bezemer, Jan de Boer, Anne Marie Geluk, Bas de Hoop, Adri Koppe, Jaap Koppe, André Kreukniet, Pieter Marijnus, Jan van de Salm, Klaas Speksnijder, Dick Zom, Marcus Breet, Jacintha Tramper
Lekkerkerk	Carla Zantinge-Bunnink, Jessica Schouten
Van Herk:	Janny van Herk, Bernard de Jong, Corrie Konijnenburg, Koos Konijnenburg
Verkaik:	Anne-Mieke van Velzen, Mario de Lepper
Halleriet:	Hugo Halleriet, Leen Verschoor, Benjamin Hallie, Rinus van den Bos (in herinnering)
Lageweg:	Claartje Verheij, Hans van Elst
Heuvelman:	Jan Heuvelman
Monhemius:	Jannie Monhemius
Koreneef:	Jan Koreneef
De Mik:	Klaas de Mik, Gert van de Velde
Groen:	Leo Groen, Han Noorlander
Sloof:	Wim Sloof, Joke Colijn, Max Ossevoort, Jaap Jan Leeuwenburgh
Vermaat:	Joep Vermaat
Zwarte stern team:	Max Ossevoort, Wim Sloof, Jan Heuvelman, Petra Noomen, George de Vries
Drone team:	Raymond de Vries, Ber Verbeek, Alex Mastwijk, Bernard de Jong, Mariëlle Oudenes, Henk Krikke, Hugo Halleriet, Sietse Kleinjan, Jan de Kat, Walter Rooijackers, Jan Twisk

Nieuwe cursusdata volgen in het voorjaar van 2021

In samenwerking met De Groene Motor en ACK worden in het komende voorjaar nieuwe weidevogelcursussen georganiseerd. Het zal voornamelijk gaan om herkenning en gedrag van weidevogels waarbij tevens de nieuwe ontwikkelingen ter sprake komen, en de QBM-(hoe tel je bij je boer) en de BTS-tellingen (zie ook pag. 40). Ook heel goed om je kennis op te frissen en ervaringen uit te wisselen! Houd de Nieuwsbrief in de gaten. Je kunt je vast aanmelden of je interesse kenbaar maken via weidevogels@nvwk.nl.

Foto's van dieren en planten

Fotografeer dieren en planten alleen in hun natuurlijke leefomgeving.

Vang of verontrust geen dieren.

Bied geen voedsel aan speciaal voor de foto.

Houd een gepaste afstand bij het fotograferen.

Fotografeer alleen nesten als dit de dieren niet verstoort.

Verdiep je in de natuur en de ecologie van de soorten.

Natuurfoto's zijn niet geësceneerd en gemanipuleerd.

Wees een goede natuurgast en beschadig geen natuur.

Betreed geen verboden terrein.

Wij zijn ons bewust van de risico's van nestfotografie. Veel foto's in ons Weidevogelverslag zijn gemaakt door weidewachters. Weidewachters zijn zich er heel goed van bewust dat zij verstoringen kunnen veroorzaken en waar mogelijk zullen zij dat vermijden; hun doel is immers vogels redden. Soms moeten zij toch nesten zoeken om die te beschermen bij bewerkingen; dan wordt het bijgeval een snelle foto als het nest gevonden is. In de meeste gevallen echter heeft

Terugblik weidevogelseizoen

Kijken, kijken en nog eens kijken

Mariëlle Oudenes-Graveland, gebiedscoördinator Agrarisch Collectief Krimpenerwaard (ACK)

Hoe is het mogelijk, vraag ik mij af, dat we het broedseizoen al weer ruim achter de rug hebben! Een bijzonder jaar waarbij we zagen dat ondanks de Covidpandemie de weidevogels gewoon terug kwamen en hun vertrouwde plekje in onze mooie Krimpenerwaard weer vonden. Fijn dat ons werk daarin, hoewel aangepast, grotendeels door kon gaan!

Bijzonder was te merken dat er meer interesse vanuit de nabije omgeving getoond werd als we met kijkers en telescopen zochten naar de weidevogels in de polder. Veel mensen waren buiten, wandelden, fietsten en genoten van de polder en zagen ook (of nu pas) dat we het echt treffen hier in de Krimpenerwaard. Een gebied dat zo divers is en vol leven, een gebied waar altijd iets te zien is op het moment dat je echt kijkt!

In het afgelopen seizoen heeft het Collectief samen met de agrariërs extra aandacht geschonken aan de kuikenoverleving. Omdat we met elkaar, met hulp van de weidewachters, steeds beter de nestlocaties weten te vinden en daar maatregelen voor nemen gaat de bescherming tijdens de nestfase voor ons gevoel relatief goed. Echt spannend wordt het als de kuikenfase begint en de kuikens hun voedsel moeten verzamelen in een gebied vol gevaren van allerlei kaliber. Voldoende voedsel is dus belangrijk, maar net zo belangrijk zijn voldoende schuilmogelijkheden.

Het onderzoek waarbij grutto's van zenders werden voorzien was bij uitstek een kans om te kijken hoe gruttogezinnen zich door een polder bewegen als er kuikens zijn. Helaas bleek predatie van zowel eieren als kuikens een grote domper op het project. Slechts één gezin heeft een kuiken groot gekregen. Doordat ik dit gruttogezin heb mogen volgen in de maand nadat de eieren uit waren, wist ik precies waar het gezin zich op welk moment bevond. Het was een intensieve klus, maar ook een mooie! Het gaf me veel inzicht door het gruttogezin (op afstand) te volgen, inzicht over hun gedrag, inzicht over welke eisen ze stellen aan hun leefomgeving en inzicht over hoe ze reageren op gevaar. Zo concludeerde ik bijvoorbeeld dat grutto's (of ik elk geval, dit gruttogezin) zich niet graag ophouden op de slikkerige randen van plasdras gebieden. Terwijl ik zag dat gezinnen kievit en tureluur wel dagen achter elkaar foerageerden op dezelfde hoek van een plasdras gebiedje. Interessant feitje vond ik!

Door veelvuldig kijken en aanwezig zijn in een polder krijg je veel mee. Ik hoor dat ook van weidewachters. Eén keer in de week is echt te weinig om het goed in de vingers te krijgen, om gevoel te krijgen bij

het gedrag van de vogels bij je boer of in het gebied. Zeker in de kuikenfase is het lastig te volgen wat er gebeurt. We zien dat de eieren uitkomen, vooral ook aan het gedrag van de ouders. Maar of de kuikens vervolgens ook groot worden? Het is een kunst daar iets zinnigs over te zeggen. Laat staan dat we met zekerheid iets kunnen zeggen over de mogelijke verliesoorzaak van kuikens.

Alhoewel ik me realiseer dat het lastig is, hoop ik samen met jullie de uitdaging aan te gaan om in 2021 meer te weten te komen over de kuikenoverleving van onze weidevogels. Wat gaat er goed? Wat gaat er niet goed en waarom dan niet? Dit zal betekenen dat we moeten kijken, kijken en nog eens kijken. Voor mij geen straf om keer op keer in onze polder te zijn, ik denk voor u ook niet, dus zullen we met elkaar deze handschoenen oppakken?

Ik hoop u allen weer te ontmoeten in het voorjaar, maar voor nu is dat nog een lange winter te gaan in een onzekere tijd. Blijf gezond!

Bijna vliegvlug gruttokuiken, foto: Bernard de Jong

Weidewachter van het Jaar 2020

Klaas de Mik ontvangt welverdiende trofee

Tekst en foto's trofee en Klaas met verrekijker: Mariëlle Oudenes-Graveland, gebiedscoördinator Agrarisch Collectief Krimpenerwaard

Het Agrarisch Collectief Krimpenerwaard benoemt Klaas de Mik tot weidewachter van het jaar 2020! We kennen Klaas als een bevlogen persoon die vol energie zijn rol als weidewachter invult bij een aantal boeren in Stolwijk. Klaas heeft daar zijn eigen tactiek in. Hij observeert de vogels niet vanaf het betonpad of vanuit het land, hij gaat veelal met de kano! Geruisloos beweegt hij zich door het gebied en weet op deze manier feilloos te achterhalen waar de vogels zich vestigen.

Door het goede contact van Klaas met de agrariërs is er veel mogelijk als het gaat om het uitvoeren van het juiste beheer zoals het verlengen van de rustperiode of het creëren van geschikt kuikenland door beweiding met vee. Mooi is dat Klaas dit op de juiste manier bespreekbaar maakt zodat er gezamenlijk naar een oplossing wordt gezocht. Als de kuikenfase is aangebroken is het altijd even kijken hoe de vogels hun weg zoeken in de polder. Klaas weet ook dit goed te volgen en blijft afstemmen met de boer wat de plannen zijn rondom maaien en/of beweiden. Zo blijft hij tot het einde van het seizoen betrokken en actief in zijn rol als weidewachter.

Een andere noemenswaardige eigenschap van Klaas is dat hij verder kijkt dan het afgebakende gebied met beheercontracten. Als hij in de naastliggende polder ziet dat er weidevogel activiteit is, stapt hij naar de bewuste boer toe en spreekt vervolgens af dat hij de nesten lokaliseert zodat er omheen gewerkt kan worden. Het ACK krijgt vervolgens de mededeling dat 'het geregeld is', en dat klopt dan ook. Dat Klaas hiernaast nog kans ziet zijn rol als coördinator weidevogelbescherming in te vullen, contact met weidewachters te onderhouden en jaarlijks nieuwe weidewachters op sleeptouw te nemen, vinden wij zeer bewonderenswaardig. Kortom, door zijn enthousiaste houding en de goede samenwerking met de agrariërs is Klaas de titel 'Weidewachter van het jaar 2020' meer dan waard!!

Klaas weidevogelt op zijn eigen zeer succesvolle manier per kano, foto: Babette van der Wijst i.o.v. De Groene Motor

Weidevogelboer van het Jaar 2020

Rob en Ingrid Schmidt krijgen Kristallen Kievit

Tekst: Tineke Hoekstra; foto Kristallen Kievit: Joke Colijn

Hieronder volgt een deel van het verslag over 2020 van Tineke Hoekstra, weidewachter bij de groep Tussenlanen. Het was niet nodig om naast haar enthousiaste verhaal, bij meer weidewachters van de groep informatie op te halen over deze agrariërs, ze waren het roerend met haar eens om Rob en Ingrid Schmidt te nomineren voor de eretitel Weidevogelboer van het Jaar. Van Ellen Breider en Bouw Breedveld kwamen evengoed separaat aanbevelingen voor Rob en Ingrid Schmidt binnen met min of meer dezelfde motivatie. Op 4 november, de Afsluitavond voor het weidevogelzeizoen 2020, krijgen Rob en Ingrid de Kristallen Kievit uitgereikt en de bijbehorende oorkonde. Hieronder de lovende woorden van Tineke, namens de hele groep: Sjaak van Buren, Jan Stout, Jan Vreugdenhil, Mariëlle Oudenes, Leen de Gier, Peter Sluisman, Bouw Breedveld, en Ellen Breider. [red.]

Het was een bizar weidevogelseizoen. En niet alleen door de coronacrisis, maar ook op andere fronten was 2020 een merkwaardig, maar bijzonder vogeljaar.

In Brabant, waar het virus het eerst de kop opstak gingen een hoop kievitseieren verloren omdat niemand – dus ook (de vooral oudere) vrijwilligers niet – meer naar buiten durfde. En omdat de loonwerkers geen stokjes zagen, ging het daar helemaal mis.

Zo niet in de Krimpenerwaard, waar we in overleg met Mariëlle Oudenes van het Agrarisch Collectief (ACK) besloten in teams van twee het veld in te gaan. We spraken de andere teams Jan & Leen en Sjaak & Jan weinig, maar de slotavond bij Rob Schmidt maakte veel goed en dat kwam niet alleen door de goede Malbec, die op tafel stond. Maar nu loop ik op de feiten vooruit.

Bouw en ik kregen er al gauw een nieuwe weidewachter bij: Ellen, een vrouw met een enorme grote liefde voor vogels en een heel dure maar lichte verrekijker. Ik ben er jaloers op. Maar toen ze bij het zien van een ooievaar verheugd reageerde, werd ze door mij toch even 'streng' terechtgewezen. Ellen begreep het toen ze hoorde dat deze mooie grote vogels – waarvan er inmiddels heel veel zijn – graag een kleine kievit of grutto oppeuzelen. Dus wij houden niet van ooievaars Ellen!!

We waren een goed team met z'n drieën. En bij het zien van een ooievaar, buizerd of bunzing riepen Bouw en ik: „Nee Ellen, dat zijn geen vrienden.”

In Friesland gaan ze volgens de Friese Bond Vogelwachten niet voor de gezelligheid het veld in. In Brabant en ook bij ons ligt dat een tikkeltje anders. Net als andere jaren spraken we af bij melkveehouder Rob Schmidt en z'n vrouw Ingrid. Het was een warm voorjaar dus zaten we meestal coronaproof buiten in de zon aan de koffie. En op Koningsdag deden we dat zelfs met verse tompoucen en een glaasje oranjebitter.

Ik kom al drie jaar bij de familie Schmidt over de vloer. Robs bevlogenheid, enthousiasme en inzet voor de weidevogels is ongeëvenaard. Niet alleen heeft hij twee geweldige plasdrassen liggen, ook doet hij op zijn eigen grond aan slootkantenbeheer, slootschonen, kruidenrijk grasland, extensief beweiden en heeft hij uitgestelde maaidatum. Hij heeft echt alles qua ANLb en daarnaast is hij samen met z'n vrouw Ingrid nog fanatieker in het zoeken naar eieren – en niet alleen vanwege de vergoeding – en het redden van kuikens dan wij weidevogelbeschermers. En dat

wil in mijn geval wat zeggen. Kom ik terug van het monitoren van zijn plasdras, dan heeft hij de tureluurs en grutto's al ingevoerd. Niet zonder trots deelt hij zijn vondsten tijdens een goede kop koffie of hij stuurt ons filmpjes. En als er gemaaid moet worden, dan heeft hij ons ook niet nodig. „Die grutto herkent mij en blijft gewoon zitten op het nest, omdat ze weet dat ik om haar nest heen maai. Ze kijkt me aan alsof ze wil zeggen wil: Jij laat mij met rust”, zo vertelde hij.

Rob verdient eerlijk gezegd een gouden grutto, want zijn liefde voor de grutto is echt heel bijzonder. Als de eerste vogels eind februari/begin maart weer arriveren krijgen we dat meteen te horen via de app. „Ik heb de eerste weer gehoord”, is het dan. Maar ik denk dat-ie ook wel blij zal zijn met de Kristallen Kievit.

Overzichten en tabellen

vrijwilligers, bedrijven en beschermd gebied

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Vrijwilligers	80	51	75	95	107	119	141	103	154	101	84
Bedrijven	69	37	57	66	71	72	98	65	58	52	59
Vrijwilligers per bedrijf	1,16	1,38	1,32	1,44	1,51	1,65	1,44	1,58	2,66	1,94	1,42
Ha. beschermd gebied	1.272	862	1.344	1.460	1.670	1.555	2.023	2.029	2.015	1.317	1.084
Ha. per vrijwilliger	15,9	16,9	17,9	15,4	15,6	13,1	14,4	19,7	13,1	13,0	12,9

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Vrijwilligers	89	74	79	76	72	76	76	79	70	71	
Bedrijven	49	35	31	26	29	29	33	37	39	54	
Vrijwilligers per bedrijf	1,82	2,11	2,55	2,92	2,48	2,62	2,30	2,14	1,79	1,31	
Ha. beschermd gebied	933	890	1.079	965	907	1.032	910	1337	1.506	1590	
Ha. per vrijwilliger	10,48	12,0	13,4	12,7	12,6	13,6	12,0	16,9	21,5	22,4	

Indexcijfers t/m 2020 in relatie tot 2000

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Vrijwilligers	1,00	0,64	0,94	1,19	1,34	1,49	1,76	1,29	1,93	1,26	1,05
Bedrijven	1,00	0,54	0,83	0,96	1,03	1,04	1,42	0,94	0,84	0,75	0,86
Vrijwilligers per bedrijf	1,00	1,19	1,13	1,24	1,30	1,43	1,24	1,37	2,29	1,68	1,23
Ha. beschermd gebied	1,00	0,68	1,06	1,15	1,31	1,22	1,59	1,60	1,58	1,04	0,85
Ha. per vrijwilliger	1,00	1,06	1,13	0,97	0,98	0,82	0,90	1,24	0,82	0,82	0,81

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Vrijwilligers	1,11	0,93	0,99	0,95	0,90	0,95	0,95	0,99	0,88	0,89	
Bedrijven	0,71	0,51	0,45	0,38	0,42	0,42	0,48	0,54	0,57	0,78	
Vrijwilligers per bedrijf	1,57	1,82	2,20	2,52	2,14	2,26	1,99	1,84	1,55	1,13	
Ha. beschermd gebied	0,73	0,70	0,83	0,76	0,71	0,81	0,72	1,051	1,18	1,25	
Ha. per vrijwilliger	0,66	0,76	0,85	0,80	0,79	0,85	0,75	1,06	1,35	1,41	

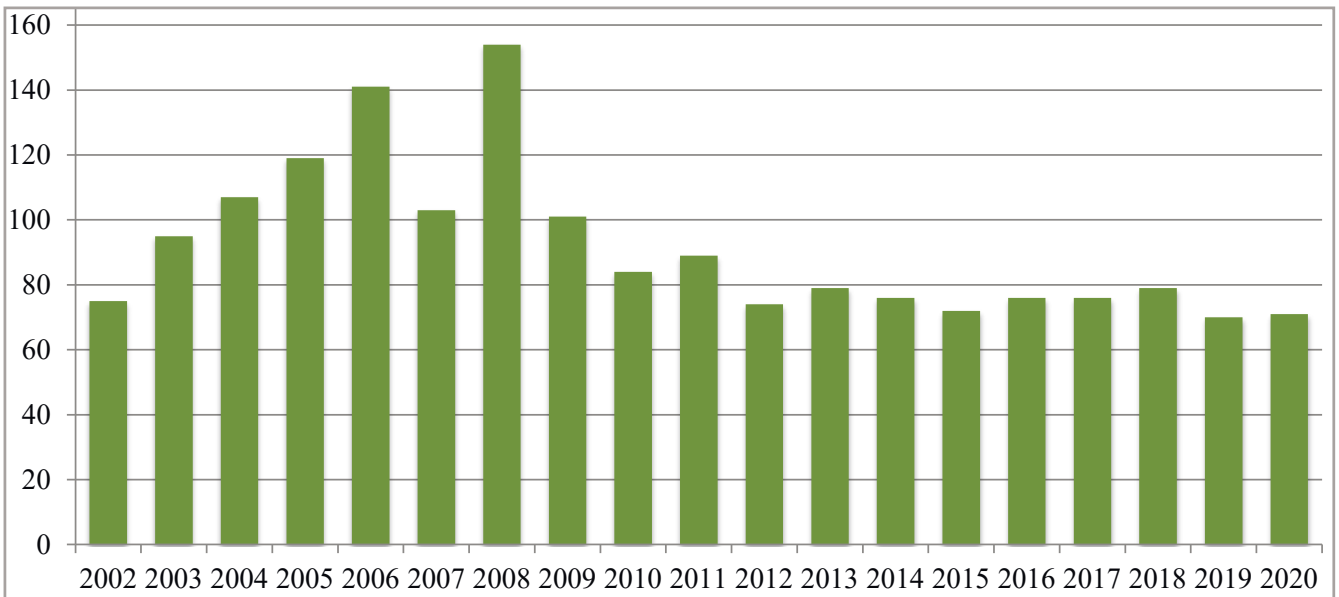
De manier waarop de gegevens worden verzameld, is in de loop van de jaren veranderd. Hierdoor kunnen de getallen niet als absoluut vergelijkbaar worden beschouwd. Het geeft echter wel een goede indicatie van het verloop van de weidevogelbestand over de jaren. Hierbij moeten de volgende zaken in acht worden genomen.

- Gegevens van regio Haastrecht zijn met ingang van 2006 verwerkt.
- Gegevens van Krimpen aan de Lek zijn met ingang van 2016 opgenomen.
- Vanaf 2018 wordt ook met de weidevogeldrone naar nesten gezocht. Plaatselijk kan dit de aantallen beïnvloeden.
- Indien geen 'data' (nest gegevens of schriftelijk verslag) werden ingeleverd, zijn ook geen gegevens in de rapportage vermeld.

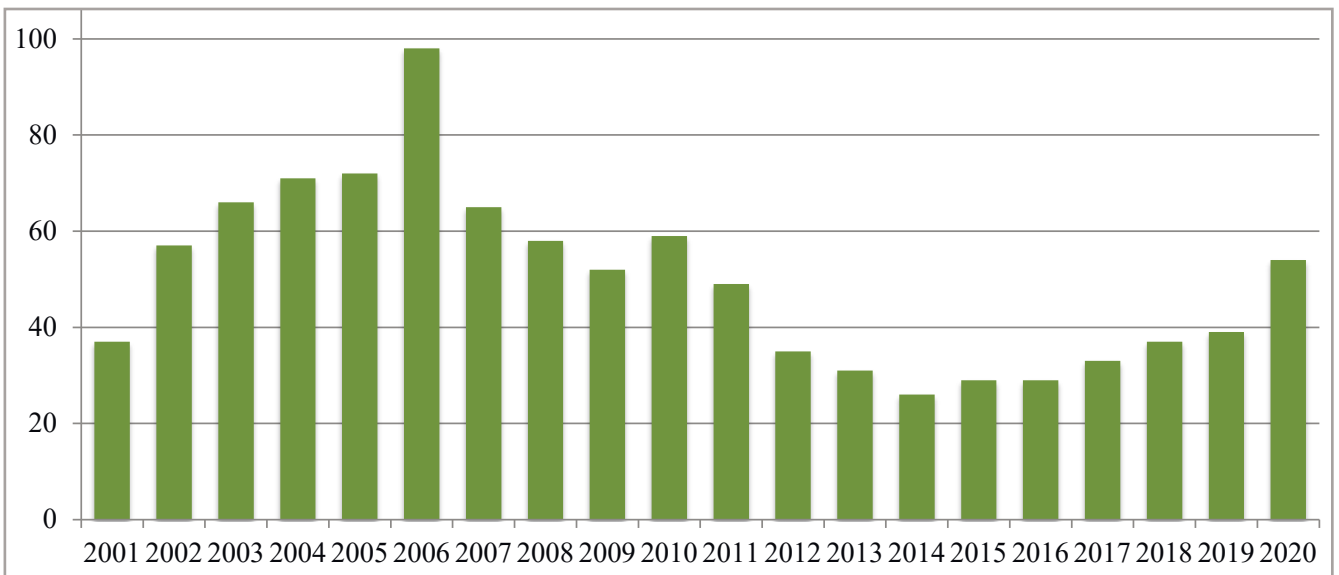

Bij het maaien is een eiland met tureluurnest gespaard, foto: Bernard de Jong

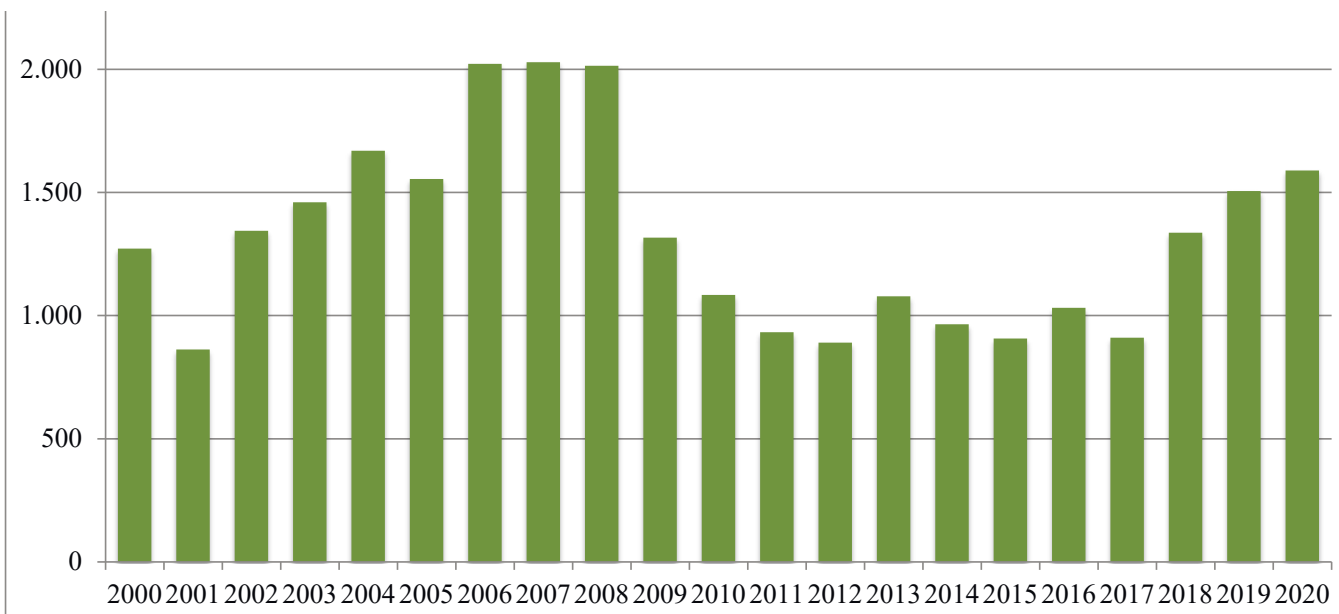
Aantal vrijwilligers per jaar

Aantal deelnemende bedrijven

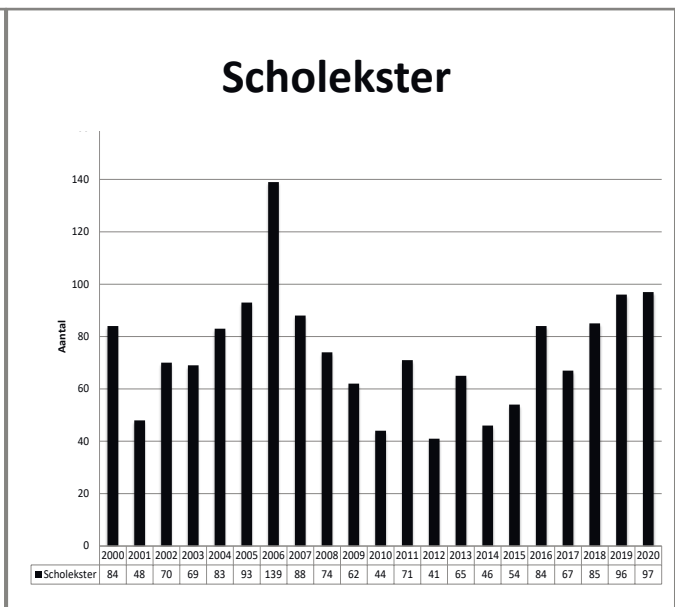
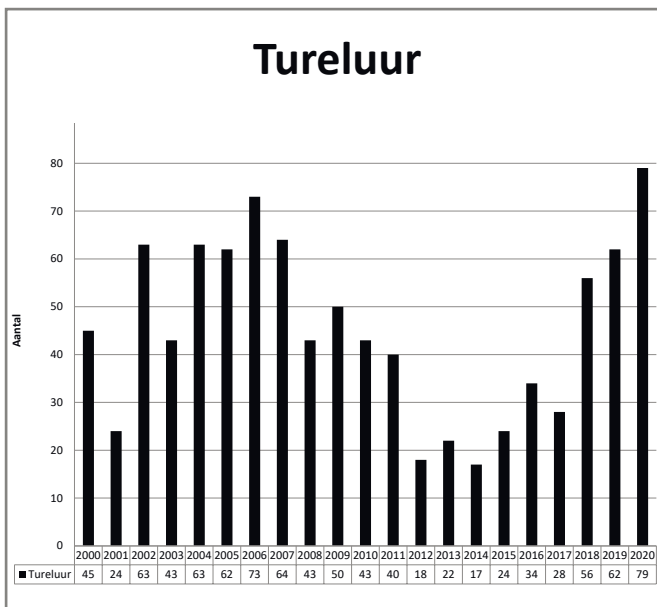
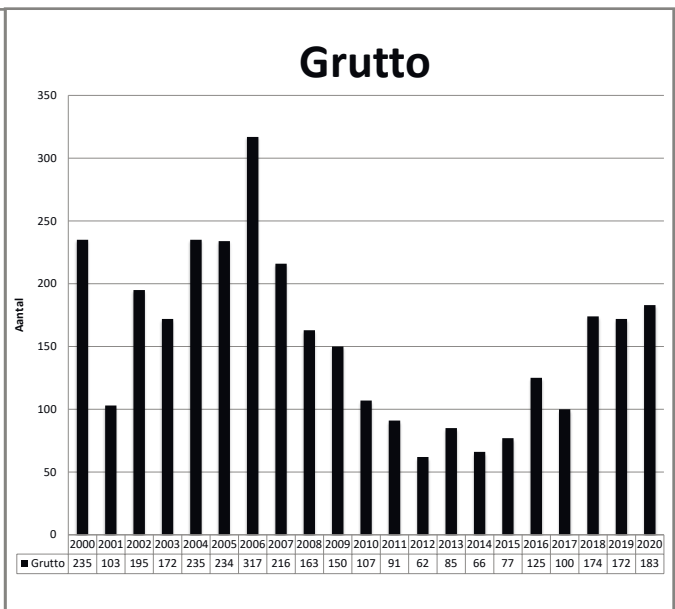
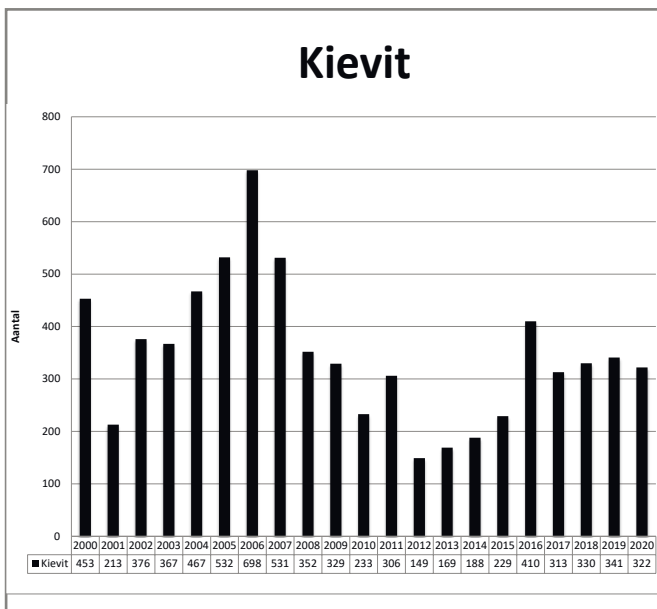
Aantal hectares beschermd gebied

Gevonden nesten 2000-2020

Soort	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kievit	453	213	376	367	467	532	698	531	352	329	233
Grutto	235	103	195	172	235	234	317	216	163	150	107
Tureluur	45	24	63	43	63	62	73	64	43	50	43
Scholekster	84	48	70	69	83	93	139	88	74	62	44

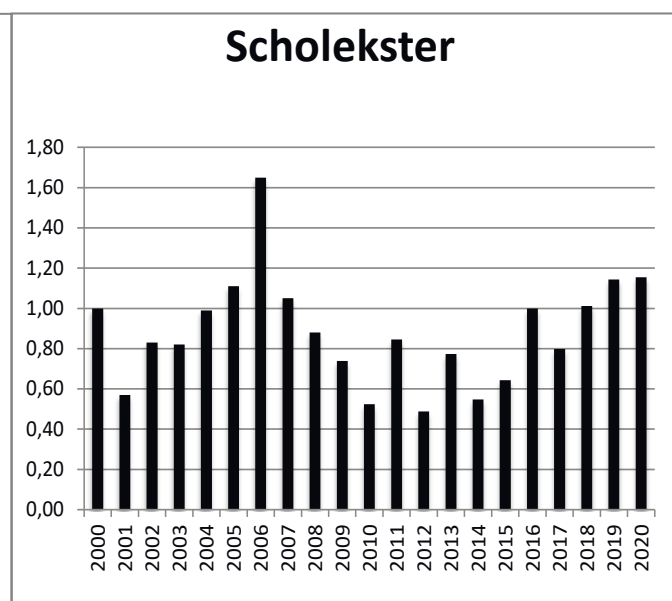
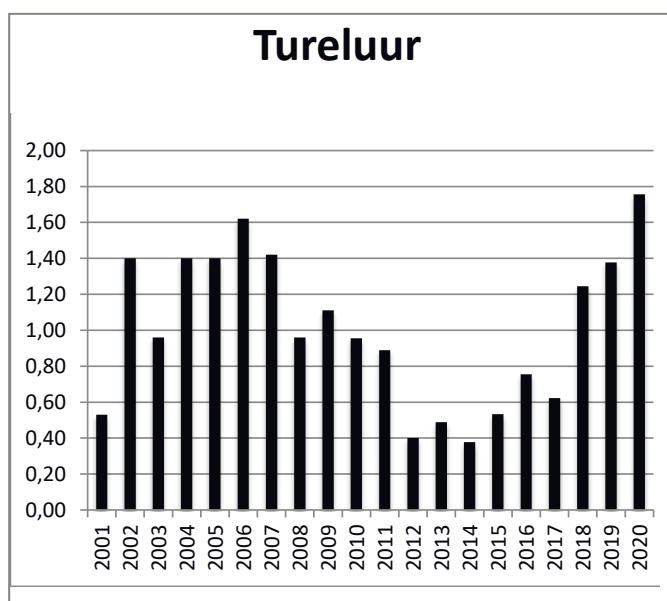
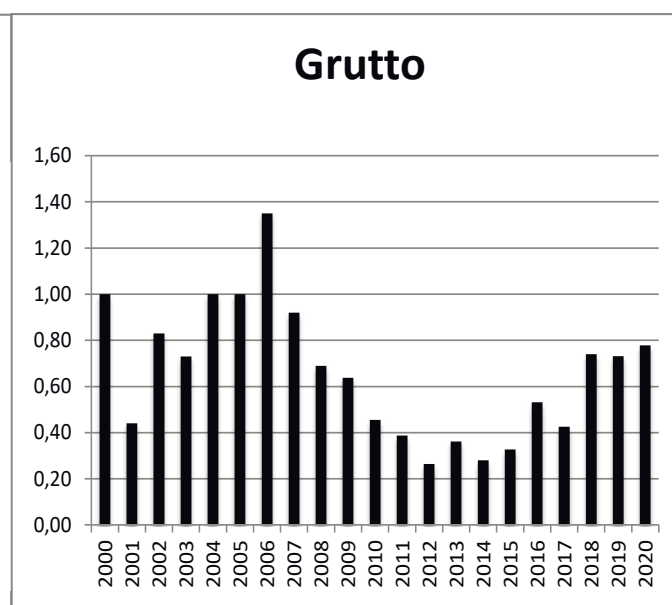
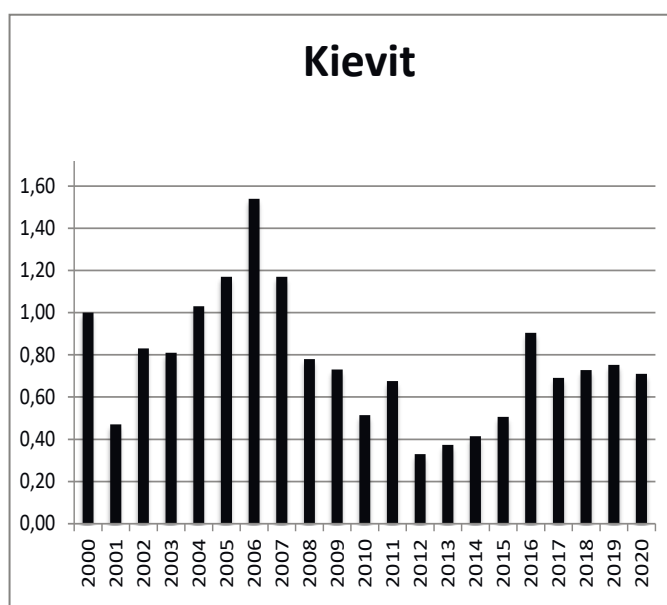
Soort	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Kievit	306	149	169	188	229	410	313	330	341	322	
Grutto	91	62	85	66	77	125	100	174	172	183	
Tureluur	40	18	22	17	24	34	28	56	62	79	
Scholekster	71	41	65	46	54	84	67	85	96	97	

Indexcijfers gevonden nesten 2000-2020

Soort	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kievit	1,00	0,47	0,83	0,81	1,03	1,17	1,54	1,17	0,78	0,73	0,51
Grutto	1,00	0,44	0,83	0,73	1,00	1,00	1,35	0,92	0,69	0,64	0,46
Tureluur	1,00	0,53	1,40	0,96	1,40	1,40	1,62	1,42	0,96	1,11	0,96
Scholekster	1,00	0,57	0,83	0,82	0,99	1,11	1,65	1,05	0,88	0,74	0,52

Soort	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Kievit	0,68	0,33	0,37	0,42	0,51	0,91	0,69	0,73	0,75	0,71	
Grutto	0,39	0,26	0,36	0,28	0,33	0,53	0,43	0,74	0,73	0,78	
Tureluur	0,89	0,40	0,49	0,38	0,53	0,76	0,62	1,24	1,38	1,76	
Scholekster	0,85	0,49	0,77	0,55	0,64	1,00	0,80	1,01	1,14	1,15	

Gevonden nesten 2020

Soort	Totaal 2020	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Perc. uitgekomen
Grutto	183	94	71	23	75,53
Kievit	322	155	107	48	69,03
Kleine plevier	1	0			
Krakeend	5	2	2	0	100,00
Scholekster	97	49	37	12	75,51
Slobeend	36	18	13	5	72,22
Tureluur	79	26			
Veldleeuwerik	1	1	1	0	100,00
Wilde eend	18	5	4	1	80,00
Zomertaling	1	1	1	0	100,00
Totaal	743	351	261	90	

Verliesoorzaken 2020

Soort	Beweiding	Predatie	Werkzaamheden	Maaien	Verlaten	Overig	Onbekend	Totaal per soort
Grutto	1	9	3		8	1	1	23
Kievit	1	22	8		2	1	14	48
Scholekster		7	1		1		3	12
Slobeend			1					4
Tureluur							1	1
Wilde eend								1
Totaal	2	39	13	3	11	2	19	89

Uitkomend kievisnest, foto: Bernard de Jong

Verlagen per bedrijf

Bedrijf: VOF Aantjes Melkvee
Vrijwilligersgroep: Kattenwinkel

Polder: Vlist-Westzijde

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	7	4	3	1	75,0		1		
Totaal	7	4	3	1	75,0		1		

Bedrijf: Aantjes – Verhoef, J. en L.
Vrijwilligersgroep: Tussenlanen / Bovenberg / Bergambacht

Polder: Bonrepas

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	1	0							
Kievit	11	4	2	2	50,0	2			
Scholekster	1	0							
Wilde eend	1	0							
Totaal	14	4	2	2	50,0	2			

Bedrijf: VOF Anker, G. en J.C.
Ingevoerd door gebiedscoördinator ACK

Polder: Schoonouwen

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	3	3	1	2	33,3	2			
Kievit	3	0							
Tureluur	4	0							
V Leeuwerik	1	1	1	0	100				
Totaal	11	4	2	2		2			

Bedrijf: VOF Boele
Ingevoerd door veldmedewerker ACK

Polder: Beneden-Haastrecht

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Kievit	3	0							
Krakeend	1	0							
Scholekster	2	0							
Slobeend	1	0							
Totaal	7	0							

Gevonden door agrariër, ingevoerd door gebiedscoördinator ACK

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Kievit	7	0							
Scholekster	2	0							
Slobeend	1	0							
Tureluur	2	0							
Totaal	12	0							

Bedrijf: Mts. Boer, J. en T.

Polder: Benedenberg-Noord

Vrijwilligersgroep: Kooy

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	3	0							
Wilde eend	1	0							
Totaal	4	0							

Bedrijf: Mts. den Boer, P. en M.

Polder: Bergambacht-West / Benedenberg-Zuid

Vrijwilligersgroep: Tussenlanen

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	3	3	2	1	66,7	1			
Kievit	4	0							
Tureluur	1	1	1	0	100				
Totaal	8	4	3	1		1			

Zie voor verslag onder Bedrijf Schmidt, R.W. op pag. 22

Drie kleine tureluurs die zaten op een hek, foto: Peter Stam

Bedrijf: Bogaard, A.

Polder: Stolwijk

Vrijwilligersgroep: Monhemius

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Kievit	2	0							
Scholekster	1	0							
Totaal	3	0							

Bedrijf: Bos Melkveehouderij

Polder: Schuwacht

Vrijwilligersgroep: Lekkerkerk

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	9	0							
Kievit	2	0							
Tureluur	2	0							
Totaal	13	0							

Bedrijf: Bos, J.J.

Polder: Bergambacht

Vrijwilligersgroep: Tussenlanen

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	15	13	10	3	76,9		2	1	
Kievit	9	4	3	1	75,0	1			
Scholekster	2	2	2	0	100				
Slobeend	1	1	1	0	100				
Tureluur	4	1	1	0	100				
Totaal	31	21	17	4	81,0	1	2	1	

Zie voor verslag onder Bedrijf Schmidt, R.W. op pag. 22

Bedrijf: Both, W.S.

Polder: Berkenwoude

Vrijwilligersgroep: Heuvelman, ingevoerd door agrariër

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Kievit	1	1	1	0	100				
Totaal	1	1	1	0	100				

Bedrijf: Mts. Brak – Den Boer

Polder: Bergambacht-Oost

Ingevoerd door gebiedscoördinator

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Scholekster	1	0							
Totaal	1	0							

Bedrijf: W. de Jong

Polder: Schoonouwen

Vrijwilligersgroep: De Mik

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	1	1	1	0	100				
Kievit	13	7	6	1	85,7				1
Scholekster	3	3	3	0	100				
Totaal	17	11	10	1	90,9				1

Koeien in de ochtendmist, Benedenberg, foto: Marcus Breet

Bedrijf: Mts. Gille, C.M. en M.

Polder: Bergambacht

Vrijwilligersgroep: Noorlander

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	4	4	2	2	50,0	2			
Kievit	9	9	8	1	88,9		1		
Scholekster	1	1	1	0	100				
Slobeend	2	2	2	0	100				
Totaal	16	16	13	3	81,2	2	1		

Bedrijf: VOF Graveland, K. & A.A.

Polder: Stolwijk

Vrijwilligersgroep: Kooy / Koppe

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zzaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	9	4	1	3	25,0		1		2
Kievit	3	2	1	1	50,0				1
Tureluur	16	0							
Totaal	28	6	2	4	33,3		1		3

De vrijwilligers meldden dat zij het bijzonder vonden om op de verschillende boerenerven de weidevogels van dichtbij te mogen meemaken. Tijdens het nestmarkeren heeft Marcus Breet een aantal prachtige foto's gemaakt met telelens.

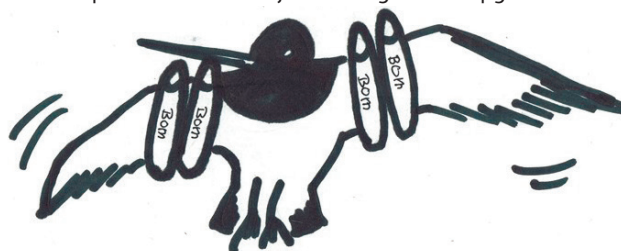
Bedrijf: Mts. Hak – Den Uijl, P. en G.

Polder: Krimpen aan de Lek

Vrijwilligersgroep: Van Herk

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zzaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Scholekster	1	1	1	0	100				
Totaal	1	1	1	0	100				

Op het 15 juni-land zijn helaas geen nesten aangetroffen. Wel heeft er enige tijd een paar grutto's met jongen gelopen die gebroed hebben op de meer westelijk gelegen percelen van De Vos. Dat is opmerkelijk, omdat ze daarbij zeker zes percelen hebben overgestoken. Nog opmerkelijker is dat ze een paar dagen later nog eens zeven percelen in oostelijke richting waren opgeschoven. Dit brengt veel risico's met zich mee, de vraag is dan ook of deze verplaatsing bijvoorbeeld gestuurd werd door een gebrek aan voedsel op de percelen in het broedgebied. Het is bekend dat gruttogezinnen agressieve interacties kunnen hebben als ze te dicht bij elkaar in de buurt komen. Wellicht heeft dit gezin dat willen vermijden, maar daardoor raakten ze wel zeer geïsoleerd en de kuikens hebben het dan ook niet gered. Aan de zuidkant van de Tiendweg heeft laat in het seizoen een paar scholeksters succesvol een nest uitgebreed, mogelijk dat een jong hiervan vliegvlug is geworden.

Speciale scholekster is niet bang voor roofvogels

Bedrijf: Mts. Hakkesteegt – Boere, J. en B.

Polder: Bergambacht

Vrijwilligersgroep: Tussenlanen

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zzaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	2	2	2	0	100				
Totaal	2	2	2	0	100				

Zie voor verslag onder Bedrijf Schmidt, R.W. op pag. 22

Bedrijf: Hogendoorn Vleesvee Fokkerij

Polder: Bovenberg

Vrijwilligersgroep: Tussenlanen

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zzaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	1	0							
Totaal	1	0							

Zie voor verslag onder Bedrijf Schmidt, R.W. op pag. 22

Bedrijf: Jong, A.P. de
Vrijwilligersgroep: Tussenlanen

Polder: Tussenlanen

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	1	0							
Kievit	2	1	1	0	100				
Scholekster	1	1	1	0	100				
Slobeend	1	0							
Tureluur	2	0							
Totaal	7	2	2	0	100				

Zie voor verslag onder Bedrijf Schmidt, R.W. op pag. 22

Bedrijf: Jong, Floor de
Vrijwilligersgroep: Kooy

Polder: Benedenberg-Zuid

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	17	0							
Kievit	14	0							
Kl. plevier	1	0							
Tureluur	4	0							
Totaal	36	0							

Succes motiveert zowel weidewachter als boer!

Als weidevogelbeschermer heb je voor de motivatie af en toe succes nodig. De weidevogelgroep Benedenberg/Zuidbroek is elk jaar, ook dus in 2020, verheugd dat op een viertal percelen van Floor de Jong veel nesten gevonden en beschermd worden. Het zijn percelen van prachtig oud grasland met wat relief en veel afwisseling: verschillende grassoorten met veel kruiden, zelfs nog blauwgrassen ertussen en op een paar plekjes kale grond. De vogels vinden dit een fantastische plek! Dit jaar werden er op die percelen maar liefst 36 nesten aangetroffen. Op zich is dat geweldig, maar het levert pas echt succes op als het beheer vervolgens wordt aangepast. Gelukkig is Floor al meerdere jaren bereid om het maaien uit te stellen, totdat de kuikens vliegvlug zijn. Hulde!

Ook een kleine plevier had hier zijn 'nestje' gebouwd en legde totaal 4 eitjes, foto: Klaas Speksnijder

Bedrijf: Mts. Jong, A. en J. de
Vrijwilligersgroep: Bosch

Polder: Vlist Westzijde

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	16	16	15	1	93,8			1	
Kievit	5	5	5	0	100				
Scholekster	4	4	2	2	50,0	2			
Slobeend	8	8	7	1	87,5			1	
Tureluur	7	7	7	0	100				
Wilde eend	2	2	2	0	100				
Zomertaling	1	1	1	0	100				
Totaal	43	43	39	4	90,2	2		2	

Adri de Jong doet al vele jaren mee met de bescherming van zijn weidvogels. Wij, als weidewachters op zijn terrein, hebben nooit zoveel nesten gevonden als hijzelf. Ondanks het werk wat hij als boer heeft, blijft hij een goed oog voor de vogels houden. Adri heeft van jongs af aan zijn 2 zonen Burghart en Diderik mee het veld ingenomen. Zijn enthousiasme heeft hij op zijn zonen overgedragen. Ze zijn inmiddels zelfstandige weidewachters en er heel goed in geworden!

Dit jaar hebben zij 47 nesten op hun land gevonden. Daarnaast zijn ze hele actieve en betrokken beschermers van hun zwarte stern kolonie. Hoewel het een paar jaar slecht ging vanwege predatie – de vlotjes werden zelfs helemaal verlaten en ze hadden gewoon een naar jaar toen de vogels het jaar erop wegbleven – zijn er nu op twee plaatsen weer sternactiviteiten. Adri en zijn zonen waken over deze kolonies en hebben al vele jaren toegewijde aandacht voor de weidvogels. De familie is ook heel zuinig op z'n boerenzwaluwen; dat zijn dan wel erfvogels maar het zegt veel over hun zorg voor vogels in het algemeen.

Bedrijf: Mts. Jong, H. en E.W. de Vrijwilligersgroep: Tussenlanen

Polder: Bovenberg

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamheden/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	4	0							
Wilde eend	1	0							
Totaal	5	4				2			

Zie voor verslag onder Bedrijf Schmidt, R.W. op pag. 22

Bedrijf: VOF Kool Vrijwilligersgroep: De Mik

Polder: Koolwijk

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamheden/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	1	1	1	0	100				
Kievit	1	1	1	0	100				
Krakeend	1	0							
Scholekster	2	0							
Totaal	5	2	2	0	100				

Bij Leo Kool zijn dit jaar de meest kansrijke percelen in het voorjaar één keer beweid met de melkkoeien en daarna was het maaien uitgesteld tot 1 juni. Hoewel het land geschikt was voor de weidvogels, was er slechts één paar grutto's die een nest maakte in het bloemrijke weiland. Dagelijks ging het gruttopaar de strijd aan met een groep kraaien die op de eieren uit waren. Een krakeend maakte dankbaar gebruik van de vechtlust van de grutto's en maakte het nest op een paar meter afstand er naast. De jagers hebben de groep kraaien uitgedund en zo de grutto en krakeend een kans gegeven. Een scholekster moest 2 van de 3 eieren inleveren bij de kraaien, maar heeft het laatste ei toch uit kunnen broeden. Het maaien kon nog een keer uitgesteld worden tot 7 juni omdat de grutto met kuikens daar nog steeds rondliepen. De hele tijd werden de grutto's belaagd door een bruine kiekendief die op de kuikens uit was. Pas op 8 juni zijn de grutto's vertrokken naar korter gras. Inmiddels was het gras behoorlijk zwaar geworden en het werd hoog tijd om het te maaien. Door een gruttogezin zo intensief te volgen wordt het duidelijk hoe lastig het is om als grutto nageslacht groot te brengen. Toch hebben deze strijdlustige grutto's het voor elkaar gekregen met een beetje hulp van boer, weidewachters en jagers.

Bedrijf: VOF Van der Laan Vrijwilligersgroep: Van Herk

Polder: Krimpen aan de Lek

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamheden/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Kievit	61	41	24	17	58,5	5		4	8
Scholekster	7	4	3	1	75,0				1
Tureluur	3	3	3	0	100				
Totaal	71	48	30	18	62,5	5		4	9

Het broedseizoen kwam relatief traag op gang. De maispercelen waren tot half maart zeer nat en droogden vervolgens bij een stevige noordenwind in recordtijd op met een zeer harde toplaag tot gevolg. Omstandigheden waar de Kieviten niet goed mee uit de voeten konden. In het oostelijk deel van de polder verschenen de eerste nesten, zoals vaker, op het grasland. Helaas ontdekten we al vrij snel

dat een deel van de nesten gepredeerd werd. De meeste maispercelen lagen dit jaar aan de zuidkant van de Tiendweg, meer richting de bebouwing. Door de droogte werd er vaker dan anders op het land gereden om te beregenen. Ondanks dat de nesten bij deze werkzaamheden goed werden beschermd met nestbeschermers en emmers, waren de voedselomstandigheden waarschijnlijk zeer ongunstig en was er, wellicht door de ligging, ook meer predatie. Daarnaast heeft de extreme recreatiedruk op dit deel van de Tiendweg in de eerste weken van de coronacrisis zonder twijfel voor veel onrust gezorgd langs de percelen. De Kieviten hebben meerdere keren geprobeerd om legfels groot te krijgen, maar we hebben hier geen vliegvlugge jongen gezien.

In het westelijk deel was het beeld op de maispercelen niet heel anders. Ook hier verschenen de nesten mondjesmaat door het seizoen heen en was er minder spraken van een samenhangende groep broedvogels. Het lijkt er bovendien op dat het totale aantal broedparen Kieviten langzaam afneemt. De stijging van het aantal nesten ten opzichte van 2019 zit hem voornamelijk in vervollegsels, er was naast predatie ook iets meer verlies door werkzaamheden op het maaisland. Wel waren er dit jaar weer een aantal tureluurnesten in het grasland waar bij het maaien ruim omheen is gemaaid. Dat verdient een compliment en deze nesten zijn dan ook succesvol uitgekomen. Op basis van het gedrag van de oudervogels zijn hieruit waarschijnlijk ook jongen vliegvlug geworden.

Bedrijf: Mulder – De Langen, H. en L.

Polder: Vlist-Westzijde

Deze agrariërs zoeken zelf en voeren zelf de gegevens in

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepredeerd	Verlaten	Werkzaamheden/beveiding	Verliesoorzaak onbekend
Grutto	14	4	4	0	100				
Kievit	11	1	1	0	100				
Krakeend	2	2	2	0	100				
Scholekster	3	1	1	0	100				
Slobeend	10	4	2	2	50,0			2	
Tureluur	7	0							
Totaal	47	12	10	2	90,0			2	

Dit weidevogelseizoen begon bij ons echt volop rond 12 april, vanaf die datum werden er veel nesten gevonden en beschermd. We probeerden eerst de percelen te beweiden waar nog geen of niet veel vogels zaten te broeden. Zo konden we ons mozaïek maken, door te beweiden en op

verschillende tijdstippen te maaien. Ook konden we percelen in last minute beheer doen, naast onze uitgestelde maaidatum percelen en naast ons extensief beweide perceel, wat erg goed ging dit jaar. Daardoor kregen de vogels de kans om hun nesten uit te laten komen en waren er ruimschoots mogelijkheden voor de kuikens om vliegvlug te worden – al waren de predatoren ook volop in de lucht. We weten dan ook niet zo goed wat er daadwerkelijk uitgevlogen is. Wat ons opviel dit jaar was dat de vogels wel erg lang bleven broeden, waardoor we de uitgestelde maaidata verlengd hebben van 1 juni naar 15 juni.

Toen de regen heel lang weg bleef, hebben we met een waterpomp stukken land nat gemaakt zodat de vogels meer te eten hadden. Op bijgaande foto is te zien hoe het land nat werd gemaakt voor de vogels.

Eenden waren dit jaar opvallend veel aanwezig, kwam dat door het jaar van de wilde eend?! De zwarte stern was er dit jaar ook in grote mate en er werd nu voorzichtig gebruikt gemaakt van de vlotjes in een andere sloot, maar de voorkeur ging duidelijk uit naar het oude vertrouwde plekkie. Het was werkelijk prachtig om zoveel sterns bij elkaar te zien en ze op hekken en paaltjes te zien zitten; welkom terug volgend jaar!!

Bedrijf: Rooken, M.J.

Polder: Bergambacht

Vrijwilligersgroep: De Gier

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepredeerd	Verlaten	Werkzaamheden/beveiding	Verliesoorzaak onbekend
Grutto	2	2	0	2	0	1	1		
Kievit	1	0							
Totaal	3	2	0	2	0	1	1		

Leen de Gier was dit jaar weer vrijwilliger op boerderij Levensvreugd van de familie Rookan aan de Bovenberg. Dit jaar in eerste instantie niets gevonden, veel gezocht, veel gelopen, maar wel veel gezien op een groot stuk plas-drasland. Diverse keren gemonitord op afstand, om niet te storen. Grutto's, Kieviten, scholeksters en veel watersnippen gezien. Enkele jonge grutto's, Kieviten en scholeksters waren duidelijk te zien. Een mooi gezicht om dit alles op afstand te monitoren. 'Avifauna' in het klein, prachtig!

De samenwerking met de familie Rookan was, zoals vele jaren, weer goed.

Bij de familie Rookan zijn later nog twee gruttonesten en een Kievitnest gevonden op percelen die gepacht zijn. Deze percelen liggen iets bij de boerderij vandaan en werden beweid met jongvee. De groep Tussenlanen zocht op naastgelegen percelen en hebben toen ook deze nesten gevonden en de gegevens ingevoerd in het systeem.

Bedrijf: J. Schep – Holsteins Holland B.V.

Polder: Bovenberg

Vrijwilligersgroep: Tussenlanen

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	13	5	1	4	20,0	1	1	2	
Kievit	34	1	1	0	100				
Scholekster	6	1	0	1	0	1			
Slobeend	1	1	0	1	0			1	
Tureluur	1	0							
Wilde eend	1	0							
Totaal	56	8	2	6	25,0	2	1	3	

Zie voor verslag onder Bedrijf Schmidt, R.W. op pag. 22

Bedrijf: Schmidt, P.A.

Polder: Bergambacht

Vrijwilligersgroep: Tussenlanen

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	3	0							
Kievit	2	1	1	0	100				
Slobeend	1	0							
Tureluur	2	0							
Totaal	8	1	1	0	100				

Zie voor verslag onder Bedrijf Schmidt, R.W. op pag. 22

Bedrijf: Schmidt, R.W.

Polder: Bergambacht

Vrijwilligersgroep: Tussenlanen

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	15	11	11	0	100				
Kievit	18	6	6	0	100				
Scholekster	5	0							
Slobeend	2	0							
Tureluur	6	5	5	0	100				
Wilde eend	3	0							
Totaal	49	22	22	0	100				

Hieronder is het ingekorte verslag afgedrukt van de groep Tussenlanen, geschreven door Tineke Hoekstra. De overige tekst staat op pag. 7 en op pag. 34, red.

Het was een bizar weidevogelseizoen. En niet alleen door de coronacrisis, maar ook op andere fronten was 2020 een merkwaardig, maar bijzonder vogeljaar. In Brabant, waar het virus het eerst de kop opstak gingen een hoop kievitseieren verloren omdat niemand – dus ook (oudere) vrijwilligers niet – meer naar buiten durfde. En omdat de loonwerkers geen stokjes zagen, ging het daar helemaal mis. Zo niet in de Krimpenerwaard, waar we in overleg met Mariëlle Oudenes van het Agrarisch Collectief (ACK) besloten in teams van twee het veld in te gaan. We spraken de andere teams Jan&Leen en Sjaak&Jan weinig, maar de slotavond bij Rob Schmidt maakte veel goed. Bouw en ik kregen er al gauw een nieuwe weidevogelwachter bij. Ellen, een vrouw met een enorme grote liefde voor vogels en een heel dure maar lichte verrekijker. Ik ben er jaloers op.

Net als andere jaren spraken we af bij melkveehouder Rob Schmidt en z'n vrouw Ingrid.

Ik kom al drie jaar bij de familie Schmidt over de vloer. Robs bevologenheid, enthousiasme en inzet voor de weidevogels is ongeëvenaard. Niet alleen heeft hij twee geweldige plasdras liggen, ook doet hij op zijn eigen grond aan slootkantenbeheer, stootschonen, kruidenrijk, extensief weiden en heeft hij uitgestelde maaidatum. Hij heeft echt alles qua ANLb en daarnaast is hij samen met z'n vrouw Ingrid nog fanatieker in het zoeken naar eieren – en niet alleen vanwege de vergoeding– en het redden van kuikens dan wij weidevogelbeschermers. En dat wil in mijn geval wat zeggen. Kom ik terug van het monitoren van zijn plasdras, dan heeft hij de tureluurs en grutto's al ingevoerd. En niet zonder trots deelt hij zijn vondsten tijdens een goed kop koffie. En als er gemaaid moet worden, dan heeft hij ons ook niet nodig. „ Die grutto herkent mij en blijft gewoon zitten op het nest, omdat ze weet dat ik om haar nest heen maai. Ze kijkt me aan alsof ze wil zeggen wil: Jij laat mij met rust“, zo vertelde hij.

Noemenswaardig is in dit verhaal verder de plas–dras bij Paul Schmidt, daar was het een walhalla voor weidevogels. Veel jongen kwamen groot. Een feestje! Ook wij zijn groots op wat we weer voor elkaar hebben gekregen. En dan noem ik toch even de andere boeren zoals Jaco Bos, Gerrit van Wijngaarden, Schep uit Bovenberg, Arjan de Jong (mooie plas–dras!), Teus Hoogendoorn, Ad de Jong en Jan Hakkesteegt. Zonder hun medewerking en liefde voor de weidevogels maken de vogels geen schijn van kans.

Bedrijf: VOF Slingerland, J. en P.G.

Polder: Den Hoek Zuid

Gevonden door agrariër, ingevoerd door gebiedscoördinator

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Kievit	2	0							
Krakeend	1	0							
Scholekster	2	0							
Totaal	5	0							

Bedrijf: Snoek, J.

Polder: Benedenberg Noord

Vrijwilligersgroep: Kooy / Koppe

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	3	0							
Kievit	1	0							
Tureluur	1	0							
Wilde eend	1	0							
Totaal	6	0							

De vrijwilligers meldden dat zij het bijzonder vonden om op de verschillende boerenerven de weidevogels van dichtbij te mogen meemaken. Tijdens het nestmarkeren heeft Marcus Breet een aantal prachtige foto's gemaakt met telelens.

Bedrijf: Spruijt, J.J.C.

Polder: Vlist-Westzijde

Vrijwilligersgroep: Kattenwinkel

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Scholekster	1	0							
Slobeend	1	0							
Totaal	2	0							

Bedrijf: Strijbos Diervoeders, C.

Polder: Ouderkerk aan den IJssel

Vrijwilligersgroep: Lageweg

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Kievit	1	0							
Scholekster	3	2	2	0	100				
Totaal	4	2	2	0	100				

Bedrijf: Swifterhoeve

Polder: Tussenlanen

Vrijwilligersgroep: Tussenlanen

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Scholekster	1	0							
Totaal	1	0							

Zie voor verslag onder Bedrijf Schmidt, R.W. op pag. 22

Bedrijf: Timmerman, N.J.

Polder: Achterbroek

Vrijwilligersgroep: Heuvelman

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Scholekster	1	0							
Totaal	1	0							

Bedrijf: Verburg, M.J.

Polder: Benedenkerk

Gevonden door agrariër, ingevoerd door gebiedscoördinator

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Scholekster	1	0							
Totaal	1	0							

Bedrijf: Verdoold, P.

Polder: Benedenkerk

Vrijwilligers: J. Monhemius / J. Koreneef

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	1	0							
Kievit	8	0							
Scholekster	1	0							
Zwarte stern	1	0							
Totaal	11	0							

Bedrijf: VOF Verdoold

Polder: Bovenberg

Vrijwilligers: Tussenlanen

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	2	0							
Scholekster	1	0							
Totaal	3	0							

Zie voor verslag onder Bedrijf Schmidt, R.W. op pag. 22

Bedrijf: Verduijn, T.

Polder: Achterbroek

Vrijwilligersgroep: Heuvelman

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	4	2	2	0	100				
Kievit	1	0							
Scholekster	1	0							
Slobeend	2	0							
Totaal	8	2	2	0	100				

Bedrijf: VOF Verhagen - IJsselstein

Polder: Koolwijk

Vrijwilligersgroep: De Mik

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	3	3	3	0	100				
Kievit	1	1	0	1	0	1			
Scholekster	3	0							
Slobeend	2	1	1	0	100				
Tureluur	1	1	1	0	100				
Wilde eend	4	1	0	1	0	1			
Totaal	14	7	5	2	71,4	2			

Samen met de nieuwe weidewachter Gert van de Velde hebben we heel wat uren in de polder doorgebracht. Vaak met de kano, maar ook regelmatig lopend. Het was iedere dag mooi weer en dat verhoogde het plezier om in de mooie polder van Koolwijk te zijn.

Helaas werden de eerste nesten leeg geroofd door de kraaien, wat de nodige frustratie opleverde. Maar de jagers hebben goed ingegrepen en een aantal kraaien geschoten. Hierna ging het beter en zijn er geen nesten meer verloren gegaan. Bij het maaien is zeer ruim om de nesten heen gemaaid, waardoor ook de opgroeiende kuikens konden schuilen in een mix van hoog en laag gras. We kunnen er ook van uit gaan dat de meeste paren weidevogels daadwerkelijk kuikens hebben groot gebracht.

Op drie percelen is eerst voorgeweid tot 1 mei met daarna een rustperiode tot 14 juni. Bij het monitoren is geteld dat er circa 4 grutto's, 1 scholekster, 1 kievit en enkele slobbeenden op deze percelen hebben gebroed. Deze nesten zijn niet gezocht en zijn niet opgenomen in de tabel.

Het voorweiden en daarna bemesten met ruige mest is een prima manier om goed gruttoland te creëren.

Bedrijf: Veehouderij J. Verkaik

Polder: Ouderkerk aan den IJssel-Oost

Vrijwilligersgroep: Verkaik

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Kievit	17	15	10	5	66,7			1	4
Scholekster	10	6	3	3	50	1			2
Tureluur	1	1	0	1	0				1
Wilde eend	1	0							
Zw stern	3	2	2	0	100				
Totaal	32	24	15	9	62,5	1		1	7

Ook dit jaar hebben we [*Mario de Lepper en Anne-Mieke van Velzen, red.*] alleen op de twee maïspcelen voortdurende activiteiten gezien van kieviten en scholeksters. Uiteindelijk leidde dit tot redelijk resultaat d.w.z. dat meerdere nesten zijn uitgekomen. Hiervoor was het wel nodig dat de vogels besloten tot een tweede ronde; de eerste ronde is vrijwel geheel verloren gegaan door slecht weer met hevige regenbuien vroeg in het seizoen, mogelijk in combinatie met verstoring door activiteiten m.b.t. de voorbereidingen voor het inzaaien van de maïs.

Na het inzaaien was het daarentegen zeer rustig voor de vogels. Tussen zaaien en bemesten zijn er dan weinig activiteiten meer nodig. Door deze rustperiode en de goede weersomstandigheden van dat moment lukte het veel vogels hun (nieuwe) eieren uit te broeden en hun jongen groot te brengen. Hierbij viel wel op dat de kieviten in de minderheid waren t.o.v. de scholeksters, tot nu toe was dat altijd andersom.

Het hielp ook mee dat het perceel van de naburige boer dat grensde aan de maïspcelen, een perceel was met uitgestelde maaidatum; menig jonge kievit trotseerde de sloot en vond daar zijn bescherming indien nodig. Zo zagen we de scholeksterjongen met hun alarmerende ouders op het perceel aan de andere kant van de maïspcelen waar ook sprake was van een perceel met uitgestelde maaidatum.

Toch had het resultaat beter kunnen zijn; we hebben veel lege nesten aangetroffen met verdwenen of zelfs kapotgemaakte eieren. Vorige jaren werd aangenomen dat de kraaien hier verantwoordelijk voor waren, dit jaar waren er daar niet zo veel meer van. Wél een buizerdfamilie met jongen in de buurt, later gevolgd door een paartje bruine kiekendieven die aan de andere kant gingen resideren.

Nog opvallender dan het vorige jaar: er heerste een oorverdovende stilte op de graspercelen. In het begin van het seizoen was er nog wel eens een grutto waar te nemen of een tureluur, later werd het daar erg stil. Zeer waarschijnlijk besloten de grutto's te vertrekken naar de naburige boer met zijn plasdras-ingerichte stuk weiland of naar de andere kant van de Berkenwoudse Boezem waar op de drassige velden van het polder De Nesse-natuurgebied ook opvallend meer grutto's zaten dan vorig jaar.

Verder is de samenwerking met de boeren uitstekend. We informeren elkaar over en weer en als ze zelf op de trekker meerijden leidt dat, door de hogere kijkpositie, tot het vinden van nóg meer nesten. Die voeren ze zelf in en wij zetten er later stokken bij. Overigens is het een feest om als weidevogelbeschermer op hun percelen rond te mogen lopen, want wat weinig mensen kunnen zien zijn de prachtige slootkanten waar de ingezaaide veldbloemen in juni staan te schitteren in het groen.

Het vermelden waard is ook nog dat er op de vlotjes die drie jaar geleden bij Verkaik geplaatst zijn voor het eerst een aantal zwarte sternfamilies met succes zijn neergestreden. En niet te vergeten de keizersnee van een koe waar wij met onze neus bovenop stonden. De koe heeft het er goed vanaf gebracht, maar het kalf bleek niet levensvatbaar helaas. Indrukwekkend was het wel!

Grutto via telelens gefotografeerd, foto: Anne-Mieke van Velzen

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto									
Kievit									
Scholekster									
Slobeend									
Tureluur									
Wilde eend									
Zomertaling									
Totaal									

Bij bedrijf Verkuil (Melkveebedrijf Verkuil – Soet) aan Koolwijkseweg 17 te Stolwijk (circa 30 hectare grasland) is hoofdzakelijk gemonitord, de data zijn ingevoerd in het QBM-systeem. Op dit innoverende bedrijf waren we weer zeer welkom. Er waren twee 'uitgestelde maaidatum percelen'.

Verder heeft de heer Verkuil wederom ingestemd met het verzoek van Mariëlle (coördinator Agrarisch Collectief Krimpenerwaard) om een 'plas dras' situatie te creëren. Dit door een greppel af te dammen, en de greppel met behulp van een waterpomp vol water te houden. Twee zonnecollectoren zorgen voor de voeding van de waterpomp.

De percelen zijn vanaf begin april tot half juli minimaal wekelijks (meestal op maandagavond) bezocht. De bewegingen van de vogels zijn ingevoerd in de data base voor de QBM-tellingsmethode, als ook de vogels welke in de directe omgeving aanwezig waren.

We begonnen in het seizoen met matige waarnemingen. Wel waren de vogels te horen in de omgeving maar niet in 'ons land'. Een oorzaak hiervan kan geweest zijn door de droogte van het voorjaar. Ook het plas-drasland was later nat dan voorgaande jaren. De heer Verkuil had zelf al een pomp geplaatst om de greppel vol te pompen. Deze bleek toch niet goed te functioneren en is vervangen door een andere pomp. Na een paar weken was er toch meer leven te zien namelijk 2 paar grutto's en 2 paar tureluurs in het land. Het was afwachten op jonge vogels. De grutto's lieten gedrag zien van jonge pullen, de tureluurs hebben ook dit gedrag vertoond. De vrijwilligers hebben het land met uitgestelde maaidatum niet bezocht. Enkele weken later zijn ze voorzichtig door het land gelopen. Van de grutto's en tureluurs was een duidelijk waarschuwend gedrag te zien en te horen vanwege jonge pullen in het land. En daarna werd het abrupt echt heel stil qua vogels.

Door de gekozen monitoring behorend bij 'plas dras' en 'uitgestelde maaidatum' zijn de nesten niet daadwerkelijk gevonden zodat er een minimale verstoring was. Na een matig begin toch een goed einde, hoewel we beter verwacht hadden.. Volgens ons komen we met de nesten niet verder dan 2 tureluur en 2 grutto's, de kievit lieten zich maar amper zien en of horen. Wij moeten wederom hopen op een beter volgend seizoen. Dit vriendelijke, gastvrije bedrijf is gemotiveerd om de weidevogels te beschermen, heeft ons weer uitgenodigd om het komende seizoen onze samenwerking voort te zetten, met het doel om zoveel mogelijk kuikens vliegvlug te zien worden.

Bezette boerenzwaluwnesten: 2. Bezette huiszwaluwnesten: 9, waarvan enige nesten ook meermalen zijn bebroed.

Eind juni konden we 9 bebroede huiszwaluwnesten noteren, welke onder de overstekken van de woning hingen. En dat is wel heel wat, wanneer je de ramen schoon wil houden.

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamhe-den/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	7	7	5	2	71,4		2		
Kievit	12	9	4	5	44,4	3		2	
Scholekster	8	6	4	2	66,7		1	1	
Tureluur	2	2	2	0	100				
Wilde eend	2	2	2	0	100				
Totaal	31	26	17	9	65,4	3	3	3	

De vrijwilligersgroep Halleriet heeft in 2019 een gevoelig verlies geleden. Rinus van den Bos is na een lang ziekteproces overleden. Rinus heeft jarenlang met veel toewijding en enthousiasme de weidevogels beschermd en was tevens een aantal jaren coördinator van de weidevogelwerkgroep. Zijn favoriete vogel was de grutto.

**Bedrijf: Mts. Vliet, A. en K.M. van
Vrijwilligersgroep: Bosch**

Polder: Vlist-Westzijde

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamheden/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Kievit	1	1	0	1	0	1			
Scholekster	2	2	0	2	0	2			
Totaal	3	3	0	3	0	3			

De vogels zijn dit jaar te ver doorgevlogen. Er zijn helaas maar 3 nesten geweest, waarvan de drone er een gevonden heeft. Het land was heel kaal, de nesten heel zichtbaar, ze zijn allen gepre-deerd. Ook het plasdras werd niet druk bezocht en de vlotjes voor de zwarte sterns werden niet benut. Bij buurman A. de Jong was het daarentegen een drukte van belang met 47 nesten en op twee plaatsen nestelende zwarte sterns!

We hebben wel weer genoten van het mooie boerenland, zeker tijdens het ochtendgloren als we vroeg op moesten om met de drone het land in te gaan.

Foto ochtendgloren: Marian Bosch

**Bedrijf: Vos, D. de
Vrijwilligersgroep: Van Herk**

Polder: Krimpen aan de Lek

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamheden/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	8	2	0	2	0	2			
Kievit	23	14	6	8	42,9	6		1	1
Scholekster	2	1	1	0	100				
Slobeend	2	0							
Tureluur	9	1	1	0	100				
Totaal	44	18	8	10	44,4	8		1	1

Net als vorig jaar werd het eerste nest vroeg gevonden op 11 maart. In de dagen die daarop volgden nog enkele legfels, maar in de tweede helft van maart hebben veel vogels waarschijnlijk de gure oostenwind afgewacht. Op 27 maart vonden we de eerste grutto en op 8 april de eerste tureluur. In de eerste week van april kwamen ook meer Kieviten tot broeden. Helaas werd al snel duidelijk dat ook hier veel legfels verdwenen door predatie. In voorgaande jaren was hier eigenlijk nauwelijks sprake van, dus dat was een behoorlijke tegenvaller. Daarom hebben we veldbezoeken tot een minimum beperkt en dat heeft er aan bijgedragen dat het totaal aantal (ge-registreerde) legfels dit jaar een stuk lager ligt. Maar ook als we alle legfels wel hadden gevonden, zou het totaal een stuk lager uit zijn gekomen, het was geen goed jaar. We hebben een cameraval gezet bij een van de loopplanken en dat leverde een (waarschijnlijk jonge) bunzing op die meerdere keren per nacht heen en weer liep. Later vonden we in een drainagepijp waarschijnlijk de resten van een nest van een zoogdier met veel oud gras, veertjes en... eiresten! Mogelijk heeft een bunzing dus midden in het goede weidevogelgebied een nest gehad. Belangrijk om hier in het vervolg alert op te zijn en om preventieve maatregelen te nemen in het gebied, zoals ervoor zorgen dat loopplanken niet gepasseerd kunnen worden door marterachtigen. Gelukkig bleef het plas-dras perceel grotendeels gespaard. Daar hebben we op 18 april met de drone overheen gevlogen en dat leverde bijna twintig nesten op. Hier is ook veel van uitgekomen en tijdens de eerste BTS telling hadden we een onverwacht aantal grutto broedparen. Ook de tweede telling zag er positief uit, maar in de late jongenfase zijn er nog veel kuikens verdwenen. Uiteindelijk zijn voor zover bekend maar twee of drie kuikens vliegvlug geworden, te weinig om de populatie in stand te houden. Het contact met Daan en Adrie de Vos verliep heel prettig en in het beheer is door hen veel rekening gehouden met de weidevogels, bijna alle percelen zijn pas na 15 juni gemaaid. Hoewel het gewas daardoor voor het mooi wel te lang werd, was de structuur in de percelen relatief open op een aantal plekken. Met name de tureluur lijkt een aardig broedseizoen te hebben gehad. Vermeldenswaardig is dat er een in 2018 bij de monding van de Taag in Portugal geringde tureluur met kuikens rond liep! Op 3 juni is samen met Astrid Kant een groot gruttokuiken uit de polder geringd. Het ringen van vogels kan veel informatie opleveren die kan bijdragen aan het beschermen van de soort en de leefgebieden die ze gebruiken. We hopen natuurlijk dat we deze vogel over een paar jaar terug zullen zien in de polder! Nog een goede les voor volgend jaar is dat we structureel de hekken naar de percelen dicht moeten houden. We zagen regelmatig mensen (soms met honden!) in het veld, mogelijk ook een gevolg van de extra recreatiedruk door de coronacrisis. Al met al een bewogen jaar.

Bedrijf: Vos, D. de

Polder: Lekkerkerk / Schuwacht

Vrijwilligersgroep: Lekkerkerk

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamheden/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	6	6	6	0	100				
Kievit	29	28	23	5	82,1	3	1	1	
Scholekster	12	10	9	1	90,0	1			
Tureluur	3	3	3	0	100				
Totaal	50	47	41	6	87,2	4	1	1	

Wat onze vrijwilligers dit jaar opviel, was dat het vrij lang duurde voor het gras goed begon te groeien. Onze boer Adrie de Vos is biologisch boer, dus gebruikt geen kunstmest. De Kieviten vonden dit natuurlijk prima en begonnen in de derde week van maart al flink actief te nestelen. Het was opmerkelijk dat er veel nesten binnen de Tiendweg, dus vlakbij de boerderij aan de dijk, werden gevonden terwijl over de Wetering niets werd gevonden. De percelen tussen het kruidenrijk grasland en het plas dras perceel waren ook weer erg populair bij de vogels, op deze percelen geldt gelukkig uitgestelde maaidatum. Eind maart al werd daar het eerste gruttonest gevonden. Of er veel jongen groot zijn geworden valt te betwijfelen, de grutto's waren dit jaar zeer vroeg weg, op één koppel na dat één jong succesvol heeft groot gebracht. Dit seizoen was er veel onrust door een kiekendief die veelvuldig aan het jagen was. De oudervogels waren geen partij voor deze rover die niet snel onder de indruk was. Door de goede samenwerking met Adrie werd menig nest gespaard. Door een heel perceel over te slaan met beweiden of maaien, maar vooral door draad om de gevonden nesten te plaatsen.

Wat nog even prachtig afsluitmoment was, op 1 juli werd een bezoekje aan het plas dras perceel beloond met een telling van maar liefst 93 Kieviten, zowel volwassen als juveniel!

Bedrijf: Vries, A.T. de

Polder: Schuwacht / Lekkerkerk

Vrijwilligersgroep: Lekkerkerk

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamheden/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	2	1	1	0	100				
Kievit	3	2	2	0	100				
Scholekster	2	0							
Tureluur	1	1	1	0	100				
Totaal	8	4	4	0	100				

Bedrijf: VOF Fam. M. de Vries

Polder: Kort Schoonouwen

Vrijwilligersgroep: Sloof

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamheden/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Kievit	1	1	1	0	100				
Wilde eend	1	0							
Totaal	2	1	1	0	100				

In het begin van het seizoen zagen we, Wim, Max en Joke, regelmatig activiteit op de percelen van Marinus, maar van vestiging leek nog geen sprake. Wat hoge balts, de vogels konden nog overal gaan zitten. Wel vonden we een broedende wilde eend midden op het voormalig maïsveld, en later in een eerder gevonden kuiltje een Kievitsnest met eitjes. Een tureluur bleef ook maar roepen, zou die weer net als vorig jaar in dezelfde oever zitten? Hij bleef nu onvindbaar.

Later wisten we door alarmering zeker dat er drie gruttonesten moesten zitten ver achterop het land, en vanaf het hek ook ongeveer waar, maar bij systematisch en heel goed zoeken in het hoge gras vonden we ze niet. Ze zaten nog niet vast genoeg om als we eenmaal in het veld waren, ze te zien opvliegen; ze vlogen al zodra we aankwamen. Als we daarna toch maar het veld inliepen zaten de grutto's gewoon op percelen ernaast te kijken of we niet eens wilden opzouten, of vlogen roepend over ons hoofd naar het perceel aan onze andere kant. Frustrerend, zeker als je weet dat de dag nadert dat er gemaaid gaat worden. Op de laatste datum dat we ze zouden kunnen vinden, hadden we contact met Mariëlle en zij bevestigde ons sterke vermoeden dat er nesten moesten zijn; ze zag de vogels ook vanaf de percelen waarop zij liep in de polder Bergambacht. Ze vertelde verder dat de percelen nu werden gepacht door een agrariër uit polder Bovenkerk, Evert de Jong. Dat hadden Marinus of boer Berkouwer ons nog niet verteld, het bleek dan ook een zeer late deal te zijn.

We spraken af om op woensdagochtend 29 april om 05.45 met de drone te vliegen, hopelijk kon die de nesten vinden. Het zou droog blijven tot tenminste 07.00 uur... maar hé, hoe vaak komen weersvoorspellingen uit? Wim en Joke waren erbij, maar na een proefvluchtje zette de motregen keihard door en moesten we de electronica helaas binnenhalen. De zaterdag erop volgend was de zaterdag van de BTS-telling waaraan we deelnamen en dus konden we niet nogmaals naar de grutto's gaan zoeken, en maandag erop wilde Evert gaan maaien. Ow, ow... buikpijn!

Een appje van reddende engel Mariëlle maakte ons die zaterdag heel blij. Het zoeken met de drone in zulk lang gras bleek toch niet ideaal. Ze was daarom zelf maar gaan kijken en had ze in haar eentje gevonden! VIER gruttonesten!! En gelijk geregeld met Evert dat het achterste gedeelte van het perceel voorlopig bleef staan. Pfff, gelukkig... en wat beschamend voor ons, drie oude rotten in het vak nestenzoeken...

De grutto's zijn door Mariëlle ingevoerd onder het bedrijf van Mts. H en E.W. de Jong op pag. 19. Er werd die week voor het mooie wel teveel gemaaid van het achterste deel, hopelijk gaat dat volgend jaar beter. Later is nog een grutto met kuikens gezien op naastgelegene gemaaide percelen, we duimen dat het toch met de andere broedparen ook goed is gegaan.

Aangesloten bij ACK buiten de Krimpenerwaard:

Bedrijf: VOF Bogaard

Polder: Polsbroek

Door agrariër zelf gevonden en ingevoerd

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamheden/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	2	0							
Kievit	2	0							
Kuifeend	1	0							
Totaal	5	0							

Deze boer heeft ook gronden in polder Vlist-Westzijde die meetellen voor beheer in de Krimpenerwaard, maar daar zijn dit jaar niet de betreffende nesten gevonden en ze tellen daarom niet mee voor ons werkgebied

Bedrijf: Haan, J.E. de

Polder: Moordrecht

Vrijwilligersgroep: Rick van der Weijden

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werk-zaamheden/be-weiding	Verlies-oorzaak onbekend
Grutto	6	0							
Kievit	7	0							
Slobeend	2	1	0	1	0		1		
Tureluur	1	0							
Witgatje	1	0							
Totaal	17	1	0	1	0		1		

Dit bedrijf valt onder werkgebied van ACK omdat hier geen ander collectief is, maar de gevonden nesten tellen niet mee voor de Krimpenerwaard

	Aantal gevonden nesten	Bekend resultaat	Uitgekomen	Niet uitgekomen	Percentage uit	Gepre-deerd	Verlaten	Werkzaamheden/be-weiding	Verliesoorzaak onbekend
Kievit	7	0							
Scholekster	1	0							
Slobeend	1	0							
Tureluur	1	0							
Zomertaling	1	0							
Totaal	11	0							

Dit bedrijf valt onder werkgebied van ACK omdat hier geen ander collectief is, maar de gevonden nesten tellen niet mee voor de Krimpenerwaard

Bedrijven met alleen zwaar beheer in 2020:

De volgende bedrijven hebben geen legselbeheer, maar wel vogels c.q. geschikt kuikenland. Omdat hun contractpercelen alleen mogen worden gemonitord en er dus geen nesten worden gezocht of juiste aantallen vogels kunnen worden ingevoerd, kunnen we hiervoor geen tabelletjes maken. Hoewel dus exacte aantallen nesten niet in beeld zijn is nestbescherming niet nodig omdat er door pakketten met een rustperiode, plas-dras of met een rustperiode wel aan weidevogelbeheer wordt gedaan. Juist op percelen met dit soort zwaar beheer krijgen kuikens meer kansen om op te groeien, het zou daarom niet terecht zijn om deze bedrijven niet te noemen in dit verslag. Het betreft de volgende bedrijven.

**Pensionstal Brand, Den Hoek-West
 Hakkesteegt, Tussenlanen, Bergambacht
 Mw. E. de Jong, Opperduit
 V.O.F. van Meijeren, Haastrecht
 Dhr. A. Kreukniet, Benedenberg, Bergambacht
 S.A.M. de Jong, Vlist-Westzijde
 VOF De Jong-Anker, Achterbroek en Beijersche
 VOF J. en J.J. Oskam, Polsbroek,
 met ook percelen in Bergambacht-Oost
 VOF Spruijt, Vlist-Westzijde
 Dhr. Holierhoek, Bilwijk
 VOF De Jong-Teeuwen, Bergambacht-Oost**

Bij Paardenstal Brand (inclusief buurman De Haaij) liep vrijwilliger Joep Vermaat. Hieronder zijn verslag over 2020. De droogte heeft niet geholpen, het resultaat aan het einde van het seizoen viel daardoor een beetje tegen. Toch is dankzij de inspanning van boer Brand een prachtige habitat ontstaan waar veel vogels aan het begin van het jaar hebben kunnen opvetten. Grote groepen wulpen, grutto's, tureluurs en Kieviten, maar ook diverse soorten eenden hebben de plasdras bij de N210 weten te vinden. Tijdens het vroege voorjaar leek het er even op dat twee paar grutto, twee paar tureluur, een paar scholeksters en drie paar Kieviten aan de slag zijn gaan. Maar door het droge en zonnige late voorjaar en de aanwezigheid van veel kraaien zijn de meeste van deze pogingen helaas mislukt. Desondanks moet dit niet gezien worden als een mislukking, maar een opwaartse stap in een lange weg naar boven. Dit jaar deed ook zijn buurman naar het oosten De Haaij mee en dat vergroot de kansen. De afgelopen jaren zochten veel vogels hun heil bij deze buurman, die op zijn erf een oude eendenkooi heeft liggen; in deze put in het land broeden vooral eenden en ganzen, maar met enige aanpassing is hiervan wellicht ook een plasdras te maken. Voor boer De Haaij is een mooie manier om een steentje bij te dragen aan agrarisch natuurbeheer in een gebied dat in potentie geschikt is om veel vogelsoorten een kans te geven. Hoe meer habitat er geschikt voor wordt gemaakt, hoe groter de dichtheden en dit zal daardoor leiden tot een betere weerstand tegen de aanwezige predatoren.

Bedankt voor deze slimme samenwerking, ik ben hoopvol voor 2021.

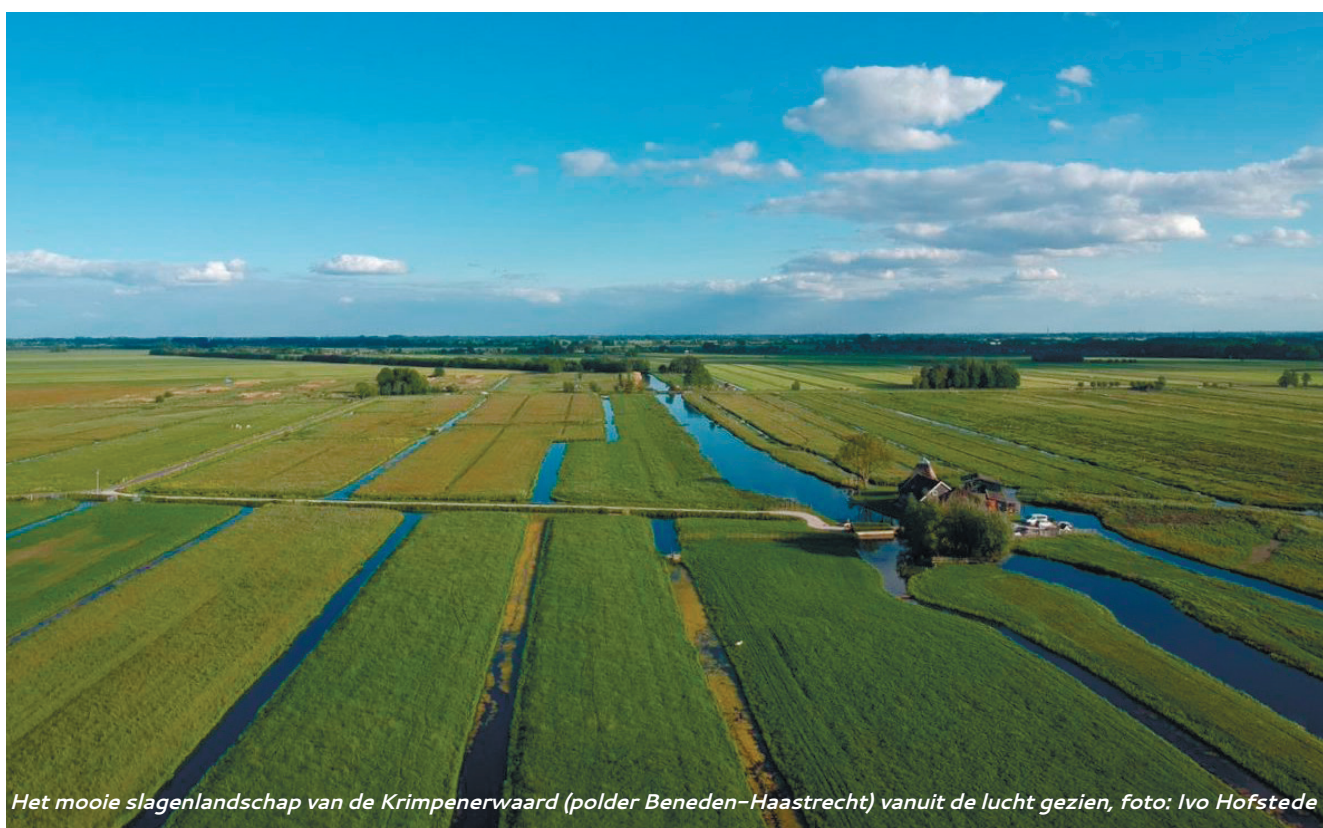

Beheerpakketten

Afgesloten door ACK in 2020

Code	Pakket	Hectare
A01a	Grasland met rustperiode 1 april - 1 juni	117,31
A01c	Grasland met rustperiode 1 april - 15 juni	10,42
A01l	Grasland met rustperiode 1 mei - 15 juni, voorweiden	28,71
A01m	Grasland met rustperiode 8 mei - 22 juni, voorweiden	15,42
A03f	Greppel plas-dras 15 februari - 15 mei	0,47
A03g	Greppel plas-dras 15 februari - 15 juni	8,17
A04a	Nestbescherming op grasland, legselbeheer	937,57
A04c	Nestbescherming op bouwland, legselbeheer	77,88
A04d	Last-minute beheer, kuikenveld	44,00
A05a	Kruidenrijk grasland met rust 1 april - 15 juni	56,49
A05h	Kruidenrijke rand 1 meter breed / 1,5 meter en breder	118,51
A06a	Extensief beweid grasland, beweiding van 1 april-15 juni, min. 1 tot max. 1,5 GVE	27,85
A06c	Extensief beweid grasland, beweiding van 1 april / 15 juni, min. 1 tot max. 3 GVE	40,62
A07a	Ruige mest	166,47
A13a	Botanisch weiland	3,84
A13b	Botanisch hooiland	1,35
A13c	Botanische rand 1 meter breed / 1,5 meter en breder	44,46
A41	Ontwikkeling kruidenrijk grasland	8,21
R30a	Nestgelegenheid zwarte stern	0,45
Code	Pakket	Meter
L12a	Ecologisch baggeren	941.611,97
L12b+d	Ecologisch slootschonen	1.254.391,77

Het mooie slagenlandschap van de Krimpenerwaard (polder Beneden-Haastrecht) vanuit de lucht gezien, foto: Ivo Hofstede

Grutto's wereldwijd te volgen!

Zenderproject met grutto's uit de Krimpenerwaard

Tekst: Bernard de Jong en Camilla Dreef

In 2020 is door Jan van der Winden en Camilla Dreef het gruttozenderproject in de Krimpenerwaard gestart. Het broedseizoen van de grutto's is helaas minder rooskleurig verlopen dan van tevoren gehoopt. Vanaf begin april werden nesten in kaart gebracht om de vogels later te kunnen vangen, maar al snel werd duidelijk dat het een lastig seizoen zou worden. De meeste legsels werden opgegeten voordat ze konden uitkomen. Op 12 mei konden in Polder De Nesse eindelijk de eerste twee grutto's van satellietzenders worden voorzien, uniek voor de Krimpenerwaard!

De volwassen grutto's worden op het nest gevangen, vlak voordat het legsel uit komt. Ze zijn dan zo broeds dat ze snel willen terugkeren naar het nest waardoor ze zich makkelijker laten vangen en de kans op verlating klein is. Daarbij krijgen de grutto's naast een satellietzender een radiozender mee. Deze werkt maar 30 dagen, daarna valt de zender af tijdens de rui. Met de radiozender kunnen we lokale bewegingen volgen. We willen namelijk weten hoe grutto's met hun kuikens door het gebied bewegen, niet de bewegingen van grutto's tijdens de broedfase, dus is vangen vlak voor uitkomen belangrijk. Nadat de vogel is gevangen, wordt deze op enige afstand van het nest gemeten en voorzien van kleurringen en zenders. Zo wordt het weer rustig in het gebied en kunnen vogels, inclusief de partner van de grutto die een zender krijgt, weer naar hun nest terugkeren. De Rijksuniversiteit Groningen (RuG) heeft veel ervaring met zenderonderzoek naar grutto's in Friesland en assisteerde bij het aanbrengen van de zenders.

De grutto's krijgen dus twee zenders mee: een radiozender voor lokale verplaatsingen en een satellietzender voor het 'grote plaatje'. De satellietzender wordt met een soort harnasje op de rug van de grutto gebonden. Dit harnasje wordt per vogel zorgvuldig op maat gemaakt, zodat de vogel er zo min mogelijk hinder van heeft en tijdens de trek nog voldoende ruimte heeft in het harnas om op te vetten. De vogels met satellietzender kunnen op de website van het Global Flyway Network (www.globalflywaynetwork.org) live worden gevolgd!

De radiozender is bedoeld voor de korte termijn en wordt op de staartveren geplakt. Met een ontvanger en antenne kan de vogel

worden gelokaliseerd waardoor we leren over het terreingebruik in de kuikenfase. Welke percelen zijn wanneer in trek en waarom, welke afstanden leggen de gezinnen af en waarom? Vrijwilligers van o.a. de NVWK hebben geholpen bij het lokaliseren van de radiozenders.

Geringd gruttokuiken G4PGCG, foto: Bernard de Jong

Met een unieke kleurringcombinatie is de vogel voor de rest van zijn leven individueel herkenbaar en kan met de telescoop worden afgelezen. Dat gebeurt straks niet alleen hier in de Krimpenerwaard, maar ook op de slaapplekken voor en na het seizoen en zelfs langs de trekroute in Zuid-Europa en West-Afrika, waar zowel professionals als vrijwilligers de ringen aflezen. Dit geeft veel informatie over terreingebruik, trekstrategieën en overleving van de grutto's.

De eerste grutto die in De Nesse werd gevangen was een mannetje en hij is vanaf nu te herkennen aan kleurringen met de code G4P-GWC. G4 staat voor de kleur en de positie van de 'vlag', een ring met een horizontaal vlakje eraan, in dit geval 'groen vier'. De overige letters PGWC geven de kleuren van de andere ringen aan: 'pale blue, green, white, carmin'. Meer informatie over het kleurringschema dat door de RuG wordt gebruikt kun je online vinden: https://www.rug.nl/research/gelifes/ceg/_piersma/kleurringschema_grutto

Tijdens het aanbrengen van ringen en zenders werd het broeden overgenomen door het vrouwtje. Toen het mannetje weer werd vrijgelaten, vloog ook het vrouwtje op van het nest en begroetten ze elkaar in de lucht, prachtig! Het vrouwtje ging vervolgens terug naar het nest en het mannetje stond enkele minuten later rustig te foerageren. De hele actie was verlopen volgens het boekje! Dit mannetje heeft ook een naam gekregen, namelijk Annemieke, vernoemd naar Annemieke Bijlmer (de betrokken

Grutto Jaco met een zender op zijn rug, foto: Sijmen Hendriks

ambtenaar van het project bij de Provincie Zuid-Holland). De eieren van grutto Annemieke bleken al kleine gaatjes in de eischaal te hebben en op 14 mei liep het gezin met kleine kuikens door het gras! De tweede grutto in De Nesse was wederom een man en draagt de naam van Sietse Kleinjan (Zuid-Hollands Landschap). Tijdens een controle op 19 mei liet grutto Sietse zich ook zien in De Nesse, maar helaas zonder kuikens. Hij was alleen aan het foerageren en vloog niet op als er een kraai dichtbij kwam. Geen kuikens meer dus...

Op 20 mei kwam het team van de RuG nogmaals om te assisteren met het zenderen. Er waren 3 nesten, 3 kansen en 3 grutto's! De derde grutto in De Nesse werd Johan genoemd, vernoemd naar Joke, of ook wel Johanna, Colijn (NVWK). In het agrarisch gebied ten oosten van Bergambacht kreeg het eerste vrouwtje een zender. Ze kreeg de naam Mariëlle naar Mariëlle Oudenes (Agrarisch Collectief Krimpenerwaard). En er werd nog een man gevangen, namelijk Jaco, vernoemd naar een van de boeren die zich inzet voor weidevogels en op wiens land hij broedde.

Al snel bleek dat de drie grutto's in De Nesse hun kuikens verloren waren. Dat betekende dat ze helaas niet meer als gezin gevolgd konden worden, maar dat wel gevolgd kon worden wat deze grutto's doen om zich klaar te maken voor hun reis naar het zuiden. Alle drie de grutto's bleven grotendeels in De Nesse, waar ze blijkbaar profiteerden van de vochtige bodem om op te vetten. Ook maakten ze uitstapjes naar andere plekken in de Krimpenerwaard. De zendervogels werden geregeld in het gezelschap van tientallen andere grutto's gezien. Al deze grutto's hebben een mislukt broedseizoen. Dat betekent ook dat ze hier niks meer te zoeken hebben.

De drie gruttokuikens, foto: Bernard de Jong

Grutto Annemieke liet zich op 27 mei nog zien vanaf de Tiendweg, maar de volgende avond bleek ze vertrokken. 28 mei rond half 9 's avonds vloog ze met de wind in haar rug naar het zuiden. Het lijkt erop dat ze non stop door is gevlogen met een gemiddelde snelheid van 80 km/u, waarna ze 24 uur later aankwam in Zuid-Spanje in de Coto Doñana. Ook de andere twee grutto's uit De Nesse zijn vertrokken. Grutto Johan zat sinds 10 juni in Frankrijk en Sietse sinds 14 juni, nadat hij een korte stop maakte in de Sophiapolder.

Ook bij Bergambacht Oost geen goed nieuws. Op 26 mei zat grutto Mariëlle nog te broeden op haar nest. Op 27 mei was het nest leeg en verlaten. Ook kwamen er geen nieuwe gege-

vens binnen van haar satellietzender. Mogelijk is haar dus iets overkomen. Alle hoop was nu gevestigd op grutto Jaco die het aanvankelijk goed deed met zijn kuikens. Maar ook zijn kuikens hebben het niet gered. Mariëlle Oudenes zag hem in een grotere groep grutto's bij een plas-dras staan. Een dramatisch broedseizoen komt zo ten einde.

Toch was er nog een klein lichtpuntje: er is ook een grutto voorzien van alleen een radiozender en die heeft wél een vliegvlug jong weten groot te brengen!

Een van de drie halfwas gruttopullen werd door de zoon van Mariëlle in het lange gras ontdekt. Door deze stoere actie is de jonge grutto nu naar hem vernoemd en heet ook Vin; foto: Siebe Bonthuis

Ook zijn er bij Bergambacht op 28 mei drie grote kuikens van kleurringen voorzien. De kuikens verbleven nog enkele weken in Nederland nadat ze waren uitgevlogen en konden dus gezien worden op slaapplekken zoals het Het Doove Gat bij Haastrecht of het Helofytenfilter bij Polder Den Hoek. Ook de Crezéepolder, Sophiapolder en de Noordwaard (Brabantse Biesbosch) zijn kansrijke plekken. Op 11 juli werd kuiken G4PGCG foeragerend gezien door Bernard de Jong in de Crezéepolder, heel bijzonder!

Zie je dus een grote groep (jonge) grutto's, probeer dan eens te ontdekken of een van de vogels kleurringen om de poten heeft en probeer de ringcombinatie op te schrijven (of beter nog: te fotograferen). Deze waarnemingen kunt u doorgeven op [waarneming.nl](http://www.waarneming.nl) (vul bij activiteit in: (kleur)ringdragend) en zijn waardevol voor het onderzoek naar grutto's! Zie de eerder genoemde link voor het aflezen van de kleurringen in dit project.

Wie weet vestigen de jonge geringde vogels zich over enkele jaren in een van onze prachtige polders! Tot die tijd kan iedereen de adulte vogels met satellietzender alvast blijven volgen op de site van het Global Flyway Network (www.globalflywaynetwork.org). Het is ontzettend leuk om volgend jaar bij aanvang van het seizoen deze vogels te volgen op hun weg naar Nederland en ze vervolgens proberen te zien op de slaapplekken of in het broedgebied!

Gezenderde grutto's naar Afrika en jonge zwarte sterns als hoogtepunt

Tekst: Tineke Hoekstra, weidewachter; foto's: Max Ossevoort

Het was – zo vertelde ik al op pag. 7 – een bijzonder weidevogelseizoen. In ons streven om meer grutto jongen groot te krijgen zijn er dit jaar vijf vogels gezenderd, waarmee de grutto gezinnen konden worden gevolgd. Het ging om een kleinschalige proef. Oudenes was medeverantwoordelijk voor het grutto onderzoek. „De grutto is onze nationale vogel en hoort in ons polderlandschap en we moeten er alles aan doen om de populatie in stand te houden. Daar is wat mij betreft geen discussie over mogelijk”, zegt ze strijdbaar in het vakblad *De Boerderij*.

De vogels werden gevangen en voorzien van een zender. Ook kregen ze kleurringen zodat ze beter herkenbaar zijn. Even dreigden de onderzoekers uit Groningen voor niks te komen. Van de zes nesten die op het oog waren, bleven er nog maar drie over. Met kloppend hart begeleidde ze de wetenschappers van Lowland Ecology Network en de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) naar de andere nesten. De vogels zijn met een klappkooi gevangen, gezenderd en geringd met kleurringen, zodat we ze

Niet alleen Oudenes is er trots op dat de weidevogelstand in de Krimpenerwaard tegen de landelijke trend in, licht toeneemt. En noemenswaardig is in dit verhaal de plas-dras bij Paul Schmidt, daar was het een walhalla voor weidevogels. Veel jongen kwamen groot. Een feestje! Ook wij zijn groots op wat we weer voor elkaar hebben gekregen. En dan noem ik toch even de andere boeren zoals Jaco Bos, Gerrit van Wijngaarden, Schep uit Bovenberg, Arjan de Jong (mooie plas-dras!), Teus Hoogendoorn, Ad de Jong en Jan Hakkesteeft. Zonder hun medewerking en liefde voor de weidevogels maken de vogels geen schijn van kans.

Het hoogtepunt voor ons dit seizoen was – sorry Kievit, tureluur, scholekster en grutto – de zes jonge sterns die dankzij onze vlotjes zijn uitgevlogen. Met waadpak aan heb ik ze samen met Bouw en Mariëlle in het water gelegd. En eerlijk gezegd zag het er lange tijd niet goed uit. Ook in Stolwijk zijn

van afstand goed kunnen zien. En de grutto's kregen een naam. Oudenes mocht een 'Mariëlle' weer vrijlaten. „Ik had nog nooit een volwassen grutto in de hand gehad, maar echt, dat was wel een momentje, zo gaaf.”

„Het was ook wel een beetje dubbel,” vertelt ze later, “liever kom ik niet te veel bij de nesten want onze geursporen trekken ook roofdieren aan, die een eitje of een kuiken graag oppeuzelen. Die gedachte bekwam mij toen we dat lege nest aantroffen.”

De onderzoekers, die veel met weidevogels bezig zijn, waren volgens Oudenes onder de indruk van de hoeveelheid grutto's in het agrarisch gebied. „We telden 28 grutto's die luid roepend opvlogen, omdat er een bunzing in het gebied liep. Dat was top. Dat hebben we hier toch maar mooi voor elkaar, samen met de boeren, die ook stinkend hun best doen.”

jonge sterns door marterachtigen opgevreten en was de kolonie weggevluht. Een paar van die vogels besloot het bij ons nog eens te proberen. En ik kan niet beschrijven wat we voelden toen we het eerste piepkleine jong spotten. Bouw en Mariëlle gingen iedere dag – op afstand – kijken hoe het ermee ging. En ik pakte ook zo vaak het kon de fiets vanuit Gouda. Misschien moet ik toch eens verhuizen naar die mooie Krimpenerwaard!

Predatie: preventie en/of beheer

Wat kan, mag en is wenselijk in het weidevogelbelang

Tekst en foto's voor zover niet anders vermeld: Rudi Terlouw, Bui-TeGewoon Groenprojecten

In de Krimpenerwaard wordt door een groot aantal agrariërs in samenwerking met vrijwilligers en onder begeleiding van het Agrarisch Collectief Krimpenerwaard gewerkt aan het in stand houden en waar mogelijk uitbreiden van de populatie weidevogels. Hierbij komt regelmatig de aanwezigheid en de invloed van predatoren aan de orde. De ervaring leert dat die invloed groot kan zijn, maar ook regelmatig wordt die overschat of wordt die versterkt door andere factoren. Gedacht kan hierbij worden aan de actuele omvang van de weidevogel populatie zelf, aan de werkwijze tijdens het weidevogelbeheer en/of de uitvoeringswijze bij het agrarisch gebruik, en aan aandachtspunten in de weidevogelhabitat.

Regelmatig blijkt dat niet alle mogelijke maatregelen worden benut om predatie te beperken of voorkomen. Ook is de beeldvorming over predatie niet altijd onbevooroordeeld. In 2018 heeft het Agrarisch Collectief Krimpenerwaard een verkenning laten uitvoeren naar predatie (Terlouw R.J.S., 2018 – BTG.RAPP. 2018/58). In deze rapportage is het onderwerp uitgewerkt in: 'wat is predatie', 'welke soorten zijn het meest relevant in ons gebied', 'welke en hoeveel predatoren zijn er aanwezig in de Krimpenerwaard', 'welke preventieve maatregelen kunnen worden genomen' en 'wat kan en mag er m.b.t. predatorbeheer'.

Wat is predatie?

Predatie is een gegeven binnen alle natuurlijke systemen waarmee de aantallen van prooidieren via een natuurlijk evenwicht binnen bepaalde marges blijven. Een dergelijk mechanisme voorkomt plaagvorming en veronderstelt daarnaast dat zieke en verzwakte dieren eerder ten prooi vallen aan roofdieren dan gezonde, goed aangepaste dieren. Het systeem van 'eten en gegeten worden' behoort dan ook tot de meest basale onderdelen van natuurlijke processen. Ook bij weidevogels is dit het geval in de keten: muggenlarve/emelt/regenworm/etc. enerzijds en kraai/havik/bunzing/etc. anderzijds. Een gegeven dat voor vrijwel alle diersoorten geldt is dat zij veel meer eieren en/of jongen produceren dan strikt noodzakelijk is om de sterfte op te vangen. Dit maakt dat de populatiedynamiek is ingesteld op sterfte waaronder predatie. In het algemeen kan hier over worden gesteld: hoe kleiner de soort/hoe lager de plaats binnen de voedselketen/hoe groter de reproductie, maar ook: hoe groter het risico om gepredeerd te worden.

Ook voor weidevogels is het gebruikelijk dat er een aanzienlijk groter aantal eieren wordt geproduceerd en kuikens wordt geboren dan noodzakelijk is om de populatie op peil te houden. Dit is bij een volledig natuurlijke situatie of in optimale weidevogelgebieden als volgt te onderbouwen: gemiddeld per paar 3,70 eieren, 2,85 kuikens uit het ei, terwijl er een noodzakelijke

reproductie is van 0,67 vliegvlug jong om de populatie op peil te houden (<http://www.kenniscentrumweidevogels.nl>). We komen theoretisch in dit voorbeeld dan op een 'overproductie' van 80%! Natuurlijk weten we dat de verliezen inmiddels groter zijn ook door andere oorzaken dan predatie. Onder andere speelt mee dat een kleiner aantal paren tot broeden komt uit de populatie dan in het verleden, dat er verlies van goed habitat is door intensiever agrarisch gebruik en oprukkende bebouwing, en dat er een grotere sterfte tijdens de trektijd optreedt. Maar toch in de basis is het natuurlijk systeem gebaseerd op een fors verlies door predatie.

Grutto opent de aanval op blauwe reiger, foto: Bernard de Jong

Door omstandigheden kan echter het evenwicht verstoord raken, waardoor de verhouding prooi – predator verandert en de impact op de populatie door predatoren toeneemt. Aspecten die hier een rol in kunnen spelen zijn gewijzigd voedselaanbod in de bodem, vervroegen van het broedseizoen door klimaatomstandigheden, kortere rustperiodes tussen werkzaamheden in de landbouw, minder en/of kleinere soorten in het voedselaanbod voor kuikens waardoor ze langere perioden moeten foerageren en dus kwetsbaarder worden. Maar ook minder voedsel beschikbaar voor de oudervogels in zeer natte gebieden waardoor zij op groter afstand van de kuikens moeten foerageren en de kuikens langer onbeschermd zijn.

Ook een kleiner soortspectrum aan weidevogels als gevolg van eenvormig beheer (onvoldoende mozaïek), waardoor de verdedigingskracht tegen predatoren minder gevarieerd is, kan hierop een vrij grote invloed uitoefenen. Een compleet soortspectrum aan weidevogels leidt tot een gevarieerd palet aan verjaagtechnieken. Zo is de Kievit de felste en vliegt vooral van onderaf aan, terwijl de grutto juist overwegend schuin van boven op predators reageert. De scholekster heeft een horizontale aanloop en de tureluur zorgt vooral voor heel veel afleidende onrust.

Daarnaast is er ontegenzeggelijk een toename van predatoren. Predatoren worden beter beschermd en profiteren van het verbod op bestrijdingsmiddelen. Soorten als vos, havik, bruine kiekendief en buizerd die in de bloeiperiode van de weidevogels nauwelijks voorkwamen in de open graslandgebieden van ons land zijn nu alom aanwezig en sommige soorten zijn zelfs algemeen geworden. Ook grote meeuwen die in de kustregio's tot broeden komen hebben het grasland ontdekt als foerageergebied en kunnen door hun grote actieradius tot ver uit de broedgebieden foerageren. Het aantal verwilderde katten en huiskatten die het grasland als jachtgebied benutten is explosief gegroeid. En onderschat de predatie door bruine rat niet, een soort die ook een grote verspreiding heeft en toegenomen is. De meer tot de 'reguliere predatoren' gerekende soorten zoals de zwarte kraai zijn in de afgelopen decennia eveneens in aantal toegenomen. Al blijkt dat in de Krimpenerwaard voor deze soort op basis van langjarige telgegevens slechts een vrij beperkte toename te zijn.

Beleid met betrekking tot predatiepreventie en -beheer

Ondanks deze toename van predatoren is predatorbeheer niet het eerste facet dat dient te worden aangepakt bij het verbeteren van omstandigheden voor weidevogels. De hoofdoorzaak van de toegenomen predatie moet worden gezocht in suboptimale leefgebieden en een onvoldoende broedsucces. Tal van onderzoeken laten zien dat het broedsucces van vrijwel alle soorten is afgenomen als gevolg van een onvoldoende geschikte habitat, te beperkte mozaïek, te korte rustperiode tussen werkzaamheden in het agrarisch gebied, vermindering van het voedselaanbod in combinatie met verarming van het voedselspectrum, verruiging van slootkanten en graslandreservaat gebieden en mede hierdoor een toegankelijker en geschikter gebied voor predatoren.

Ervaring leert dat een adequate gebiedsinrichting, effectief beheer met een voldoende gevarieerd mozaïek en een voldoende schaalgrootte van delen met weidevogelbeheer een belangrijke bijdrage levert aan het verminderen van de predatiedruk. Daarnaast zijn nog vele aanvullende, preventieve

We vonden drie Kievitkuikens vlak bij elkaar zonder al te veel uiterlijke verwondingen. Aanvankelijk dachten we voedselgebrek, maar het leek ons onwaarschijnlijk dat drie kuikens zo dicht bij elkaar op hetzelfde moment dood zouden zijn gegaan. Er waren ook wel kleine wondjes waar vliegen op zaten, dus waarschijnlijker is dat deze kuikens zijn doodgebeten door een predator (niet voor de hand liggend overdag) of door een hond/kat. Er was nogal wat verstoring door (Covid19-)recreatie en er zijn meerdere keren honden in het veld gezien. Ook dicht bij bebouwing, dus kat is zeker niet uitgesloten. Tekst en foto: Bernard de Jong

maatregelen mogelijk die de kansen voor weidevogels om voldoende kuikens groot te brengen, kunnen vergroten.

Als gevolg van de huidige situatie kan er soms niet aan worden ontkomen om (tijdelijk) in te grijpen in de populaties van sommige predatoren. Welke dit zijn verschilt tussen gebieden en regelmatig zelfs tussen deelgebieden. Predatorbeheer ligt echter maatschappelijk gevoelig, waarbij meningen de feiten bij beide zienswijzen soms overstijgen. Het is dan ook van belang om bij de keuze voor predatorbeheer steeds op basis van goede informatie en zorgvuldige afwegingen tot een onderbouwd besluit te komen. Dit zal ons inziens moeten starten met het op orde brengen van de weidevogelhabitat en het wegnemen van predatorfaciliterende aspecten. In door ons opgestelde predatiepreventie- en predatiebeheerplannen kiezen wij voor het volgende stappenplan:

1. Nulmeting op weidevogelhabitat en predatoraanwezigheid:
 - wat zijn waar de aandachtspunten in de habitat;
 - waar bevinden zich de predatoren.
2. Verbeteren weidevogelbiotoop:
 - inzichtelijk maken habitatverbeterende maatregelen per deelgebied;
 - beoordelen effecten vanuit voor weidevogels gewenste maatregelen op de overige flora en fauna, landschap en cultuurhistorie.
3. Predatiepreventie:
 - verminderen gebiedstoegankelijkheid predatoren;
 - verminderen foerageerhabitat predatoren;
 - verminderen broed-/voortplantingshabitat predatoren.
4. Beheren/beheersen van predatoren:
 - welke soorten geven welke overlast. Is dit lokaal of integraal in het gebied?
 - zijn er alternatieven;
 - het wettelijke kader per soort (wat mag);
 - bij welke soorten wel, welke soorten niet en onder welke omstandigheden grijpen we in;
 - met welke methode.

Predatiebeheer kan niet zomaar worden uitgevoerd. De maatschappij is terecht kritisch en mag van beherende partijen vragen om een goede onderbouwing en een verantwoorde en transparante aanpak.

Een beleidsnotitie predatiepreventie en -beheer en een

korte paragraaf waarin verantwoording wordt afgelegd in de jaarrapportage is een daaruit logisch voortkomend gevolg.

Predatie preventie en 'laaghangend fruit'

PComplete predatiepreventie en -beheer documenten beslaan verschillende hoofdstukken en uitwerkingen. Daarnaast dienen deze in samenwerking tussen partijen vervolgens nader te worden gedetailleerd en afgestemd. Hierbij kan gedacht worden aan de wildbeheereenheid, natuur- en vogelwerkgroep, professionele terreinbeheerders, agrarische belangenvertegenwoordigers, weidevogelbeschermers, etc. Het alleen optreden door één van de gebiedspartijen leidt tot minder resultaat, meer discussie en minder draagvlak.

Het Agrarisch Collectief Krimpenerwaard is inmiddels goed op weg en is momenteel één van de weinige beheerorganisaties met een eigen startrapportage met betrekking tot dit onderwerp. Het opstellen van een interne rapportage met betrekking tot predatie en het karteren van zowel de landschappelijke kwaliteit als alle broedplaatsen van vliegende predatoren in de bij haar beheer betrokken gebieden geeft haar een goed inzicht. Op basis hiervan is in de winter van 2019 een aantal houtopstanden afgezet zodat hier weer een hakhoutbeheer kan worden gevoerd. Hier heeft het Agrarisch Collectief op een zorgvuldige manier vooraf de elementen beoordeeld op landschappelijke kwaliteit, cultuurhistorische betekenis, maar ook op de aanwezigheid van andere ecologische waarden als broedende of rustende uilen, jaarrond beschermde nesten, etc. Toch liggen er nog kansen in een verdere aanpak. Maar ook hier is de beschikbare tijd van de coördinatoren in relatie tot alle verplichte en gewenste werkzaamheden een beperkende factor om echt gas te kunnen geven.

Kleine stapjes worden echter wel gemaakt. Momenteel worden in samenwerking met de weidevogelwerkgroep de vrijwilligers gestimuleerd om een 'winterwandeling' door het gebied te maken waarbij kritische aspecten en elementen vanuit de weidevogelhabitat worden gesignaleerd. Zonder hier alle mogelijkheden voor predatiepreventie te bespreken geven we onderstaand een korte opsomming van het laaghangend fruit, waar eenieder die weidevogels een warm hart toedraagt een bijdrage aan kan leveren in het signaleren, stimuleren en misschien zelf faciliteren door ook zelf een dag of dagdeel de handen uit de mouwen te steken.

Wanneer u overweegt om een winterwandeling door uw weidevogelgebied te maken, kunt u op het volgende letten:

- a) Planken over sloten, zijn een welkome ontsluiting voor grondpredatoren.
 - Kunnen ze weg of kunnen we ze barricaderen met een hiervoor beschikbare constructie?
- b) Rommelbulten van grond, puin, hout, maaisel, achtergebleven grasbalen, etc. zijn geliefde schuilplaatsen voor bunzing, kat, vos, etc.
 - Attendeer de boer op de negatieve effecten; kunnen ze weg?
- c) Niet gemaaide dammen, bijvoorbeeld een tussenliggende dam bij verschillende grondeigenaren, worden eveneens door grondpredatoren als schuil- en voortplantingslocatie benut.
 - Stimuleer dat ze gemaaid en geruimd worden voor half maart!
- d) Ruige en structuurrijke slootkanten en winter-

overstaande vegetaties, vormen de inloop onder dekking voor grondpredatoren, in het bijzonder wanneer ze direct aansluiten op een erf, bebouwingslint, (tiend)weg of houtkade.

- Stimuleer dat (in ieder geval de eerste 100 meter vanaf de ontsluitingsstructuur) wordt gemaaid en geruimd voor half maart!

e) Hoog opgaande beplantingen, solitaire bomen in de open ruimte kunnen nest- en uitkijkplaatsen voor predatoren vormen.

- Beoordeel of deze elementen een aandachtspunt vormen voor de weidevogeldoelen.

- Bepaal of ze een landschappelijke en/of cultuurhistorische kwaliteit vertegenwoordigen waarmee rekening moet worden gehouden.

- Beoordeel of er ook andere ecologische waarden in het geding zijn. Denk hierbij aan roestplaats ransuil, slaappleats zilver- of purperreigers, aanwezigheid boomholtes en/of jaarrond beschermde nesten.

- Kan de opstand als hakhout of knotboom worden beheerd. Faciliteer dan de agrariër in het werk in samenwerking met het Agrarisch Collectief en/of een vrijwilligersgroep.

f) Aanwezigheid van torenvalknestkasten, ooievaarspalen, etc. in de nabijheid van weidevogelgebied of weidevogelgebied binnen de actieradius van gefaciliteerde soort. Het is niet zo dat weidevogelkuikens het stapelvoedsel zijn voor deze soorten, maar in de huidige situatie dient verder overleg te worden gevoerd omtrent het afstemmen van de belangen tussen de soorten.

- Is dat daarde juiste keuze? Overleg met de roofvogelwerkgroep en de kast-/paalbeheerder omtrent verplaatsen of verwijderen en vervangen door maatregel voor minder conflicterende soort.

Ten slotte

Predatie, er is al veel over gesproken en meningen lopen soms behoorlijk ver uiteen. Toch is het een onderwerp om met

elkaar over in gesprek te blijven en liefst op termijn verdergaand samen te werken. Niet altijd zullen we het eens worden, maar samen blijft er nog veel te bereiken. Van belang is daarbij dat we een redelijke discussie voeren op basis van argumenten en met respect voor elkaars mening. Ook wanneer dit op sommige plaatsen of situaties niet leidt tot de gewenste maatregel of aanpassing.

Actieplan Boerenlandvogels

Hoe staat het met de uitvoering?

Joke Colijn, lid weidevogelteam NVWK en vertegenwoordiger weidewachters in Z-H in het Kernteam Boerenlandvogels

In het Kernteam werd ons duidelijk dat de provincie Zuid-Holland niet structureel geld beschikbaar zou stellen voor het Actieplan waar alle betrokken organisaties in Zuid-Holland zo hard aan hebben gewerkt en voor hebben gestreden. De openstelling van bijna 1,5 miljoen euro die met zoveel tamtam was aangekondigd afgelopen mei, was niets anders dan het 'restje' van het bedrag uit 2019 dat reeds door de vorige Provinciale Staten was toegezegd in de laatste bijeenkomst voor de Statenverkiezingen. Voor deze openstelling moest het Kernteam toen op korte termijn de projecten uit het Actieplan aandragen die het snelst goed resultaat zouden opleveren, waarna de subsidieaanvragen door de natuurorganisaties en de collectieven werden ingevuld. Dat werd voor het ZHL de verbetering van de inrichting van De Nesse, voor optimalisering van beheer en vernatting (zie hiervoor ook het Weidevogelverslag van 2019).

We waren blij toen in september dit jaar de brieven met toezeggingen bij de aanvragers in de bus vielen, men kan van start! Voor het jaar 2020 zelf volgde tot nu geen openstelling, en voor 2021 is er een onzekere belofte van de nieuwe gedeputeerde dat bekeken ging worden of er geld was. Hiermee komt de continuïteit voor het uitvoeren van het Actieplan in gevaar. Onze voorzitter Jaap Graveland en ik besloten op de valreep dat ik zou inspreken in de Statencommissie voor Klimaat, Natuur en Milieu op 7 oktober jl., waar de Najaarsnota werd behandeld. We stelden nog de Kernteam leden en het ACK hiervan op de hoogte en er was last-minute overleg met de bij het Kernteam betrokken ambtenaar en met Alex Ouwehand van de Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland. Naar aanleiding van het inspreken zijn er vragen gesteld door Statenleden aan de huidige gedeputeerde van Groen Links Berend Potjer, die meer affiniteit heeft met de energieopgave in Zuid-Holland dan met natuur. Begin november wordt beslist door GS of er toch structureel geld komt voor het Actieplan. Volg het nieuws!

Hier volgt de tekst van de inspraakreactie, u weet hiermee precies hoe de vlag er nu bij hangt.

Geachte Volksvertegenwoordigers voor Zuid-Holland, Allereerst stel ik mij voor: ik ben Joke Colijn, bestuurslid communicatie voor de Natuur- en Vogelwerkgroep Krimpenerwaard (de NVWK), al tientallen jaren als vrijwilliger nauw betrokken bij de weidevogelbescherming, niet alleen in ons veengebied. Zo vertegenwoordig ik weidevogelwerkgroepen uit de hele provincie in het Kernteam Boerenlandvogels, dat zorgdraagt voor de uitvoering van het Actieplan Boerenlandvogels.

Bij de behandeling van de Najaarsnota kunnen wijzigingen in de begroting worden doorgevoerd. Daarom vraag ik aandacht voor het Actieplan Boerenlandvogels.

Al jarenlang bepleiten wij het bepalen van concrete doelen voor aantallen weidevogels, dus een resultaat- in plaats van een inspanningsverplichting. In 2017 was het zover: de provincie ZH bepaalde samen met andere provincies dat het aantal weidevogels in 2027 minimaal gelijk moest zijn aan dat in 2015. Daarmee nemen we al een enorm verlies voor lief, want het aantal weidevogels is nu nog maar 40% van dat in de 70-er jaren, van soorten als patrijs en veldleeuwerik leeft hier nog maar 10%; sommige soorten zoals kemphaan en watersnip zijn als broedvogel al helemaal verdwenen. Voor de grutto en de scholekster draagt Nederland als broedgebied internationaal een grote verantwoordelijkheid.

Vaststellen van doelen heeft alleen zin, als je een plan maakt om die doelen te halen. DAT werd het Actieplan Boerenlandvogels. Daarin is uitgewerkt hoeveel ha goed leefgebied op agrarisch- en natuurgebied nodig zijn. En wat goede inrichting en monitoring kosten. Alle neuzen van terreinbeherende organisaties als Zuid-Hollands Landschap, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten, van de negen agrarische collectieven, en van de tientallen vrijwilligersgroepen moesten ondanks soms verschillende inzichten, in recordtijd dezelfde kant op. Dat is gelukt en het plan is op de valreep nog vastgesteld tijdens de vorige samenstelling van PS. Een prestatie van formaat.

Het Actieplan gaat uit van continuïteit in het doorvoeren van verbeteringen, door elk jaar een aantal maatregelen te realiseren, op basis van de afspraak tot duurzaam instandhouden van 5.500 broedpaar grutto. U als nieuwe Provinciale Staten, trekt minder geld uit voor natuur en het Actieplan Boerenlandvogels. Dit jaar kon vanuit een toezegging uit 2019 nog subsidie worden verleend voor een aantal verbetermaatregelen, maar het geld is op en er kwam geen nieuwe openstelling. Continuering van de noodzakelijke financiering voor de jaren tot 2027 is uiterst onzeker. Dit is bijzonder ongelukkig, demotiverend en risicovol.

Ongelukkig, omdat het vertrouwen in onze bestuurders wordt geschaad.

Demotiverend, omdat we zonder uitvoering van het actieplan de afname van de weidevogelstand alleen vertragen, en ons dus voor een verloren zaak inspannen. Terwijl we inmiddels heel goed weten wat nodig is voor herstel.

Risicovol, omdat gebrek aan uw sturing en ondersteuning de samenwerking van vrijwilligers met collectieven en TBO's onder druk zet en kan leiden tot afhaken. We werken wel beter samen dan ooit, maar verschillen van inzicht over de rol van predatie, over voldoende goed beheer, kruidenrijkdom en het voortetterende stikstofprobleem, maken de relatie in elk gebied kwetsbaar.

Voor de goede orde: agrarisch natuurbeheer kán succesvol zijn, zeker in een mozaïek met natuurterrein. Boeren in Noord-Holland, in de Ronde Hoep en op Marken bewijzen dat: zelfs in het rampjaar 2020 kwamen daar voldoende gruttokuikens groot. In ZH kennen we nog niet zulke welvarende gebieden met weer sterke populaties.

Het Actieplan HELPT OOK bij het realiseren van een aantal van uw nieuwe prioriteiten.

- Verhoging van het waterpeil onder de percelen voor weidevogels remt de veenverbranding, CO₂-uitstoot en bodemdaling

- Vermindering van drijfmest voor meer kruiden en insecten in het gras, vermindert OOK de stikstofuitstoot

- Minder stikstofuitspoeling brengt OOK de KaderRichtlijn Water doelen dichterbij

- Beheer gericht op herstel van de weidevogelstand draagt OOK bij aan een veel breder herstel van biodiversiteit op percelen, oevers en in sloten.

De provincie heeft met de Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving een ambitieuze invulling gegeven voor natuur en water in de Omgevingsvisie, tot stand gebracht met veel inzet en input van organisaties zoals de NVWK.

De provincie heeft als doelstelling natuurinclusieve landbouw geformuleerd voor 2050.

Zo'n visie en doelstelling hebben alleen zin als ze worden vertaald in concrete plannen. Zoals het Actieplan Boerenlandvogels

Dit Actieplan is een ultieme poging de boerenlandvogels te redden. Niet uitvoeren betekent naar wij vrezen, het einde van het vrijwillige agrarisch natuurbeheer en dus voor de boerenlandvogels op de agrarische percelen. Vrijwilligers en boeren gaan afhaken omdat verdere inzet weinig zin heeft, samenwerking brokkelt af doordat eenzijdig genomen maatregelen – zoals tegen predatoren – splijtzwammen gaan vormen. Er resten tenslotte wat geïsoleerde populaties in natuurgebied.

Voor de geloofwaardigheid van de provincie, voor blijvende inzet en samenwerking van alle genoemde organisaties, voor behoud van akker- en weidevogels én voor bredere CO₂- , stikstof- en biodiversiteitsdoelen in Zuid-Holland, dient de provincie commitment te tonen en tenminste het benodigde budget voor het Actieplan ter beschikking te stellen.

Dank voor uw aandacht.

Tureluurs blij met werkzaamheden op afstand

Paren- en kuikentelling

BTS-2020, een vreemd jaar of het nieuwe normaal?

Rudi Terlouw, Bui-TeGewoon Groenprojecten

Sedert 2017 worden binnen het weidevogelbeheer vanuit het Agrarisch Natuurbeheer specifieke tellingen gehouden om het opgroeien van grutto's te volgen, die kortweg BTS-tellingen worden genoemd. BTS staat voor Bruto Territoriaal Succes, maar er zijn meer doelstellingen voor deze telling dan uitsluitend het vaststellen van het broedsucces in vliegvlugge jongen. Om het grotere belang beter inzichtelijk te krijgen, meer structuur in de tellingen te brengen en het belang van dit onderdeel van het weidevogelbeheer te benadrukken is in 2018 een analyse gemaakt van het weidevogelbeheer in haar geheel en is in 2019 gestart met een meer uniforme aanpak en planning.

De werkwijze van BTS tellingen

Bij de BTS-telling wordt een (deel)gebied waarbinnen weidevogelbeheer volgens de ANLb regeling is gesloten, op twee data geteld. De eerste datum betreft een telling aan het eind van april. Tijdens deze telling wordt het aantal broedparen bepaald op basis van vogels met territoriaal of nestindicatief gedrag. De tweede telling vindt, afhankelijk van een vroeg of laat broedseizoen, eind mei of begin juni plaats. Tijdens deze tweede telling wordt in het bijzonder van de grutto (voor andere soorten is het niet goed mogelijk op deze wijze het broedsucces te bepalen) het aantal paren geregistreerd dat alarm gedrag vertoont dat op de aanwezigheid van kuikens wijst. Op basis van de grutto kan zo het broedsucces in groot gekomen jongen worden vastgesteld, het zogenaamde 'BTS'.

Het doel

De BTS-tellingen zijn aanvankelijk ontwikkeld om het resultaat van het weidevogelbeheer vast te leggen op basis van broedsucces van de grutto, maar we kunnen zoveel meer met de resultaten. Door in april de vier meer algemene steltlopersoorten te karteren kan worden bepaald of de uitgestelde maaidata pakketten op de juiste plaats zijn gesloten. Kort voor het maaien kan in overleg met de betreffende agrariër nog een zogenaamd 'lastminute pakket' worden gesloten door het agrarisch collectief of worden geschoven met maaidatum pakketten.

Tijdens de telling eind mei/begin juni wordt zoals gesteld het aantal op kuikens alarmerende grutto's gekarteerd. Op basis hiervan kunnen uitspraken worden gedaan over het broedsucces. Ook hier is het goed mogelijk om naast het meten van het resultaat van de inspanning informatie te verzamelen om het resultaat 'last minute' nog te verbeteren. Bijvoorbeeld waar zit nog een zomertaling en waar lopen erg veel kuikens in percelen die op korte termijn gemaaid mogen worden, waardoor het wenselijk is om de maaidata verder uit te stellen.

Resultaten 2020

In aanvang naar de parentelling kwamen er zowel van binnen als buiten de Krimpenerwaard meerdere verontrustende berichten over grutto's. Op een aantal locaties werd geconstateerd dat de vogels in paarbinding gedrag bleven hangen en dat territorium- en nest indicatieve waarnemingen achterbleven. Ook werd nog lang hoge balts zonder gebiedstrouw vastgesteld en werden er lokaal minder nesten gevonden dan verwacht zou mogen worden op basis van het aantal aanwezige vogels. Ook in de Krimpenerwaard werden deze aspecten opgemerkt, maar er waren grote verschillen tussen de gebieden. Het wat later tot broeden komen en een grotere

spreading in de start van het broeden tussen de verschillende paren is niet iets van 2020 alleen. In de afgelopen vijf jaar, was minimaal in drie jaren sprake van dit aspect. Ten opzichte van het langjarig gemiddelde is de start van het broeden bij grutto's inmiddels circa 8 dagen naar achteren opgeschoven. De gemiddelde datum waarop 50% van het aantal getelde paren in langjarig getelde gebieden kuikens heeft, is verschoven naar 15 mei (Natuurregistraties Buisman & Terlouw 2010-2020). Uit langjarige gegevens van de Krimpenerwaard blijkt dat in de Krimpenerwaard in deze periode gemiddeld op 7 mei 50% van de gruttoparen in het gebied kuikens had (Buisman & Terlouw, 1985-2010).

En veel gehoorde gedachte ging uit naar een droogte effect in april, wat geleid zou kunnen hebben tot een geringer voedselaanbod en daardoor het later of niet in broedconditie geraken. Anderzijds was maart erg nat en zaten de regenwormen hoog in de bodem tijdens de opvetperiode, zo bleek uit bodemmonsters in deze periode (Natuurregistraties Buisman & Terlouw, 2020). Je zou hierdoor ook het tegenovergestelde kunnen veronderstellen: veel eten bij aankomst leidt tot vroeg in broedconditie komen. Ook uit 'natte' gebieden binnen de Krimpenerwaard in de NNN gebieden Oudeland en de Nesse-Zuidoost werden door de vaste (BMP) tellers berichten gedeeld als: "lang hoge balts" en "weinig nest indicatieve waarnemingen in april". In gebieden zonder integrale peilopzet werd daarentegen soms juist een vroege start gemeld. Dit was onder andere het geval in een deel van polder Schuwacht, Vlist-Westzijde en Bergambacht-Oost. Mogelijk dat de maat en schaal van de oppervlakte 'vernat gebied' hier een rol heeft gespeeld.

Er zijn tijdens de parentelling, van 1 tot 4 mei, 186 paar grutto's gekarteerd in de getelde gebieden. Wat opvalt is dat een groot percentage (32,8%) in het paarbinding stadium of met niet polder gebonden balts (10,2%) werd genoteerd. Of deze vogels ook daadwerkelijk in het onderzoeksgebied zijn gaan broeden is daardoor onzeker. Anderzijds werd tijdens deze telling bij 7,5% van de getelde paren reeds de aanwezigheid van kuikens vastgesteld, wat correspondeert met de meldingen van sommige tellers van vroege nesten en kuikens.

Positief was ook dat tijdens de parentelling in meerdere gebieden hogere aantallen broedparen aanwezig waren dan in voorgaande jaren.

Hier zien we een bevestiging van het boven geschetste beeld van een zeer gespreide start van het broeden.

Het past ook in het algemene beeld van 2020 waar landelijk een zeer gespreide en deels late start van het broeden van weidevogels

werd geconstateerd.

De resultaten van de kuikentelling rond 22–23 mei bevestigden eveneens het beeld van een laat broedseizoen voor een deel van de vogels. Van 18,4% tijdens deze kartering vastgestelde gruttoparen wordt vermeld dat ze in een nestindicatief stadium verkeren. Een groot percentage voor eind mei, waar in voorgaande jaren nog maar een enkel nest werd waargenomen rond deze periode. De gekozen teldatum lijkt mede hierdoor te vroeg voor een optimale kuikentelling. Voor 70,1% van de waargenomen grutto's wordt tijdens deze telling kuikenindicatief gedrag vermeld. Ook dit is een zeer hoog percentage, wat vragen oproept. De resultaten zijn onderstaand weergegeven.

Het gevonden aantal paren met kuikens in ons werkgebied in het weekend van 22 en 23 mei kan echter niet één op één worden omgezet naar een hoog Bruto Territoriaal Succes (BTS). Bij een ongecontroleerde omzetting zou dit leiden tot een BTS van 70,5%. Dit staat in schril contrast tot het landelijke beeld, waar op zeer veel locaties slechte broedresultaten voor de grutto worden vermeld. We hebben daarom de resultaten nader bestudeerd en een aanvullende interpretatie gemaakt.

Uit verschillende deelgebieden werd aanvullende informatie

voegels met kuikens is hier bevestigd vanuit een controle door medewerkers van het Agrarisch Collectief en berust dan ook zeker niet op een misverstand.

In zowel polder Kromme, Geer en Zijde als de Nesse–Noord werd, voor respectievelijk het tweede en derde jaar op rij, een BTS groter dan 100% vastgesteld. Daar de paren hier met jongen werden aangetroffen tijdens de kuikentelling en de tijdsduur tussen de beide tellingen het niet aannemelijk maakt dat er zowel vestiging, leggen en uitbroeden van eieren kan hebben plaatsgevonden, wordt hier inloop vanuit de aangrenzende NNN polder De Nesse verondersteld.

Bovengenoemde voorbeelden van Bruto Territoriaal Succes groter dan 100% zorgen voor een sterk verhoogd gemiddeld BTS van 70,5%. Indien we deze gebieden administratief buiten beschouwing laten dan resten van de 113 paren begin mei er eind mei 46 paren met kuikens plus 12 nog nestindicatieve paren.

Analysen we de tellingen op deze wijze dan berekenen we een BTS van minimaal 40,7% tot maximaal 51,3%, wanneer we de nog nestindicatieve vogels meetellen. Deze laatste benadering lijkt ons het meest realistisch, mede gelet op signalen van de tellers en onze eigen waarnemingen in het veld. Dit geeft een totaal resultaat wat als een te laag broedsucces voor in stand houden van de

telling rond 2- & 3 mei		telling rond 22- & 25 mei								
code	waarnemingen	percentage	beoordeling	code	waarnemingen	percentage	beoordeling	resultaat		
1	13	7,0%	broedgeval onduidelijk	1	11	6,3%	broedgeval onduidelijk	32,8%		
2	48	25,8%		2	7	4,0%				
3	19	10,2%	twijfel over broeden	3	2	1,1%	twijfel over broeden	10,2%		
4	72	38,7%		4	20	11,5%				
5	20	10,8%	nest indicatief	5	12	6,9%	nest indicatief	49,5%		
6	10	5,4%		6	111	63,8%				
7	0	0,0%	succesvol met kuikens	7	1	0,6%	succesvol met kuikens	70,1%		
8	3	1,6%		8	0	0,0%				
9	0	0,0%		9	7	4,0%				
10	0	0,0%		10	3	1,7%				
11	0	0,0%		11	0	0,0%				
12	1	0,5%		12	0	0,0%				
totaal	186			totaal	174					
C 2-10	173			C 2-10	163					
C 4-10	106			C 4-10	154					
				C 6-10	122					

BTS som	
totaal (174 1.86)	93,50%
C2-10/C2-10 (163 1.73)	94,20%
C2-10/C4-10 (154 1.73)	89,00%
C2-10/C6-10 (122 1.73)	70,50%

Totaal overzicht resultaten paren- en kuikentellingen Krimpenerwaard 2020

verkregen of uit de telresultaten geïnterpreteerd over het verloop van het broedseizoen. Voor polder Vlist Westzijde viel op dat tijdens de kuikentelling 4 paar meer werden aangetroffen dan tijdens de parentelling begin mei. Dit leidt tot een BTS getal groter dan 100 (in dit geval 129%), wat het algemeen gebiedsgemiddelde verhoogt. Mogelijk is hier verlate vestiging vanuit de verzamelplaats in de aangrenzende Hooge Boezem achter Haastrecht opgetreden, waardoor het rekengetal uit de parentelling voor dit gebied te laag is geweest.

Naast Vlist–Westzijde werden ook op andere locaties meer paren aangetroffen bij de kuikentelling wat in die telgebieden tot een hoge BTS heeft geleid. Zo werd in Benedenberg–Zuid een BTS van 174% gescoord. Het lijkt hier of de paren uit een aangrenzend deel van de polder, wat niet is geteld tijdens de parentelling, in de kuikenfase samen zijn gekomen op een viertal percelen met een laat maaidatum pakket. De aanwezigheid van grote aantallen

gruttopopulatie oplevert. Om de populatie op peil te houden moet het BTS resultaat minimaal 65% bedragen.

Bovenstaande laat zien dat de situatie van 2020 de interpretatie naar het bruto territoriaal succes lastig maakt.

Toch krijgen we steeds meer inzicht, weten we waarop te letten en hebben de tellers met elkaar weer veel informatie verkregen waarmee we een volgende stap kunnen maken in het weidevogeldossier.

De vraag dient zich echter aan of 2020 echt een bijzonder jaar is, of is de relatief late start met broeden en een sterkere spreiding in de startdatum van het broeden tussen de verschillende paren het nieuwe normaal?

Indien dit laatste het geval is moeten we ons beraden hoe en wanneer we de paren- en kuikentellingen inplannen en welke criteria we gaan hanteren bij de interpretatie.

Inzet Boerenlandvogeldrone

Minder ad-hoc, meer voor beheer

Tekst en foto's: Raymond de Vries en Jorien Rijntjes, 4D Precisienatuurbeheer

In het broedseizoen van 2020 hebben we als droneteam weer veelvuldig gevlogen met de boerenlandvogeldrone van 4D Precisienatuurbeheer. In de aanloop naar het seizoen hebben we goed nagedacht over hoe we dit wilden aanpakken. En dat wierp zijn vruchten af! Ook waren er weer nieuwe technische ontwikkelingen en hebben we volop plannen voor de komende jaren.

Nieuwe vliegmethodes

De insteek voor dit jaar was om minder ad-hoc en meer gestructureerd vliegen. Door af te pellen welke gebieden prioriteit hebben op welk moment in de tijd ontstond een soort vluchtschema voor de maanden in het broedseizoen. Wel bleek al snel dat we het grote aantal hectares met één drone niet kunnen behappen. Weer prioriteren dus... Waar zijn weidewachters en waar niet, waar zijn veel vogels, waar wat minder. Tot dat we een behapbaar schema overhielden mét wat ruimte voor vluchten die toch ad-hoc werden aangevraagd.

Bewuste keuze tussen quickscan of determineren

Ook over de manier van het vliegen zelf hebben we nagedacht. Zoals wellicht bij u bekend is de batterij van de drone de rode draad in de planning. Na een kwartier is de batterij leeg en moet de drone terug gehaald worden. Het is dus zaak om snel en efficiënt te werken!

Door na te denken op welke manier we de meeste informatie verzamelen in zo min mogelijk tijd kwamen we op het idee om twee vliegmethodes toe te passen: quickscan of determineren. Bij de quickscan-methode vliegen we relatief hoog en proberen we snel een beeld te krijgen van de aanwezige clusters nesten in een gebied. Door af te kaderen op welke percelen of delen van de percelen de vogels zich bevinden kan hier rekening mee worden gehouden in het beheer. Op een later moment in het seizoen kunnen wanneer nodig de nesten gedetermineerd worden tijdens een vlucht waarbij we langzamer en lager vliegen.

Leren van de praktijk

Nieuw dit seizoen in de software bij de drone was het feit dat op het beeldscherm van de iPad continu het warmste punt binnen het camerabereik werd getoond. Hierdoor springen bijvoorbeeld warme nesten meteen in het oog, een fantastische ontwikkeling. Natuurlijk loop je tegen de nodige hobbels aan bij de uitvoering. Het blijkt namelijk dat de bovenkant van de vogel op het nest na een lange koude nacht helemaal niet zoveel warmer is dan zijn omgeving. Dit scheelt slechts enkele graden, waardoor in eerste instantie de vogels die op het nest bleven zitten niet gesignaleerd werden. Na veel testen en proberen leer je vanuit de praktijk wat de beste aanpak is. Zo zetten we steeds weer stappen vooruit met elkaar.

Vegetatie en slootkanten

De ondersteuning van de drone is inmiddels niet meer weg te denken uit het weidevogelbeheer in de Krimpenerwaard. En we blijven nieuwe plannen voor de toekomst maken, om 'm nog beter te kunnen inzetten voor het beschermen van biodiversiteit en het afstemmen van maatwerkbeheer. Zo hebben we voor het Louis Bolk Instituut en de Provincie Zuid-Holland weer vegetatieopnames gemaakt,

Hulp van vogelexperts gezocht!

Als dronepiloten zijn we tijdens het broedseizoen regelmatig op pad en leren we steeds meer van vogels. Maar we weten natuurlijk lang niet alles. Gelukkig zijn Mariëlle, Hugo en Bernard er vaak bij om ons te assisteren met hun vogelkennis. Bijvoorbeeld bij de beslissing om ergens wel of niet nader te inspecteren. Terwijl de drone nog in de lucht hangt kunnen we al inzoomen, waarbij we zelfs (met een beetje geluk) het aantal eieren kunnen tellen!

Graag willen we in 2021 meer op deze manier samenwerken met vogelexperts. Ook met de niet-zo-vroege vogels: die kunnen helpen om gemaakte foto's en video's achteraf te analyseren.

Wilt u meer weten of meedoen? Neem dan a.u.b. contact op met het droneteam via Raymond de Vries, raymond@4d-precisienatuurbeheer.nl.

onder andere van plas-drassen. Ook willen we ons gaan richten op het in beeld brengen van slootkanten, als belangrijk onderdeel van de habitat voor weidevogels en hun kuikens.

4D Precisienatuurbeheer zorgt daarbij voor de benodigde technische ontwikkelingen, zoals een 'dashboard' om alle beelden en andere gegevens makkelijk te kunnen bekijken. Zo gaan we van puur vliegen om nesten te vinden naar een steeds bredere kijk op beheer.

Laat het volgende seizoen maar komen!

Linksboven: leren van de praktijk, hoe warm is zo'n nest nou eigenlijk? Panoramafoto: in alle vroegte ging het droneteam dit seizoen weer op pad. Rechtsboven: Mariëlle (ACK) en Henk (dronepiloot) buigen zich over de beelden. Grote afbeelding achterpagina: schermafbeelding van de iPad tijdens het vliegen. Foto achterpagina: terugkijken in het 'dashboard'.

De zwarte stern in de Krimpenerwaard

Max Ossevoort

De zwarte stern broedt in Nederland in de veenweide- en moerasgebieden, dus ook in de Krimpenerwaard, van nature op gele plomp of krabbenscheer. Door het verdwijnen van deze planten moeten de zwarte sterns ondersteund worden door het leggen van vlotjes om tot broeden te kunnen komen. Dat heeft wel als voordeel dat de locaties van die vlotjes bekend zijn, waardoor het monitoren gemakkelijker is. Nadelen zijn dat het veel (vrijwilligers-)werk meebrengt en dat er materiaalkosten aan zijn verbonden. Jaarlijks worden door Stichting Het Zuid-Hollands Landschap (ZHL) en door de NVWK vlotjes uitgelegd in de Krimpenerwaard. Overigens worden er ook sporadisch broedsels op natuurlijke vegetatie waargenomen.

Volgend jaar zullen de gegevens van de koloniën van het ZHL overzichtelijk in dit jaarverslag kunnen worden opgenomen, zodat we een compleet overzicht hebben voor de gehele Krimpenerwaard.

De kosten voor het benodigde hout, gaas, de krammen en jute werden ook dit jaar weer vergoed door het Agrarisch Collectief Krimpenerwaard (ACK). Daarnaast zijn we erg blij met de prettige samenwerking tussen de NVWK, het ZHL, De Groene Motor en het ACK.

Algemeen

1. In de lijn van het 'Kansenboek Zwarte Sterns' (<http://www.streekfondskrimpenerwaard.nl/component/k2/item/146-project-kansenboek-zwarte-stern>) werden in de Krimpenerwaard dit seizoen door de NVWK meer vlotjes uitgelegd en gemonitord dan in de voorgaande jaren. Dat kon door uitbreiding van het aantal bestaande vrijwilligers van de zwarte stern-werkgroep van de NVWK, bestaande uit Wim Sloof, Jan Heuvelman en Max Ossevoort, met Petra Noomen en George de Vries, dolenthousiaste en gedreven vogelaars.

2. Om het predatierisico te spreiden zijn we in 2019 begonnen om per locatie de vlotjes, waar mogelijk, in twee sloten per locatie neer te leggen. Dat bleek goed uit te pakken en we hebben dat uitgebreid in 2020.

Ook hebben we om die reden besloten zo veel mogelijk vanaf afstand de koloniën te monitoren. Dit brengt het risico mee dat de waarnemingen van vliegvlugge jongen lager liggen dan in de praktijk het geval is, maar het verlaagt het risico op verstoring.

3. De vestiging van de zwarte stern vond dit jaar plaats in de tweede en derde week van mei en op een aantal plaatsen pas begin juni, waardoor de spreiding groter was dan in andere jaren. Mogelijk dat de vestiging in juni te maken heeft met verjaging door verstoring en daardoor opnieuw een broedpoging elders. Hierdoor werd de periode van monitoring verlengd tot in de maand augustus!

Twee oudervogels met op de voorgrond twee vliegvlugge jongen, foto: Max Ossevoort

Resultaten 2020 in de Krimpenerwaard van de NVWK-koloniën

Dit jaar zijn door vrijwilligers van de NVWK en een aantal agrariërs de vlotjes voor de zwarte stern weer rond 25 april uitgelegd. En ook dit jaar hingen de eerste 'verkenners' al weer boven ons, dit keer bij de familie de Jong aan de Schoonouwenweg in Stolwijk.

West Vlisterdijk

Naam	Vlotjes	Broedparen	Vliegvlugge jongen
Fam. H. Mulder	36 (20 en 16)	18 (16 en 2)	22

De familie Mulder legt de vlotjes jaarlijks zelf uit. De vlotjes zijn uitgelegd in twee met gele plomp begroeide sloten. Er stond een mooie brede grasrand ter bescherming van beide kolonies. Die 18 paartjes brachten wel 22 jongen groot en dat is met 1,4 jong per broedpaar een goed gemiddelde.

West Vlisterdijk

Naam	Vlotjes	Broedparen	Vliegvlugge jongen
Fam. A. de Jong	25 (18 en 7)	20 (15 en 5)	30

De familie De Jong legt zelf de vlotjes uit die dit jaar pas in de tweede helft van mei werden bezet. Langs beide kolonies werd een mooie brede en hoge vegetatierand met diverse kruiden, vanaf ruim vóór het eerste vlotje tot na de laatste vlotjes, aangehouden. De vlotjes blijven jaarrond in het water. De bezetting was dit jaar toegenomen en met een gemiddeld broedsucces van 1,5 jong per broedpaar is dit een goed resultaat.

Oost Vlisterdijk 4

Naam	Vlotjes	Broedparen	Vliegvlugge jongen
Fam. A. van Eijk	24	25*	37

De familie Van Eijk legt de vlotjes zelf uit in een brede met gele plomp bedekte sloot. Initieel werden er begin mei 15 vlotjes uitgelegd die dezelfde dag bezet werden. Hierna werden er nog eens 9 bijgelegd, die ook vlot bezet raakten. Dat er toen toch nog 'woningnood' was bleek uit het feit dat er nog een natuurlijk nest*) werd gebouwd op plantenmateriaal tussen twee vlotjes in. Door de wijze van monitoring, in combinatie met de grote lengte van de kolonie, is het zeer waarschijnlijk dat het aantal vliegvlugge (vvl) jongen groter was dan waargenomen. Desondanks is een gemiddelde van 1,48 vvl jong per broedpaar een mooi resultaat.

Oost Vlisterdijk

Naam	Vlotjes	Broedparen	Aantal vliegvlugge jongen
Fam. A. van Diemen	9	3	2

De familie van Diemen heeft dit jaar zelf 9 vlotjes uitgelegd. De oppervlakte gele plomp in de sloot was dit jaar kleiner dan voorgaande jaren. Hopelijk herstelt de plant zich in de toekomst. Met een gemiddelde van 0,66 jong per broedpaar sluiten we dit jaar af. Met een aantal mogelijke verbeterpunten denken we volgend jaar een hoger resultaat te kunnen halen.

Schoonouwenweg

Naam	Vlotjes	Broedparen	Vliegvlugge jongen
Fam. I. & M. de Jong	18 (10 en 8)	2/7	13

Ook dit jaar werden er op twee locaties vlotjes uitgelegd. Langs beide kolonies werd een lange en brede graskant gespaard langs de kolonie, beschermd tegen grazend vee met een elektrische draad. Op de oude locatie werden 3 vlotjes bezet, maar ook weer snel verlaten. In juni werden weer twee vlotjes bezet en werd ook een drietal pullen waargenomen die een week later weer verdwenen waren. Waarschijnlijk is predatie door een grondpredator hiervoor de aanleiding geweest. De andere kolonie verliep gelukkig veel beter. De 7 broedparen zorgden voor 13 vliegvlugge jongen waardoor het totaalresultaat van deze locatie op een gemiddelde van 1,44 jong per broedpaar komt.

Benedenkerkseweg

Naam	Vlotjes	Broedparen	Vliegvlugge jongen
Fam. M. Verburg	37 (12/20 en 5)	11/17	0

De vlotjes worden door de familie Verburg zelf uitgelegd en de bezetting vond half mei plaats. Een deel van de kolonie (12 vlotjes/11 bezet) is gelegen in een grote put, zowel met gele plomp als met krabbenscheer begroeid, die een verbreding is van een brede sloot. Dit jaar werden er ook in die sloot, die geheel begroeid is met krabbenscheer, 20 vlotjes uitgelegd waarvan er 17 bezet werden. Dit is een positieve ontwikkeling vanuit de gedachte dat de zwarte stern van oudsher heeft gebroed op krabbenscheer. De meer oostelijk gelegen locatie met 5 vlotjes bleef dit jaar onbezet.

Op 17 juni werd vastgesteld dat 3 volwassen vogels!!! (waarvan 2 op één vlotje) waren gepredeerd en dat de kolonie verlaten was. Een ramp dus voor deze grootste kolonie in de Krimpenerwaard. De soort predatie kon niet met zekerheid worden vastgesteld.

Benedenkerkseweg

Naam	Vlotjes	Broedparen	Vliegvlugge jongen
Fam. P. Verdoold	16	2	0

Nadat in 2019 de kolonie voor het eerst was gelegd, bleef deze nu zonder resultaat. In de winterperiode is een aantal maatregelen genomen om de kans op succes dit jaar te vergroten. In de periode van bezetting, half mei, bleven er uiteindelijk 2 broedpaartjes over, maar helaas verdwenen die begin juni. Wat de aard van de verstoring is, is niet bekend. Misschien volgend jaar beter.

IJsseldijk Noord

Naam	Vlotjes	Broedparen	Vliegvlugge jongen
Fam. M. Verkaik	6	3	4

Voor het derde jaar op rij werden de vlotjes uitgelegd in een sloot met krabbenscheer. Door de opmerkzaamheid van Mart-Jan zelf werd in juni vastgesteld dat er toch een bezetting had plaats gevonden. Mogelijk dat de late vestiging een gevolg was van verstoring elders. Uiteindelijk leverde dit 4 vliegvlugge jongen op (gemiddeld 1,33 jong) wat een mooi begin is, ook omdat het tussen de krabbenscheer was. Volgend jaar zullen er meer vlotjes worden uitgelegd.

Vlotjes voor zwarte sterns, foto: Anne-Miekew van Velzen

Berkenwoude

Naam	Vlotjes	Broedparen	Vliegvlugge jongen
Fam. Van Herk	10	10	12

Jan Heuvelman heeft bij de fam. Van Herk de vlotjes uitgelegd in de Oude Wetering die al vlot bezet werden. Deze kolonie kan vanaf het fietspad bekeken worden en vele liefhebbers/fotografen hebben dat dan ook gedaan. Doordat een bootje door de kolonie voer!!!!, waarbij een groot deel van de vlotjes om sloeg, werd de kolonie verlaten, maar gelukkig enige tijd later herbezet. Met een resultaat van gemiddeld 1,2 jong is het dus toch nog goed gekomen.

Dit jaar heeft bij de families J. Borreman (Tiendweg Oost), A. Vonk Noordergraaf (IJsseldijk Noord), M. de Vries (Schoonouweneseweg) en C. Verhagen (Koolwijkseweg) jammer genoeg geen bezetting van de uitgelegde vlotjes plaats gevonden. Hopelijk gaat dit wel gebeuren in 2021.

Het eindresultaat van door de NVWK gemonitorde koloniën in 2020

Vlotjes	Broedparen	Vliegvlugge jongen	Gemiddeld per broedpaar
181	118	130	1,10

De zwarte stern heeft een gemiddelde nodig van 0,78 vliegvlug jong per broedpaar om de populatie in stand te houden. Ook dit jaar was er sprake van verstoring, een kolonie van 28 nesten met eieren en de eerste pullen werd gepredeerd, wat uiteraard een negatieve uitkomst heeft op het eindresultaat. Hopelijk kunnen we in de toekomst die verstoringen beter voorkomen.

In de lijn van het 'Kansenboek Zwarte Stern Krimpenerwaard' hebben we vergeleken met vorig jaar 33 vlotjes meer uitgelegd en hadden we ruim 55 broedpaartjes meer, wat 44 méér vliegvlugge jongen opleverde dan in 2019.

In 2020 door ACK uitgelegde vlotjes bij Tussenlanen, Bergambacht

Naam	Vlotjes	Broedparen	Vliegvlugge jongen
Bedrijf Schep-Holstein	6	3	6

Ook vermeld moet worden dat in een sloot, behorend bij landerijen van het bedrijf Schep-Holstein aan de Tussenlanen in Bergambacht 6 vlotjes zijn uitgelegd waarbij uiteindelijk 3 paartjes 6 vliegvlugge jongen groot brachten. Het leggen en monitoren gebeurde door Mariëlle Oudenes (ACK) en Tineke Hoekstra en Bouw Breedveld. Met een gemiddelde van 2 vliegvlugge jongen per broedpaar zeker een mooi resultaat en een goed startpunt voor de toekomst [zie ook pag. 34, red].

Resultaten 2020 in de Krimpenerwaard van de ZHL-koloniën

De ZHL koloniën worden in toenemende mate gemonitord door vrijwilligers van de NVWK.

Polder Den Hoek

Vlotjes	Broedparen	Vliegvlugge jongen	Gemiddeld per broedpaar
58	25	32	1,28

5 koloniën zijn gemonitord door Max Ossevoort. 2 koloniën bleven dit jaar onbezet (26 vlotjes).

Heel bijzonder om te vermelden is dat tijdens het monitoren in polder Den Hoek bleek dat een paartje witvleugelsterns zich op een vlotje in een kolonie zwarte sterns had gevestigd, met 3 eieren als resultaat. Jammer genoeg werd het broedproces voortijdig afgebroken. De zwarte sterns in dezelfde kolonie waren voortdurend aan het bakkeleien met het paartje witvleugelsterns. Mogelijk dat dit de oorzaak is van het vroegtijdig vertrek. *[Zie kleine foto op cover, genomen tijdens een foerageervlucht van een van beide vogels, red.]*

Omgeving eendekooi Nooitgedacht, Berkenwoude

Vlotjes	Broedparen	Vliegvlugge jongen	Gemiddeld per broedpaar
10	10	3	2

In de omgeving van eendekooi Nooitgedacht zijn 2 koloniën gemonitord door Coen van Nieuwamerongen.

Predatie van 1 kolonie met 10 bezette vlotjes met eieren en al drie pullen, heeft het gemiddelde helaas sterk omlaag gehaald.

Dit jaar heeft het ZHL ook vlotjes gelegd in polder De Nesse, de polder Kromme, Geer en Zijde en de Berkenwoudse Driehoek. Hiervan zijn geen gegevens beschikbaar. In polder Kadijk-West zijn dit jaar geen vlotjes gelegd.

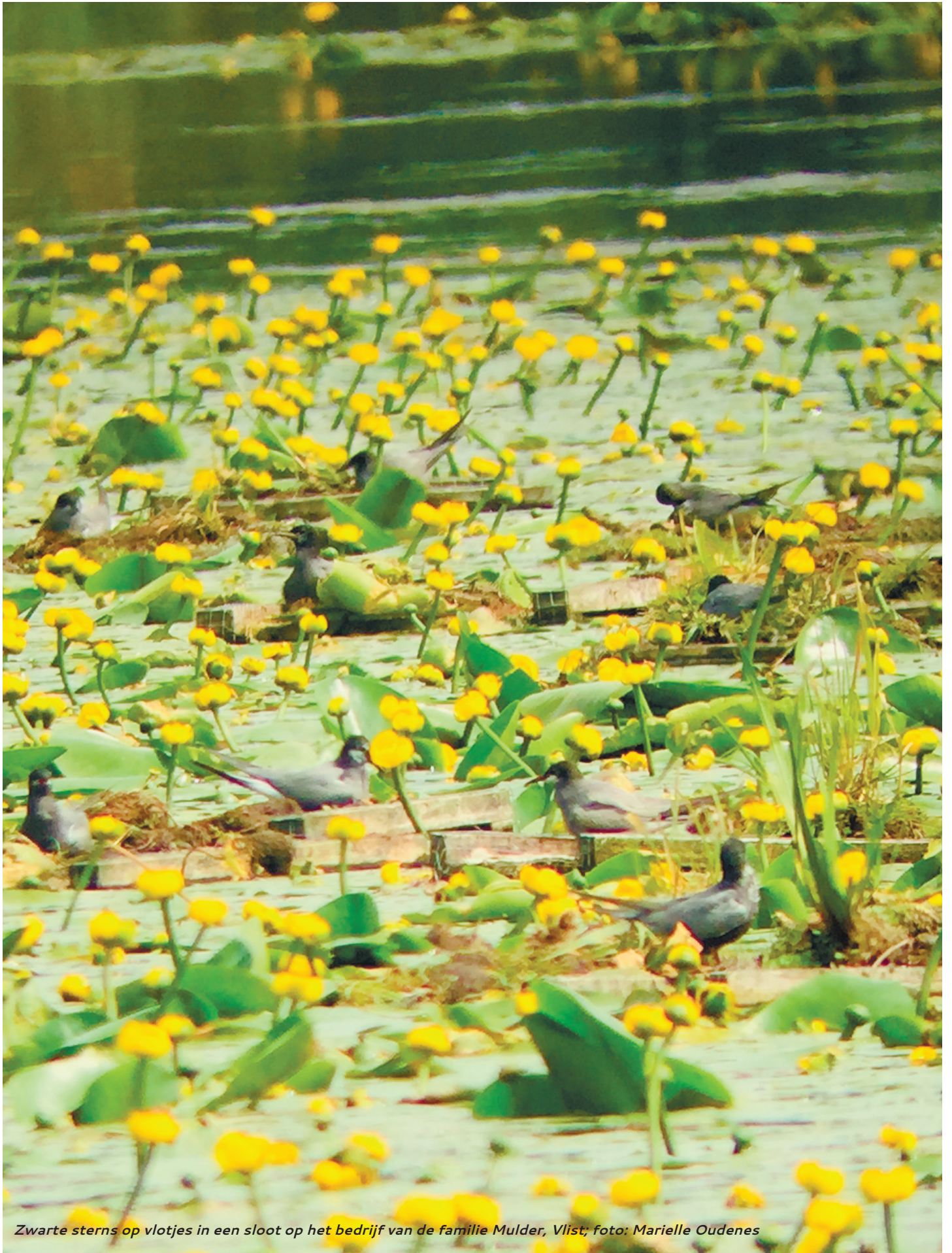
Zwarte stern, foto: Peter Stam

Vermoede broedgevallen

Mocht u vermoedens hebben over eventuele broedgevallen van zwarte sterns, dan wordt u verzocht contact hierover op te nemen met hetzij Wim Sloof (06-18242683) hetzij Max Ossevoort (0182-350778 of 06-58870179). Zij kunnen deze broedparen dan in voorkomend geval monitoren.

Zwarte stern heeft eigen Facebook pagina!

Schitterende foto's, uitwisseling van kennis en bijzondere ervaringen over de zwarte stern worden ook gedeeld op Facebook. Het is een landelijke facebookpagina waar zowel vrijwilligers, belangstellenden, fotografen als natuur- en terreinbeheerders berichten en foto's van zwarte stern plaatsen. U kunt de Facebookpagina van de zwarte stern bezoeken en het zou leuk zijn als u er ook berichten op plaatst. U heeft overigens geen Facebook account nodig om dit digitale prikbord te bekijken: <https://www.facebook.com/dezwartestern>.

Zwarte sterns op vlotjes in een sloot op het bedrijf van de familie Mulder, Vlist; foto: Marielle Oudenes

Het weer en onze weidevogels in 2020

Bente Tielkemeijer; bron: www.knmi.nl

Maart 2020 – Zeer zonnig, vrij zacht en vrij droog

Met een gemiddelde temperatuur van 6,8 °C tegen normaal 6,2 °C was maart vrij zacht. De maand was echter kouder dan de voorgaande februari maand, die dit jaar met 7,2 °C zeer zacht was. De maand kende een duidelijke tweedeling. De eerste veertien dagen waren een voortzetting van het zachte en wisselvallige weer in februari. Onder invloed van een westelijke stroming was het nat en de meeste dagen lag de temperatuur boven normaal. Regelmatig stond er ook veel wind.

Vanaf de 15e veranderde het weerbeeld en kregen hogedrukgebieden de overhand. Een eerste hogedrukgebied lag boven het midden van Europa. Aan de noordflank van dit hogedrukgebied was er boven ons land nog steeds af en toe veel wind, maar het bleef wel grotendeels droog. De westelijke aanvoer zorgde er voor dat de temperaturen boven normaal bleven. De hoogste temperatuur deze maand werd bereikt op 18 maart in het zuiden van het land, in Arcen werd het die dag 17,6 °C.

Vanaf 21 maart kwamen we in een oostelijke stroming onder invloed van een hogedrukgebied boven Scandinavië. Er volgden koude, maar zonovergoten dagen. De schrale oostenwind liet het af en toe nog wat kouder aanvoelen. 's Nachts daalde de temperatuur flink. Het koudst werd het op 30 maart in Hupsel: -6,6 °C. De hele voorgaande winter was het nog niet zo koud geweest. In de Bilt kwam de temperatuur deze maand op zes dagen onder het vriespunt, vrijwel allemaal in deze laatste periode. Normaal telt maart acht vorstdagen.

De maand was vrij droog met gemiddeld over het land 51 mm neerslag tegen normaal 68 mm. De verschillen in het land waren echter groot. In het zuiden van het land was het op de meeste plaatsen natter dan normaal, in het noorden van het land soms juist zeer droog. Bijna alle neerslag viel in de eerste veertien dagen van de maand. Op 2 maart trok een storing over het land met vooral in het noorden en oosten 5–10 mm neerslag. Op 5 en 6 maart trok een klein lagedrukgebied net ten zuiden van ons land oostwaarts en bracht vooral in de zuidelijke helft van het land veel neerslag, ca. 15–20 mm, in Zeeland lokaal zelfs rond 35 mm neerslag. Ook 10 en 11 maart waren onstuimige dagen met veel wind en neerslag. In het zuiden van het land viel ca. 20 mm, lokaal 25–30 mm. In het noorden viel rond 10 mm neerslag. Vanaf de 15e was het vrijwel droog. Alleen helemaal aan het einde van de maand vielen af en toe wat lichte, winterse buitjes.

De hoeveelheid zon lag met gemiddeld over het land 194 uren zon ruim boven het langjarig gemiddelde van 125 uur. De maand eindigt daarmee bij de vijf zonnigste maart maanden sinds 1901. De eerste veertien dagen van de maand lag het aantal uren zonneshijns onder het langjarig gemiddelde, maar daarna nam het aantal uren zonneshijns onder invloed van de hogedrukgebieden toe. Van 21 tot en met 28 maart scheen de zon overdag bijna ononderbroken. Door de droge lucht, ook op grotere hoogten, was er op de meeste dagen geen wolk aan de lucht te bekennen. In De Bilt waren het daarmee de zonnigste laatste tien dagen van de maand sinds het begin van de regelmatige waarnemingen in 1901.

April 2020 – Zeer zacht, zeer droog en record zonnig

Met in De Bilt een gemiddelde temperatuur van 11,1 °C tegen een langjarig gemiddelde van 9,2 °C was april zeer warm. De maand komt daarmee op een gedeelde zesde plaats van warmste april maanden sinds 1901.

De eerste dagen van de maand hadden we te maken met een krachtige noordwestelijke stroming onder invloed van een hogedrukgebied ten westen van onze omgeving, waarmee koude lucht ons land kon bereiken. Met maxima rond 10 °C en op uitgebreide schaal lichte vorst in de nachten, was het vrij koud voor de tijd van het jaar.

Op 4 april trok het hoog weg richting Oost-Europa en werd de stroming zuidelijk onder invloed van een lagedrukgebied boven de Atlantische Oceaan, waardoor er duidelijk warmere lucht werd aangevoerd. Met veel zon stegen de maxima landinwaarts vanaf de 5e dagelijks tot rond of boven de 20 °C en op 6 april registreerde De Bilt de eerst warme dag van de maand. Later op de 6e bracht een zwak koufront plaatselijk wat lichte regen. Van 7 tot en met 12 april bleef het zonnig en over het algemeen droog onder invloed van een hogedrukgebied boven de Noordzee en vooral op 8 en 12 april was het zeer warm.

Tweede Paasdag (13 april) verplaatste het zwaartepunt van de hogedruk zich naar Groot-Brittannië en kregen we te maken met een noordelijke stroming waardoor het gevoelig kouder werd. De maxima kwamen nauwelijks meer boven de 10 °C uit en in de nachten vror het landinwaarts licht. Er was meer bewolking en plaatselijk viel er een bui. Onder invloed van een hogedrukgebied boven de Noorse Zee stond er vervolgens van 16 tot en met 23 april een hardnekkige oost- tot noordoostenwind, waarmee er droge lucht werd aangevoerd en de zon dagenlang uitbundig scheen. De temperatuurverschillen waren groot; in het zuiden lagen de maxima (ruim) boven de 20 °C terwijl de temperatuur in het noordelijk kustgebied soms op 12 °C bleef steken. Op 20 en 21 april stond er vooral landinwaarts ook opvallend veel wind, wat het natuurbrandgevaar niet ten goede kwam.

Vanaf de 24e draaide de wind weer naar noord en werd het minder warm. Tot en met Koningsdag (27 april) bleef het weer onder invloed van hogedruk echter nog droog en zonnig. Dat veranderde in de laatste dagen van de maand, toen storingen vanaf de Atlantische Oceaan ons wel wisten te bereiken en bewolking en regen ons weer gingen domineren.

April telde 9 warme dagen in De Bilt, tegen 3 normaal. Zomerse dagen waren er niet op het landelijke station, hetgeen overeenkomt met het klimaat. Door het koude begin van de maand telde De Bilt 4 vorstdagen, eveneens het normale aantal voor april.

Met 11 millimeter neerslag gemiddeld over het land tegen 42 millimeter normaal, was de maand zeer droog. In De Bilt en de meeste andere stations telde april slechts zes neerslagdagen, in het zuiden kwam het plaatselijk zelfs maar tot vier dagen met neerslag. Op zestien dagen bleef het in het hele land droog. Neerslag van betekenis viel er alleen op de 6e, 12e, 18e en in de laatste drie dagen van de maand, met regionaal soms 5–10 millimeter. Winterse neerslag kwam niet voor. Door de weinige neerslag steeg het neerslagtekort tot 79 millimeter op 28 april,

ruim boven het recordjaar 1976, waarna het weer iets terugliep. Het natst was het deze maand in de kustgebieden en in Limburg met lokaal 20 millimeter. In grote delen van het land was het echter veel droger, met in een brede strook over het midden en oosten van het land minder dan 5 millimeter. In De Bilt viel er mede door de natte laatste dag 13 millimeter tegen 42 mm normaal, waarmee het landelijke station toch nog buiten de top vijf droogste aprilmaanden terecht kwam.

Met gemiddeld over het land ongeveer 287 uren zon tegen normaal 178, was het de zonnigste aprilmaand sinds het begin van de metingen. Het oude record van 280 zonuren stond op naam van april 2007. Vooral de perioden 4–11 april, 15–17 april en 20–23 april waren zonovergoten. Sombere dagen waren er niet in De Bilt (normaal zijn dat er twee) en alleen op 28 april kwam het regionaal tot een zonloze dag. De landelijke verschillen waren beperkt.

In het zeer droge voorjaar hebben verschillende boeren extra greppels onder water gezet voor de weidevogels, foto: Marielle Oudenes

Mei 2020 – Zeer zonnig, zeer droog en een normale temperatuur

Met een gemiddelde temperatuur van 13,1 °C tegen een langjarig gemiddelde van 13,1 °C was de laatste maand van de lente een normale maand. De maand begon wisselvallig en koel onder invloed van een lagedrukgebied dat zich via de Noordzee richting Scandinavië verplaatste. Een noordwestelijke stroming bracht enkele storingen met zich mee, waardoor er in de eerste dagen van de maand verspreid over het land enkele buien voorkwamen, vaak ook met onweer. Met maximumtemperaturen uiteenlopend van 12–13 °C in het noordelijk kustgebied tot circa 16 °C verder landinwaarts, lagen de temperaturen tot en met de 5e duidelijk onder het langjarige gemiddelde.

Op Bevrijdingsdag (5 mei) kwamen we onder invloed van een hogedrukgebied dat tot en met 9 mei in onze omgeving aanwezig zou blijven. Het werd uitermate zonnig en droog en in een zwakke afluiddige stroming warmde het geleidelijk steeds verder op. De maximumtemperaturen stegen vanaf de 7e in een groot deel van het land tot ruim boven de 20 °C en op 9 mei werd het in het midden en zuiden plaatselijk zomers warm (25 °C of meer). In De Bilt kwam het net niet tot een zomerse dag; het kwik bleef daar steken op 24,7 °C. De dagelijkse gang was groot, waardoor

de minimumtemperaturen in het noordoosten soms rond het vriespunt uit konden komen.

Op 10 en 11 mei passeerde een koufront waarachter een krachtige noordelijke stroming koude lucht aanvoerde, waarna de temperatuur een gevoelige stap terug deed. Het was tijdelijk minder zonnig en plaatselijk viel er wat lichte regen of een bui. Daarbij stond er ook opvallend veel wind met in een groot deel van het land 5–6 Bft uit het noorden en zware windstoten aan de kust. Van 11 tot en met 14 mei was het koel voor de tijd van het jaar met maxima die uiteenliepen van 10–11 °C in het noordelijk kustgebied tot een graad of 14 °C in het zuidoosten. In de nachten was het opnieuw koud en landinwaarts vroor het plaatselijk licht. Onder invloed van een hogedrukgebied ten zuidwesten van Groot-Brittannië, brak er vanaf 14 mei weer een zonnige en droge periode aan die tot en met de 21e zou duren. Een zuidwestelijke stroming voerde geleidelijk warmere lucht aan, waarna het op 21 mei bij een zwakke afluiddige wind in vrijwel het hele land zomers warm werd. Op 22 mei volgde er van het westen uit een koufront, waar vooruit plaatselijk een enkele (onweers)bui tot ontwikkeling kwam en het in het zuidoosten nog 27–28 °C werd. Ook op 23 en

Tabel: maandgemiddelde weercijfers in maart–juni 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 en 2020 (normale waarden voor De Bilt, gemeten gemiddelden van weerstation Rotterdam).

Gemiddelde temperaturen in °C.

	Norm	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Maart	6,2	8,1	6,1	6,4	6,5	6,3	8,1	2,7	8,4	6,4	5,7	8,7	4,9	8,1	
April	9,2	12,6	8,7	11,5	9,5	12,7	8,2	7,8	11,8	8,8	8,9	8,7	12,1	10,7	
Mei	13,1	13,9	15,5	13,8	10,3	14,1	13,9	11,0	13,5	12,4	14,3	14,9	16,0	11,7	
Juni	15,6	17,1	15,9	15,6	16,3	16,2	14,9	15,0	15,9	15,7	16,5	18,3	17,0	17,9	

Neerslag (mm)

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Maart	68	80,5	129,2	56,8	56,2	16,4	21,9	40,3	33,3	57,3	68,6	54,6	68,4	
April	44	0,3	31,8	23,4	34,2	8,2	57,6	24,7	27,6	17,7	71,8	32,6	107,2	
Mei	61	123,7	74,7	77,8	62,5	19,5	76,5	100,1	90,2	43,5	50,1	32,4	54,0	
Juni	68	93,9	29,8	43,6	36,1	92,9	119	51,6	26,4	21,1	161,9	4,49	20,9	

Noot: Neerslagsom gemiddeld over 13 KNMI-neerslagstations. Normaal=het langjarig gemiddelde over het tijdvak 1981–2010.

24 mei bleef het onstabiel met enkele buien.

Vanaf de 25e tot en met het einde van de maand was het wederom een krachtig hogedrukgebied in onze omgeving dat het weer domineerde, met opnieuw zonnig en droog weer bij temperaturen rond of iets boven normaal voor de tijd van het jaar. De Bilt telde deze maand 15 warme dagen, tegen 10 normaal.

Mei was een zeer droge maand met landelijk gemiddeld 15 millimeter tegen 61 millimeter normaal. Op de meeste plaatsen telde de maand tenminste 24 droge dagen. De meeste neerslag viel al in het begin van de maand; op 1 en 2 mei samen gemiddeld 9 millimeter. Door het vaak buiige karakter waren de verschillen echter groot. Het natst was het deze maand uiteindelijk in het noordoosten en oosten met plaatselijk meer dan 30 millimeter. In het zuidwesten en zuidoosten was het het droogst met lokaal nog geen 10 millimeter. In De Bilt was het met 12 millimeter tegen 62 millimeter normaal, zeer droog. Door de weinige neerslag nam het neerslagtekort verder toe tot een uitzonderlijk hoge waarde van 162 millimeter aan het einde van de maand, normaal is zo'n 55 millimeter.

Met landelijk gemiddeld 324 zonuren tegen 213 zonuren normaal was mei ook een zeer zonnige maand. In De Bilt scheen de zon 325 uur tegen 207 uur normaal, waarmee het voor De Bilt de op één na zonnigste meimaand was sinds het begin van de metingen. Mei 1989 houdt daarmee de eerste plaats met 331 zonuren. Zoals vaker in de lente waren de verschillen tussen de kustgebieden en het binnenland groot, aangezien stapelwolken zich vooral landinwaarts vormden. De zon scheen het meest in het zuidwestelijk kustgebied.

Juni 2020 – Zeer warm, zeer zonnig en nat

Met een etmaalgemiddelde temperatuur van 17,5 °C tegen 15,6 °C normaal in De Bilt was juni zeer warm. Vorig jaar was het de warmste juni sinds 1901 met 18,1 °C.

Juni begon met twee warme dagen onder invloed van zuidelijke stromingen. Daarna volgde onder invloed van storingen boven West-Europa een wisselvallige, koele periode met tot en met de 10e temperaturen beneden normaal. Van 4 tot en met 7 juni werd het nergens warmer dan 20 graden, daarna gebeurde dat tot en met de 11e alleen in het zuidoosten. Na de tiende bleef het wisselvallig onder invloed van een lagedrukgebied bij het westen van Frankrijk. Omdat de stroming oostelijk was werd het warm. Na de 22e trok een hogedrukgebied naar Scandinavië en werd het zeer warm en zonnig zomerweer. De nacht van 25 op 26 juni was opvallend warm: in het westen kwam de temperatuur plaatselijk niet onder 20 graden. Op 26 juni werd in De Bilt de eerste tropische dag van het zomerseizoen genoteerd. De laatste drie dagen van de maand verliepen wisselvallig met temperaturen rond of iets onder normaal.

De maand telde in totaal 8 zomerse dagen (in De Bilt maximumtemperatuur 25,0 °C of hoger), en 1 tropische dag (in De Bilt maximumtemperatuur 30 °C of hoger), tegen normaal respectievelijk 5 en 1. In het zuidoosten waren er plaatselijk 12 zomerse en 3 tropische dagen.

Met gemiddeld over het land 84 mm neerslag tegen normaal 68 mm was juni duidelijk natter dan normaal. De neerslag was ongelijk over het land verdeeld, omdat de regen vaak tijdens zware, lokale buien viel. In het noordwesten was het grootschalig gezien het droogst, maar ook in het oosten waren er een aantal droge plaatsen met slechts 30–40 mm neerslag. Het automatische KNMI station met de minste neerslag was Arcen, daar viel maar 31 mm neerslag. In De Bilt viel 77 mm tegen 66 mm normaal. Het zuiden en westen

was het natst op een aantal KNMI-neerslagstations met meer dan 150 mm, plaatselijk bijna 200 mm. Ondanks de natte maand was het neerslagtekort (neerslag minus verdamping vanaf 1 april) vrijwel overal nog duidelijk groter dan normaal. Ten opzichte van de situatie eind mei is er weinig verandering in het neerslagtekort gekomen. Landelijk gemiddeld bedroeg het neerslagtekort eind juni ongeveer 180 mm. Er is dus op veel plaatsen nog steeds sprake van droogte.

De neerslag viel vrijwel geheel in de periode van 4 t/m 19 juni en in de laatste vijf dagen van de maand. De eerste neerslag van betekenis sinds eind april/begin mei viel van 5–7 juni, gemiddeld ongeveer 20 mm. Van 12 tot en met 19 juni waren er lokaal zware buien. Op de 12e viel in de zuidwestelijke helft ongeveer 20 mm, op een enkele plaats viel 40–50 mm. Ook op andere plaatsen in het westen en zuiden viel neerslag van betekenis, maar meestal niet meer dan 30 mm. Ook aan het einde van de kortdurende warme periode viel op 26 juni in het westen en zuiden tijdens zware buien plaatselijk weer veel neerslag. Op 27 juni waren er in het noordoosten nog zware buien, waarvoor het KNMI kortdurend een Code Oranje uitgaf. Op vijf dagen viel ergens in Nederland meer dan 50 mm in een etmaal tijd.

Met gemiddeld over het land 232 uren zon tegen 201 normaal was juni zeer zonnig. Tijdens de wisselvallige periode waren er meestal toch de nodige uren zon. Tijdens de kortdurende zeer warme periode scheen de zon vrijwel ongehinderd.

*Noot: normaal=het langjarig gemiddelde over het tijdvak 1981–2010

Tegen een lucht die zindert van de hitte en waarin onweer dreigt, probeert deze grutto te multitasken: een dutje doen met één oog wakend op de kinderen, foto: Marielle Oudenes

In de media

Stront aan de knikker

De Weidevogelman – 31 januari 2020

PUBLICATIE

Eens per maand vertel ik, Weidevogelman, over de weidevogels. In het broedseizoen wordt dat twee keer per maand. Meld je nu gelijk aan als je op de hoogte wil blijven. Fijn als je deze mail doorstuurt naar iedereen met een warm hart voor weidevogels! Samen krijgen we veel snavels dezelfde kant op!

Eind januari is er stront aan de knikker. Je ziet het mestniveau in de putten dichtbij de roosters komen. Kijkt reikhalzend uit naar 15 februari als er weer mest uitgereden mag worden en je begint maar vast te mixen. Kom ik daar nog even bij met wereldvreemde shit. Namelijk het idee om sommige percelen voor de eerste snede gewoon niet te bemesten.

Nou, ik ben dan ook een weidevogelman en ik wil je verleiden om het jagen op maximale VEMmen en eiwitten soms, of zullen we zeggen plaatselijk, even los te laten. Voor weidevogels zijn de percelen met uitgestelde maaidatum waardevol, want ze geven rust, beschutting en voedsel. Maar ze geven in juni vaak een zware snede gras met weinig voederwaarde. Het wordt eind mei, begin juni zo hoog, dat er voor de vogels en hun kuikens ook geen doorkomen meer aan is. Voor die percelen is het niet zo'n gek idee, om bemesting in het voorjaar over te slaan.

In een onderzoek op veengrond in Midden-Delfland was de drogestofopbrengst van de eerste snede een ton lager, maar werd dat in latere snedes gecompenseerd. De kwaliteit van alle snedes is gemiddeld ietsje beter. Je boerenhart zegt misschien dat bemesten moet omdat je eiwit wilt oogsten. Maar het onderzoek stelt je gerust: je haalt je tonnen wel en de totale eiwitopbrengst zal zelfs iets hoger kunnen zijn als je de verdeling van de mest over het seizoen durft aan te passen. Probeer het eens, want het lijkt mij winst voor boer én weidevogels. Laat ik me voor deze keer wat straattaal veroorloven: dat is toch goeie shit man!

Praktische tips deze maand

Heb je geen 'officieel' weidevogelbeheer, maar je wilt toch iets doen voor kruiden, insecten en vogels, overweeg dan om een aantal goed gekozen perceelsranden niet te bemesten of gefaseerd te maaien. Het zijn methodes om voor meer variatie en structuur te zorgen in de slootkanten die ten goede komen aan insecten, vogels en waterkwaliteit.

Klik voor bemestingstips voor biodiversiteit en weidevogels naar: <https://weidewinst.nl/benut-je-mest-maak-een-bemestingsplan/>

Je vindt hier ook een link naar het artikel over het onderzoek waar ik hierboven over schrijf.

Melkveehouder Murk verkoopt zijn land aan vogelliefhebbers

Trouw - Joop Bouma - 24 februari 2020

NIEUWSBERICHT

Murk Nijdam heeft geen opvolger en verkoopt zijn land aan particulieren om de enorme gruttopopulatie te redden. Het blijft een boerderij, maar in dienst van de weidevogel.

Melkveehouder Murk Nijdam uit het Friese Wommels verkoopt zijn land. Aan vogelliefhebbers. Hij wil dat zijn weidegrond ook na zijn dood een paradijs blijft voor de skries, Fries voor grutto. Niet dat het einde in zicht is, hoor. Murk Nijdam, een rijzige, goedlachse man, is pas 60 jaar. En hij heeft niks onder de leden. "Ik bin noch altyd sa sûn as wat en ik haw noch nocht oan it wurk." Kergezond en nog steeds volop zin in het boerenwerk. Maar de jaren gaan tellen, een opvolger heeft hij niet en ooit eindigt ook zijn aardse leven. Daar kun je je beter maar tijdig op voorbereiden, vindt hij. Dus is zijn land te koop. Inmiddels is de eerste hectare verkocht aan een grote groep particulieren, bedrijven, organisaties en stichtingen die zijn werk voor de weidevogel willen veiligstellen. Zelfs de gemeente en provincie betaalden mee. Op termijn zal ook de rest van zijn land op deze manier worden verkocht. Hij wil de grond veiligstellen voor de toekomst. Zijn burens, ook veehouders, hadden waarschijnlijk zijn land ook wel willen kopen. "Maar dat is de bedoeling niet, want dan is het gebeurd met de vogels. Als je ziet hoeveel vogels er bij mij op het land zitten en bij hen ... Dat zegt genoeg."

Zijn land moet gruttoland blijven. "Dit is eigenlijk mijn levenswerk geworden. Als straks alles verkocht is, blijf ik als pachter op deze grond. Ik mag zo lang blijven als ik wil." Nijdam is het levende bewijs dat natuurinclusief boeren ook met weinig melkvee heel goed kan. "Deden ze het allemaal maar zo, dan hadden we heel wat minder milieuproblemen in Nederland."

Hij heeft dertig melkkoeien, die op een ouderwetse Friese stal staan. De stront schept Nijdam iedere morgen in de kruiwagen. Ruige, vette koemest met stro die wemelt van de insecten. In het voorjaar gaat die mest op het land. Dat was ooit in de melkveehouderij een gangbare praktijk en precies de reden waarom het zo goed ging met de weidevogels. Die ruige mest is heel ander spul dan de waterige drijfmest die boeren onder de grasmat moeten injecteren. De mest uit de stal van Nijdam trekt volop insecten en wormen aan, voedsel voor weidevogels.

Met naast zijn melkvee nog wat jong- en vleesvee kan Nijdam goed rondkomen op zijn uit 1894 daterende boerderij aan de eeuwenoude Slachtedyk vlak bij Wommels. "Ik heb nauwelijks kosten, ik heb geen honderd koeien nodig en geen zware hypotheek. Niks." Zijn vader boerde al op dat natte land in de Friese Greidhoek. "Heit was eierzoeker, jager, visser en ook nog boer. Hij had het altijd over de natuur. Met het kievitseieren zoeken kwam mijn belangstelling voor de natuur ook bovendien. Je gaat eens wat meer lezen en uiteindelijk heb ik mijn boerenbedrijf zo ingericht dat ik veel meer rekening ben gaan houden met weidevogels. Sa dwaande." Zo zit dat.

Na het broedseizoen

Het idee om het land via een vorm van crowdfunding te verkopen is eigenlijk ontstaan na een vergadering van de Bond Friese VogelWachten, waar Nijdam lid van is. Er was een legaat binnengekomen en het bestuur opperde het plan om van die schenking ergens een stuk land te kopen en dat geschikt te

maken voor weidevogels: boerenland met hoger waterpeil, waarop pas na het broedseizoen (15 juni) de eerste keer wordt gemaaid, kruidenrijk gras, plas-dras, dat soort maatregelen. "Ik heb toen tegen de Friese vogelwacht gezegd, als jullie land zoeken, dan kunnen we het er weleens over hebben. Zo is het begonnen."

Dit jaar neemt een nieuwe gemeenschappelijke eigenaar, het Agrarisch Natuurfonds Fryslân, de twee plassen en de vogelkijkhutten op zijn land van hem over. "Daarna kijken we verder. Iedereen wil wel wat voor de weidevogel doen. Boeren ook. Dus het is een sympathiek doel."

De grutto is vroeg dit jaar

De grutto is vroeg dit seizoen. Nijdam zag de karakteristieke weidevogel van de week al op zijn land. Op zijn 40 hectare is de waterstand hoger dan op de naastgelegen percelen. Hij heeft nadat hij zijn land natter maakte, gezien hoe snel de vogelstand toenam. "Vroeger had ik hier twintig, dertig nesten. Afgelopen jaar hadden we zo'n negentig nesten. We hebben in 2013 zelfs 132 nesten gehad. Het loopt hier natuurlijk ook wat terug, door de algemene daling van de populatie. Maar ze kunnen wel wat hebben. Als de overleving maar goed is en er genoeg kuikens groot worden. Afgelopen jaar was een topjaar, er zijn meer dan honderd gruttokuikens op mijn land groot geworden."

Er zijn in Europa waarschijnlijk niet veel plekken waar meer grutto's en andere weidevogels per hectare voorkomen als hier op dit postzegeltje in de Greidhoek. Nijdam heeft de afgelopen jaren zo'n 120 soorten geteld op zijn land. Hij krijgt volop groepen voor excursies op de zaterdagen in het voorjaar. Ook van boeren. Afgelopen week was er nog een groep uit de Achterhoek. Lezingen houdt hij niet. "Ik zeg tegen de mensen 'kom maar kijken, dan laat ik het zien'. Ik hoef geen beamers, geen vergaderingen, geen reistijd, niks." Maar ze moeten wel weer op tijd van zijn erf af, want tegen half vijf moet Nijdam naar zijn koeien en 's ochtends tot een uur of tien is hij ook druk in zijn stal.

Het aantal broedparen grutto's in Nederland wordt door sommigen geschat op 30.000, een afnemend aantal. Volgens Murk Nijdam is ook dat cijfer nog te optimistisch. "Volgens mij zitten wij hoogstens op 22.000 broedparen grutto's in Nederland. Er zijn in beginsel wel meer grutto's, maar die kunnen volgens mij niet genoeg veilige broedplaatsen meer vinden. Verstoring, dat is een groot probleem."

In twee weken 2000 donateurs

Binnen twee weken hebben meer dan 2000 donateurs zich gemeld voor de aankoop van één of meer vierkante meter grond van grutto-boer Murk Nijdam bij Wommels. Het snelle en grote succes van de crowd-fundingcampagne verbaasde Rendert Algra, voorzitter van de stichting Agrarisch Natuurfonds Fryslân ook. "Maar het blijkt dat mensen dit een heel herkenbaar project vinden. Ze hebben het gevoel dat ze zo mede-eigenaar kunnen worden van een gebied met de grootste grutto-dichtheid van heel Nederland."

Per vierkante meter rekent het Natuurfonds 7,50 euro. Van dat bedrag wordt ook het onderhoud op langere termijn gefinancierd. Het fonds is ontstaan uit de Bond Friese VogelWachten en heeft als doel grond in eigendom te krijgen om plas-dras-gebieden te maken voor weidevogels.

De bedoeling is dat het fonds uiteindelijk eigenaar wordt van de volledige 40 hectare van Murk Nijdam. Algra: "We zien dit als de kern van onze projecten, maar uiteindelijk willen we op meer plaatsen in Friesland grond aankopen, liefst met een permanente plas-dras-situatie, waar weide- of watervogels het hele jaar door kunnen neerstrijken."

De komende maanden gaat de crowdfunding nog door, maar het fonds wil ook andere geldbronnen aanboren. Er is met Nijdam overeenstemming over de aankoop van de eerste drie hectare. Over verkoopbedragen wil Algra niets zeggen. "Maar, geloof me maar, Murk wil beslist niet het onderste uit de kan hebben."

Het natuurfonds zal twee kleinere plassen op het land van Nijdam omvormen tot één grote plas. De randen van de paden naar nieuwe vogelkijkhutten op het land worden beplant om in het broedseizoen de verstoring zoveel mogelijk te beperken. De plannen zijn te zien op de website reddeweidevogel.nl.

Krimpenerwaard belangrijk vogelgebied

Het Kontakt – Pieter van der Laan – 3 maart 2020

NIEUWSBERICHT

De Krimpenerwaard is van internationaal belang voor het behoud van broedvogels en 'wintergasten'. SOVON Vogelonderzoek en Vogelbescherming Nederland heeft het gebied van een IBA-status voorzien. IBA staat voor Important Bird and Biodiversity Area. Bij de normering draait het om het verblijf of het broeden van één procent van de totale populatie van watervogelsoorten, die in Nederland wordt aangetroffen.

"Het betekent niet dat het nu goed gaat met de vogelstand of de biodiversiteit", stelt coördinator Hans Kouwenberg in De Waardvogel, het orgaan van de Natuur- en Vogelwerkgroep Krimpenerwaard (NVWK). "Helaas niet. Met name het aantal smienten en kleine zwanen neemt flink af. De afname van de smienten is overigens een Europese trend. Door de zachtere winters overwintert een deel van deze vogels in noordelijker streken. Klimaatverandering is daar de oorzaak van. De kleine zwaan heeft het nog moeilijker door tegenvallende broedresultaten. Vorig jaar was een absoluut dieptepunt met slechts vier getelde exemplaren".

Van de broedende soorten staan de zwarte stern en knobbelzwaan op de lijst van SOVON. Tot de trekvogels behoren smient, meerkoet, slobbeend en kleine zwaan. Deze zes soorten komen voor in het meetnet van natuurorganisaties.

Weidevogels voelen zich thuis in Krimpenerwaard

Gemeentenieuws Krimpenerwaard – 14 april 2020

PUBLICATIE

Vele kieviten, grutto's, slobbeenden, zomertalingen en lepelaars hebben een nieuwe en aantrekkelijke thuisbasis gevonden in de nieuwe natuur in de Krimpenerwaard. In Berkenwoude en De Nesse, waar in 2017 nieuwe natuur is aangelegd, vinden ze volop voedsel en goede broedplekken. Dat blijkt uit onderzoek dat de Provincie Zuid-Holland heeft laten uitvoeren naar de effecten van de nieuwe natuur in beide polders.

In Berkenwoude en De Nesse zijn maatregelen genomen om de diversiteit aan planten- en diersoorten te verhogen. Er zijn greppels aangelegd, de sloten zijn verbreed en de oevers zijn vlakker gemaakt. Ook is het waterpeil verhoogd. Het succes komt met name door de afwisseling van natte en droge percelen. Hierdoor leven er veel kleine dieren op en in de bodem, zoals regenwormen en insecten, die weer voedsel vormen voor de weidevogels. Ook vinden de vogels veel broedplekken. Het hele onderzoeksrapport vindt u op www.veenweidenkrimpenerwaard.nl.

Scholekster op het dak

Vogelbescherming – Vogels 03/2020

PUBLICATIE

Scholeksters broeden steeds vaker op daken binnen de bebouwde kom. Geen gekke strategie, want door de afname van voedsel in het Waddengebied en de intensieve landbouw hebben ze steeds minder te zoeken in hun oorspronkelijke leefgebieden.

Sinds de afgelopen decennia is de soort als broedvogel met 70 procent in aantal achteruitgegaan. Maar ook de daken in de stad zijn geen scholekster-walhalla. U kunt deze vogels in het voorjaar helpen meer jongen groot te krijgen door tijdens warme dagen water aan te bieden, een plek te creëren waar kuikens kunnen schuilen (bijvoorbeeld met een pallet) en door open waterafvoeren af te dekken met een rooster, zodat jongen niet verdwijnen. Meer informatie via scholeksterophetdak.nl.

Soms werken vogels van verschillende soorten met elkaar samen

Vogelbescherming – Vogels 03/2020

PUBLICATIE

Mezen met goudhaantjes, aalscholvers met reigers of sneeuwuilen met rotganzen. Hun motieven zijn divers en ook de vorm van samenwerking. Samen sta je sterker en dat geldt ook in de natuur. Samenwerking waar alle betrokken vogels voordeel van hebben; dat is natuurlijk ideaal. Het heet mutualisme. De vijand niet alleen eerder zien, maar ook samen verjagen. Dat is het motief voor de weidevogelgemeenschap om samen te werken. Wanneer flink veel grutto's, kieviten, tureluurs en scholeksters bij elkaar zitten kunnen ze zich behoorlijk fel verdedigen. De kievit is verbeterd in het belagen van vijanden en neemt daarin het voortouw. Een overvliegende kraai of roofvogel wordt meteen van alle kanten aangevallen met veel bombarie en luide alarmroepen. Vaak lukt het de weidevogelluchtmacht om de eier- of kuikendief op die manier te verjagen.

Ook in dit geval zijn er risico's aan verbonden voor de individuele vogelluchtmachtleden. Het kost ze energie en tijd waarin ze niet naar voedsel kunnen zoeken. En, de rover bijt misschien ook van zich af. Toch doen ze allemaal mee, want als ze de belager weg krijgen -en dat is reëel- heeft hun nageslacht een grotere kans om op te groeien.

Balen van vernielde stuw De Nesse

Het Kontakt – 28 april 2020

NIEUWSBERICHT

Door een vernielde stuw kwam natuurgebied De Nesse grotendeels droog te staan. Funest voor de aanwezige weidevogels. Boswachter Sietse Kleinjan van het Zuid-Hollands Landschap wil niet spreken van een verloren seizoen. Maar de sabotage, die tijdens de Paasdagen plaatsvond, zal hoe dan ook gevolgen hebben op het broedsucces. "In het voorjaar vernatten wij De Nesse. In de natte bodem voeden terugkerende weidevogels zich met wormen voordat ze gaan broeden. Als de bodem droog en hard is, kan een soort als de grutto er met zijn snavel niet in prikken." Een vochtige bodem vertraagt bovendien de grasgroei, waardoor bloemen en kruiden meer kans krijgen. "Dit trekt insecten aan, die eveneens door de vogels worden opgegeten." Met een noodpomp probeert het waterschap de percelen nog enigszins nat te krijgen. En dan met name de greppels die de percelen doorsnijden. "De kuikens vinden in die greppels volop insecten, maar ze staan nu praktisch droog."

Het waterschap laat via de stuw elk voorjaar schoon regenwater het 250 hectare grote natuurgebied in. Een medewerker sloeg alarm toen het peil maar niet omhoog ging. Er moest ergens een lek zijn. Hij ging op onderzoek uit en ontdekte al gauw dat de stuw vernield was. Kleinjan: "De draaiende delen zaten los en de schuif was eruit getrapt. Hierdoor is een grote hoeveelheid schoon regenwater weggespoeld, water dat we juist in dit droge voorjaar zo goed konden gebruiken." 'Zomaar' water inlaten blijkt lastig. "Er is blauwalg gevonden in de reguliere toevoeroute van oppervlaktewater naar het natuurgebied. Omdat blauwalg giftige stoffen kan bevatten, wil het hoogheemraadschap verspreiding ervan voorkomen." Hoewel de stuw weer is gerepareerd hebben zowel het hoogheemraadschap als stichting het Zuid-Hollands Landschap aangifte gedaan bij de politie. Al is het maar om een signaal af te geven. Wie er achter de vernieling zit, durft Kleinjan niet te zeggen. "Het is wel iemand die weet dat die stuw daar ligt. Je komt er namelijk niet zomaar." Toch is de boswachter niet helemaal verrast over de vernielde stuw. "Vernielingen, stroperij en bedreigingen: ik heb het de afgelopen drie jaar allemaal meegemaakt. Soms zakt de moed je wel eens in de schoenen. Als mensen eens wisten hoeveel energie wij als Zuid-Hollands Landschap in de polder steken, zou dit soort vervelende dingen niet zo vaak gebeuren. Het weerhoudt ons er niet van om ons best te blijven doen."

Mede door de inzet van het Zuid-Hollands Landschap verdubbelde in drie jaar tijd het aantal broedgevallen in De Nesse. Waar Kleinjan zich zorgen over maakt, is de toenemende predatiedruk. Zowel eieren als kuikens sneuvelen door hongerige kraaien, vossen en buizerds. Het zijn echter vooral zwerfkatten die in de Krimpenerwaard voor problemen zorgen. "Het zou mooi zijn als dat probleem serieus wordt aangepakt. Een belletje om de nek van katten zou al helpen".

Drijvende schermen geplaatst rondom nesten zwarte stern in Krimpenerwaard

Het Kontakt Krimpener- en Lopikerwaard - 25 juni 2020

NIEUWSBERICHT

Om hun nesten te beschermen tegen marterachtigen heeft Vogelbescherming Nederland als proef twee drijvende schermen geplaatst in een zwarte sternkolonie in de Krimpenerwaard. Van oudsher is de Krimpenerwaard een toplocatie voor de zwarte stern in Nederland. Er broeden ongeveer 170 paar zwarte sterns, zo'n 12 procent van de landelijke populatie.

Het aantal zwarte sterns neemt al decennia lang sterk af. Dit komt onder meer door een drastische afname van krabbenscheer in sloten in het agrarisch gebied, waarop de sterns altijd hun nestjes bouwden.

Tegenwoordig broeden veel zwarte sterns op kunstmatige nestvlotjes die door vrijwilligers in sloten worden uitgezet. De vogels maken daar dankbaar gebruik van. Zo weten ze toch hun kuikens groot te brengen. De aantallen nemen sinds 2004 weer licht toe. Desondanks staat de zwarte stern nog altijd als bedreigd op de Rode Lijst.

Een groot knelpunt is de hoge predatie tijdens de broedperiode door kleine marterachtigen zoals hermelijn en bunzing. De marters zwemmen naar de nestvlotjes en kunnen in één of twee nachten alle nestjes in een zwarte sternkolonie leegroven. Ook volwassen sterns zijn af en toe slachtoffer.

Als proef zijn er nu twee drijvende schermen geplaatst rondom vier nesten in een zwarte sternkolonie. Die moeten de zwemmende marters tegenhouden. De schermen zijn zodanig ontworpen dat de marters er niet tegenop kunnen klimmen. Bij de schermen zijn camera's geplaatst. Dit om nauwkeurig te kunnen volgen of de schermen werken. Aan het eind van dit broedseizoen is duidelijk of de schermen ook daadwerkelijk hun werk hebben gedaan.

Vogelbescherming Nederland, dat het project uitvoert in samenwerking met Jan van der Winden Ecology, Soontiens Ecology en het Zuid-Hollands landschap, zal het resultaat delen met alle terreinbeheerders van zwarte sternkolonies in Nederland.

“Kat grijpt jaarlijks miljoenen beschermde vogels en moet voortaan aangeliind”

website NOS Nieuwsuur – 13 september 2020

NIEUWSBERICHT

Om zeldzame vogelsoorten te beschermen tegen jagende katten, moet de rechter duidelijk maken dat katten buiten niet mogen loslopen. Dat vinden ecooloog Chris Smit en jurist Arie Trouwborst. Zij pleiten voor een proefproces tegen huiskatten en hun baasjes.

“Waarom moet de hond wel aangeliind zijn en de kat niet? De kat is veel gevaarlijker voor beschermde vogels en reptielen”, zegt Smit. “Onze gezellige huiskatten vangen jaarlijks tussen de 17 en 200 miljoen vogels. En daar zitten ook veel zeldzame en beschermde dieren bij.” Zelfs bij de laagste inschatting worden 32 vogels per minuut gedood, rekent Smit voor. “Laat de rechter zich daar maar eens over uitspreken.”

Andere maatregelen tegen jagende katten zijn omstrepen. Afschieten kan helpen tegen de verwilderde kat, maar dat mag bij uitzondering alleen in Friesland en Utrecht.

Om toch iets aan het probleem te doen bedacht de Stichting Zwerfkatten Nederland een uniek plan. Met hun mobiele operatiebus rijden ze boerderijen en vakantieparken af om daar zwerfkatten te vangen en te steriliseren. Vaak tientallen per boerderij. In de bus worden de katten door een dierenarts ter plekke gesteriliseerd. ‘Dit zou heel veel weidevogeltjes kunnen schelen!’ In het najaar gaat de stichting op Texel alle verwilderde katten proberen te vangen en steriliseren. De beesten gaan daarna mee naar het vasteland om daar eventueel een plekje te krijgen op een boerderij, zo is de bedoeling.

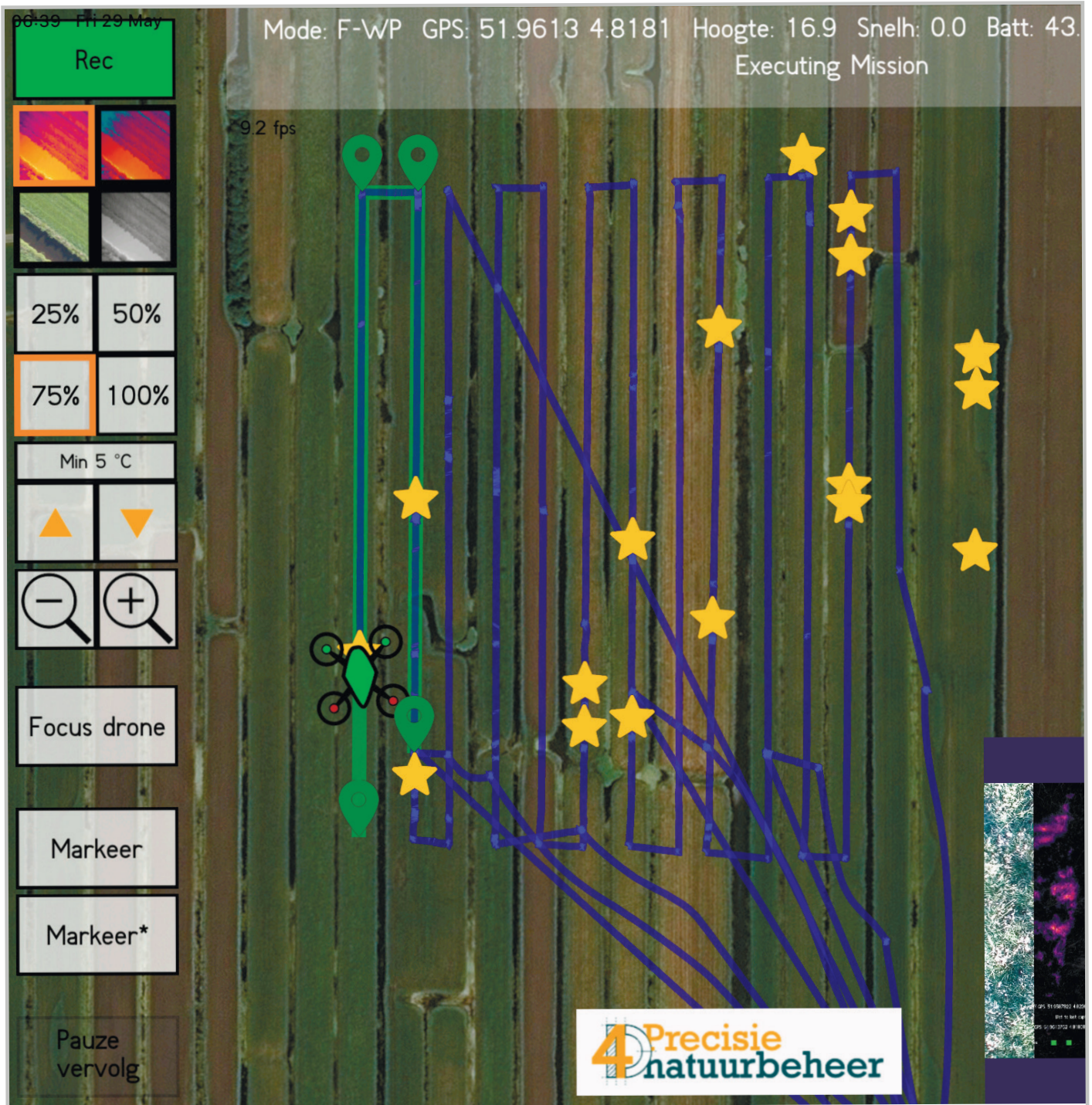
“We hebben er al honderden, zo niet duizenden geholpen”, zegt voorzitter Carien Radstake. “En dat is nodig ook. Er zijn in Nederland tussen de 132.000 en 1,2 miljoen zwerfkatten. En die grijpen veel beschermde weidevogels.” Dat wordt beaamd door de Groningse boer Freek Nieuwenhuis. Hij werkte mee aan een onderzoek van de Universiteit Groningen. Daarbij werden katten gezenderd en bij nesten van weidevogels werden cameravallen geplaatst. Conclusie: in 2018 werd zo'n 35 procent van de weidevogelkuikens door katten gegrepen. “Ik dacht dat steenmarters en vossen de grote boosdoeners waren. Maar het zijn onze eigen knuffeldieren. Die kat blijkt een wolf in schaapskleren.” Hij is enthousiast over het initiatief van de Stichting Zwerfkatten Nederland. “We kunnen natuurlijk niet lukraak die katten afschieten. Het kan zomaar de kat van de burens zijn.”

Ecooloog Smit en jurist Trouwborst hebben hun hoop vooral op wetgeving gevestigd. Die is glashelder, zegt Trouwborst. Huiskatten zijn de allerschadelijkste exoten, die niet in de natuur horen. “Het Europees natuurbeschermingsrecht is onverbiddelijk: de kat mag buiten niet loslopen.” Trouwborst publiceerde zijn conclusies in november vorig jaar. Hij kreeg vanwege alle bedreigingen meteen politiebewaking.

De Tweede Kamer en minister Carola Schouten van Natuur willen geen ‘straatverbod’ voor katten. De politiek wil haar handen er overduidelijk niet aan branden, zegt Trouwborst. “Dat het zo lastig zou zijn om er met politici een serieus gesprek over te hebben zagen we niet aankomen.” Hij en Smit geven een proefproces tegen de loslopende huiskat, maar vooral hun baasjes, een grotere kans van slagen. Inmiddels heeft D66 Kamervragen gesteld aan minister Schouten en Justitieminister Ferd Grapperhaus. De partij wil weten met welke maatregelen Nederland zal komen in navolging van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Dat de huiskat niet naar buiten mag, staat niet letterlijk in de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. De regels stellen dat lidstaten moeten voorkomen dat beschermde dieren opzettelijk worden gedood. ‘Opzet’ mag ruim worden genomen, blijkt volgens Trouwborst uit eerdere uitspraken van de Europese rechter. Als een lidstaat weet en aanvaardt dat een beschermd dier schade oploopt door gevolgen van menselijk toedoen, bijvoorbeeld door het los laten lopen van huiskatten, dan scheidt dat de verplichting daar wat tegen te doen.

**Tot
volgend jaar!**

Vervolg van de pagina's 42-43:

Boven: schermafbeelding van de iPad tijdens het vliegen met de drone. Gele sterren zijn gemarkeerde locaties (mogelijke nesten). Bij elke ster is met de drone zowel een warmte- als een daglichtfoto gemaakt om ook later nog terug te kunnen kijken.

Rechts: terugkijken in het dashboard; op het beeld rechts is direct het warmste punt te zien. Foto: Bernard de Jong

